

LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Lähellä
läpi
elämän

Vuosikertomus 2013

LähiTapiola Vahinkovakuutus

LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö myöntää osan LähiTapiola-ryhmän vapaaehtoisista vahinkovakuutuksista sekä lisäksi ryhmän lakisääteiset vahinkovakuutukset, kuten liikennevakuutukset. Yhtiö on Suomen suurin vahinkovakuuttaja ja sen juuret ulottuvat yli 150 vuoden taakse.

Lähellä läpi elämän

LähiTapiolassa on innokkaita autoilijoita, äitejä ja isiä, urheilijoita, koiran- ja kissanomistajia, veneilijöitä, talonrakentajia, maailmanmatkajia, sijoittajia ja yrittäjiä. Siksi meillä on näiden asioiden turvaamiseen sellaisia ratkaisuja, joita itse haluamme ja käytämme. Huolehdimme tärkeimmistä asioistasi asiantuntemuksella ja aidosti välittäen.

Sisällysluettelo

Toimitusjohtajan katsaus	2
Hallituksen toimintakertomus 1.1. – 31.12.2013	4
Tilinpäätös	14
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	14
Riskit ja riskienhallinta	18
Tunnuslukujen laskentakaavat ja -periaatteet	27
Emoyhtiön tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot	29
Konsernin tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot	56
Hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä	93
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	93
Tilinpäätösmerkintä	94
Tilintarkastuskertomus	95
Hallintoneuvoston lausunto	96

LähiTapiola lyhyesti

LähiTapiola-ryhmä on keskinäiseen yhtiömuotoon perustuva, asiakkaiden omistama yhtiöryhmä, joka palvelee henkilö-, maatala-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita. Tarjoamme vahinko- ja henkivakuuttaminen sekä sijoittamisen ja säästämisen palvelut. Kauttamme saa myös eläkevakuuttamisen ja pankin palvelut.

LähiTapiolan raportointi verkossa

LähiTapiolan verkkovuosisiraportin 2013, yhtiöiden vuosikertomukset ja sijoituskatsaukset PDF:nä löydät viikolla 15 osoitteesta:

www.vuosiraportti2013.lahitapiola.fi

LähiTapiola Vahinkovakuutus lyhyesti

LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö on osa LähiTapiola-ryhmää. Yhtiö vastaa ryhmän lakisääteisistä vahinkovakuutuksista, kuten liikennevakuutuksista ja lakisääteisistä tapaturmavakuutuksista, suurasiakkaiden vakuutuksista sekä pääkaupunkiseudun vahinkovakuutuksista.

Palvelut henkilöasiakkaille

- Vapaaehtoiset vakuutukset, joilla vakuutat tärkeimpiä asioita elämässäsi, kuten kodin, auton ja ajoneuvon, eläimet ja metsän
- Lakisääteiset vakuutukset, kuten liikennevakuutus
- Kattava toimistoverkosto ympäri Suomen
- Henkilökohtainen palvelu sekä verkko- ja puhelinpalvelu vakuutus- ja korvausasioiden hoitoon

Palvelut yritysasiakkaille

- Henkilöstön ratkaisut riskienhallintaan ja vakuuttamiseen
- Omaisuuden ja toiminnan ratkaisut riskienhallintaan ja vakuuttamiseen
- Vakuutusasioiden hoito henkilökohtaisesti, puhelimitse sekä yritysten verkkopalvelussa

Kannattavuutta saatiin parannettua

Vuonna 2013 onnistumisia olivat erinomainen lakisääteisen tapaturman siirtoliike, korvauspalvelun tason parantaminen sekä integraation edistäminen. Asiakastyytyväisyys pysyi toimintavuonna hyvänä. Vaativin tehtävä oli vuoden aikana myynnin kasvattaminen ja asiakaspoistuman hillitseminen.

Jukka Kinnunen, toimitusjohtaja

Vahinkovakuutuksen markkinat kehittyivät maltillisesti vuonna 2013. Hidas kansantalouden kasvu, hiljentyneet vientitoiminta, kaupan- ja rakennusalojen hidastuminen näkyivät myös vahinkovakuutuksen kasvumahdollisuuksien osalla. Alan kilpailua käydään edelleen hintakärjellä ja paljon myös erilaisin asiakasetuohjelmin. Kilpailua lisää IFin jakeluyhteistyö Nordean kanssa sekä POP-vakuuksen aktiivinen verkkotarjonta. Tavoitteitamme vuodelle 2013 olivat asiakashyödyn tuottaminen, kasvun varmistaminen, kannattavuuden parantaminen sekä integraatiotyön eteneminen suunnitelmien mukaisesti. Asiakastyytyväisyys pysyi hyvänä.

Asiakashyödyn osalta painopiste on ollut uusien vahinkovakuutus tuotteiden valmistelussa vuodelle 2014. Etuohjelman uudistaminen ja vuoden lopussa tehty sopimus yhteistyöstä S-ryhmän kanssa S-bonus mukaan lukien olivat tärkeitä toimenpiteitä asiakashyödyn kehittämisessä.

Maksutulon kasvua tavoiteltiin asiakaspysyvyyden vahvistamisella sekä myynnin tehostamisella, mutta näissä tavoitteissa emme vielä onnistuneet odotetulla tavalla. Asiakasmäärät laskivat jonkin verran ja maksutulon kasvu jäi alle 4 prosentin tavoitetasoon. Siten myös markkinaosuutemme pieneni vuonna 2013 noin prosentin. Pääsimme kuitenkin tyydyttävään tulokseen ja yhdistetty kulusuhde on alle 100 prosenttia.

Suurten yritysten lakisääteisen tapaturman siirtoliikkeessä uusia asiakkaita saatiin yli

70

Lakisääteinen tapaturmavakuutus vuoden valopilkku

Kannattavuuden parantamisessa etenimme oikeaan suuntaan. Onnistuimme lakisääteisen tapaturmavakuutuksen uusien maksujärjestelmien käyttöönotossa ja liikennevakuutuksen hinnoittelussa etenimme riskivastaavampaan suuntaan. Vapaaehtoisissa vahinkovakuutuslajeissa vahinko-kehitys jatkui suotuisana, vaikka joulukuun myrskyvahingot vaikuttavatkin jonkin verran koko vuoteen.

Integraatiotyössä onnistuimme hyvin toteuttamalla vapaaehtoisten vahinkolajien kannanluovutukset 19 alueyhtiöön. Kaikki kannanluovutukseen liittyvät tehtävät

toteutettiin aikataulussa ja onnistuneesti. Korvauspalvelun laadullinen taso pysyi hyvänä koko vuoden lukuisista muutoksista huolimatta. Yksi tärkeimmistä muutoksista oli korvauspalvelun toimintamallin rakentaminen yhdessä alueyhtiöiden kanssa.

Onnistuimme erinomaisesti lakisääteisen tapaturmavakuutuksen siirtoliikkeessä. Suuret yritykset -yksikön vuositaavoitteena oli positiivinen siirtotulos, josta muodostuikin yksi historian parhaista kautta aikojen. Nettomaksutulon lisäys oli 3,4 miljoonaa euroa. Uusia asiakkaita saatiin yli 70 ja asiakaspito onnistui erinomaisesti.

Vuonna 2014 myyntityö tehostuu

Fuusiojärjestelyt jälkeen kertaluonteiset mittavat ICT-kehitystyöt alkavat olla takana ja kulukuorma keskusyhtiössä alenee. Edellytykset tuloksen parantamiselle ovat siis olemassa, vaikka sijoitusympäristö pysyy edelleen haasteellisenä. Sijoitusmarkkinoiden epävakaus jatkuu vuonna 2014. Korot pysyvät alhaalla ja osaketuottojen odotetaan jäävän alemmalle tasolle.

Uusi ryhmän rakenne vaatii vielä oikean tasapainon löytämistä yhteisten toimintamallien ja alueellisten kilpailutekijöiden painottamisessa. Tässä meillä riittää työtä vuonna 2014. Kasvutavoitteiden saavuttaminen ei sekään ole itsessään selvää, koska Suomen kansantalouden kehitys saattaa hidastaa kasvuaamme.

Vuonna 2014 tehostamme myyntityötä ja sen johtamista, yhtenäistämme etuohjelmaa ja teemme töitä asiakasuskollisuuden vahvistamiseksi. Tarvitsemme myös entistä ymmärrettävämpää asiakasviestintää. Näillä eväillä myös maksutulo saadaan kasvuun.

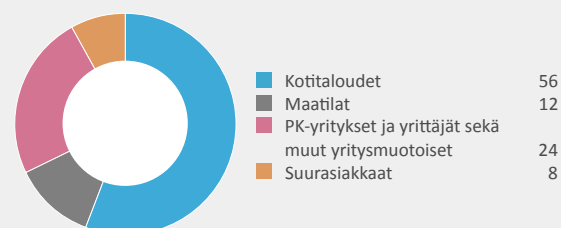
Avainluvut

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen avainluvut

	2013	2012*	2011*
Liikevaihto, milj. e	1 096,8	1 080,1	989,2
Liikevoitto, milj. e	234,1	179,0	-45,4
Kokonaistulos, milj. e	222,7	291,9	-58,9
Vakuutusmaksutulo, milj. e	903,6	883,6	873,3
Vakavaraisuus, vastuunkantokyky, %	234,6	210,9	194,3
Yhdistetty kulusuhde, %	94,5	96,1	115,5
Asiakasedut, milj. e	85,6	84,5	87,1

* Luvut ovat pro forma eli Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutus Keskinäisen Yhtiön yhteenlaskettu luku.

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen maksutulo asiakasryhmien mukaan 31.12.2013, %

Tavoitteet vuodelle 2014

Painopisteinä ovat kasvu ja sähköiset palvelut. Tulosta parannetaan riskivastaavalla hinnoittelulla ja kulukuurilla.

Liiketoiminnan nopea ja onnistunut uudistaminen

Sähköisen liiketoiminnan tuotekehitystä lisättävä.

Myynnin tukeminen ja varmistaminen.

Maksutulon kehitys on saatava kasvuun ja asiakaspoistumaa vähennettävä.

Riskivastaavan hinnoittelun kehittäminen

Oikea hinnoittelu ja riskinvalinta, joilla varmistetaan kilpailukyky.

Vahva tuki potentiaalisille liiketoiminnoille

Pääkaupunkiseudun kasvun tukeminen ja suuret yritykset-toiminnon vahvistaminen.

Toimintakulujen vähentäminen

Liian korkeat liikekulut haittaavat kilpailukykyä.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2013

LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Vahinkovakuutus) toimialaan kuuluvat kaikki vapaaehtoiset ja lakisääteiset vahinkovakuutukset. LähiTapiola Vahinkovakuutuksen -konserniin kuuluvat LähiTapiola Pankki Oyj ja sen tytäryhtiö LähiTapiola Varainhoito Oy ja ICT- palveluyritys Tieto-Tapiola Oy ja sen tytäryritys LTC Otso Oy.

- LähiTapiola Vahinkovakuutuksen liikevoitto nousi 234,1 miljoonaan euroon (pro forma¹⁾ 179,0 milj. €). Vertailukelpoinen liikevoitto, jossa on eliminoitu laskuperustemuutoksen ja integraatiokulujen vaikutus oli 183,0 miljoonaa euroa (178,0 milj. €).
- Kokonaistulos ennen liiketoimintasiirtoja oli 222,7 miljoonaa euroa (291,9 milj. €) ja vertailukelpoinen kokonaistulos 171,7 miljoonaa euroa (290,9 milj. €).
- Vakuutusmaksutulo kasvoi 1,3 prosenttia 903,6 miljoonaan euroon (892,0 milj. €). Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulon kasvu oli 1,2 prosenttia. Vertailukelpoinen ensivakuutuksen maksutulon kasvu oli 2,3 prosenttia.
- Vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkeutusta, josta on eliminoitua laskuperustemuutosten ja integraatiokulujen vaikutus, oli 94,5 prosenttiin (95,0 %). Virallinen yhdistetty kulusuhde oli 88,5 prosenttia (96,1 %).
- Sijoitustoiminnan tuotto-% sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoin oli 4,0 prosenttia (8,1 %).
- Yhtiön vakavaraisuuspääoma oli 1 646,2 miljoonaa euroa (1 791,7 milj. €). Vastuunkantokyky eli vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuottoihin ennen liiketoimintasiirtoja oli 234,6 prosenttia (210,9 %). Toimintapääomasuhde eli toimintapääoma suhteessa vähimmäismääräänsä oli 8,2-kertainen (7,1-kertainen).
- Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan liikevoitto nousi 10,9 miljoonaan euroon (6,1 milj. €). Alhainen korkotaso raskasti korkokatetta, joka oli 18,9 miljoonaa euroa (19,4 milj. €).
- Pankkitoiminnan saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä nousivat 169,0 miljoonaa euroa 1 840,3 miljoonaan euroon (1 671,3 milj. €). Velat yleisölle ja julkisyhteisöille kasvoivat 38,1 miljoonaa euroa 1 689,0 miljoonaan euroon (1 650,9 milj. €).
- LähiTapiola Varainhoito Oy:n hallinnoimien sijoitusrahastojen rahastopääomat nousivat 23,7 prosenttia 2 972,8 miljoonaan euroon (2 403,7 milj. €).

LähiTapiola – ryhmän muodostuminen

LähiTapiola-ryhmä aloitti virallisesti toimintansa 1.1.2013. Yhtiöryhmä syntyi 31.12.2012 tapahtuneen Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan ja Lähivakuutus Keskinäisen Yhtiön fuusion seurauksena. Ryhmään kuuluu LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (vahinkovakuutus), LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö, 19 vapaaehtoista vahinkova-

kuutusta harjoittavaa alueellista yhtiötä sekä pankki, varainhoito- ja kiinteistövarainhoitoyhtiöt. Työeläkevakuutukset ryhmä tarjoaa asiakkailleen Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elon kautta, joka syntyi Keskinäinen vakuutusyhtiö Eläke-Fennian sulautuessa LähiTapiola Keskinäiseen Eläkevakuutusyhtiöön vuoden 2014 alussa.

Vakuutuskantojen luovutukset ja liiketoimintasiirrot

LähiTapiola Vahinkovakuutus luovutti 31.12.2013 henkilö- ja maatalo-asiakkaiden sekä pienten ja keski suurten yritysten vapaaehtoiset vahinkovakuutukset lukuun ottamatta pääkaupunkiseudun asiakkaiden vakuutuksia 19 Alueyhtiölle. LähiTapiola Vahinkovakuutuksessa hoidetaan siis jatkossakin lakisääteiset vahinkovakuutukset (lakisääteinen tapaturmavakuutus, liikenne- ja potilasvakuutus) ja vapaaehtoisista vakuutuslajeista edellä mainittujen pääkaupunkiseudun asiakkaiden vakuutuksen lisäksi suurten yritysten vakuutukset sekä luotto-, takaus-, lääkevahinko- ja ympäristövahinkovakuutukset.

Vakuutuskantojen luovutuksissa ja liiketoimintasiirrossa LähiTapiola Vahinkovakuutus luovutti alueellisiin vakuutuskantoihin liittyvät vakuutus sopimukset, vastuuvelan mukaan lukien tasotus määrän (570,4 milj. €) ja sen katteena olevat varat (587,0 milj. €) sekä muut alueelliseen vakuutus toimintaan kuuluvat varat (60,1 milj. €), velat ja varaukset (12,1 milj. €) Alueyhtiöille. Vastikkeeksi saatiin Alueyhtiöiden liikkeeseen laskemia uusia takuusuusuuksia yhteensä 64,6 miljoonan euron arvosta.

Liiketoimintasiirrossa paikallisalueiden henkilöstö siirtyi Alueyhtiöiden palvelukseen.

Asiakkaat ja asiakasedut

Vahinkovakuutuksen yksityistalousliiketoiminnan asiakasmäärä oli 1 288 830 (1 292 940) ja yritysasiakasliiketoiminnan asiakasmäärä oli 149 768 (149 742).

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen tytäryhtiön LähiTapiola Pankki Oyj:n asiakasmäärä kasvoi 19 273 asiakkaalla yltäen vuoden lopussa 274 002 (254 729) pankkiasiakkaaseen. LähiTapiola Varainhoito Oy:n rahastot saivat vuoden aikana 2 999 uutta asiakasta, mikä nosti asiakasmäärän vuoden lopussa 34 422 (31 423) asiakkaaseen. Osuudenomistajien määrä kasvoi 6 821 omistajalla 70 070 (63 249) osuudenomistajaan.

LähiTapiola-ryhmän toiminnan ylijäämä käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi maksun alennuksina, asiakas hyvityksinä ja palvelujen kehittämisenä. Omistaja-asiakkaan palvelu etuja ovat muun muassa maksuton turvantarkistus ja hätäpalvelu. Osa tuloksesta käytetään kartuttamaan yhtiön vakavaraisuutta, jolloin varmistetaan asiakkaiden edut tulevaisuudessakin. Konsernin omistaja-asiakas etujen kokonaisarvo nousi 85,6 miljoonaan euroon (84,5 milj. €), kun otetaan huomioon asiakas hyvitykset, keskittämisen lasku-

¹⁾ LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

set, palveluedut ja yhteistyösopimusten perusteella maksetut alennukset. Lukuun sisältyvät LähiTapiola Pankin kautta annetut edut, joiden määrä oli 10,5 miljoonaa euroon (12,1 milj. €). Pankin edut annettiin keskittämisetuina ja markkinoita parempina korkoina.

Toimintaympäristö

Vahinkovakuutustoiminta

Finanssialan Keskusliito (FK) arvioi ensivakuutuksen maksutulon kasvavan noin kuusi prosenttia. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutuloon arvioidaan alenevan, sillä siihen vaikuttaa eniten työllisyystilanne, joka on tänä vuonna ollut edellisvuotta heikommalla tasolla. Liikennevakuutuksen, vapaaehtoisen autovakuutuksen ja palo- ja muu omaisuusvahinkovakuutus maksutulon arvioidaan kasvavan edellisvuodesta. FK arvioi, että vahinkovakuutusyhtiöiden vahinkomenon kasvu on vähäistä.

Sijoitustoiminta

Vuonna 2013 sijoitusmarkkinoiden toimintaympäristössä tapahtui kaksi merkittävää käännettä, joista ensimmäinen oli maailmantalouden kasvunäkymän vahvistuminen. Euroalueen poikkeuksellisen pitkä taantuma päättyi vuoden toisella neljänneksellä ja akuutti talouskriisi alkoi helpottaa myös pahimmissa ongelmamaissa. Euroopan toipumisen ansiosta globaali elpyminen ei ollut enää yksin Yhdysvaltain talouskasvun varassa. Toisaalta kehittyvien talouksien suhdannenäkymä säilyi hyvin epävarmana ja alkoi vakautua vasta aivan loppuvuodesta. Myöskään Suomen kokonaistuotannon kehitys ei reagoinut maailmantalouden kehitykseen odotetusti eikä suhdanne kääntynyt oleellisesti parempaan vielä vuoden 2013 aikana.

Toisen merkittävän käänteen arveltiin tapahtuvan keskuspankkien rahapolitiikassa. Keväällä Yhdysvaltain keskuspankki FED alkoi viestittää mahdollisesta tarpeesta vähentää rahatalouden elvytystoimia. FED:n uudet linjaukset vaikuttivatkin sijoitusmarkkinoihin erittäin voimakkaasti, sillä keskuspankkien tarjoama likviditeetti on merkittävästi tukenut omaisuusarvojen kehitystä. Kesän aikana korot nousivat ja riskilisät levenivät. Erityisen voimakkaasti riskien uudelleenhinnoittelusta kärsivät kehittyvien talouksien korkomarkkinat, jotka viime vuosien aikana olivat hyötäneet runsaasta likviditeetistä ehkä kaikkein eniten. Osakemarkkinat toipuivat kesäkuun kurssilaskujen jälkeen verrattain nopeasti, sillä paranevat makrotalouden tunnusluvut kannustivat riskinottoon sijoitusmarkkinoilla.

Riskillisten omaisuserien nousu vauhdittui jälleen syksyllä, kun FED yllätti markkinat ja ilmoitti toistaiseksi pidättäytyvänsä niin sanotun määrällisen elvytyksen vähentämisestä. Yhdysvaltain ja Saksan pitkät korot laskivat selvästi kesän huipputasoilta. Edes Yhdysvaltain liittovaltion budjetitikiistä ja hallinnon sulkeminen lokakuun alussa eivät aiheuttaneet merkittäviä häiriöitä markkinoilla.

Pääomaisuusluokista osakkeet menestyivät vuonna 2013 selvästi parhaiten. Teollisuusmaiden osakekurssit nousivat euromääräisesti keskimäärin yli 19 prosenttia. Kehittyvät markkinat kärsivät kasvun rakenteellisesta hidastumisesta sekä rahatalouden kiristymiseen liittyvistä pelois-

ta. Kehittyvien talouksien osakkeiden hinnat laskivat euroissa keskimäärin lähes seitsemän prosenttia. Korkosijoituksissa euroalueen valtionlainat tuottivat 2,2 prosenttia. Valuutamarkkinoilla euro vahvistui suhteessa kaikkiin päävaluuttoihin. Yhdysvaltain dollari heikkeni euroon nähden 4,4 prosenttia, Ison-Britannian punta 2,1 prosenttia ja Japanin jeni peräti 20,8 prosenttia.

Euroopan talouskriisi leimasi vahvasti Euroopan kiinteistö-markkinoita vuonna 2013, jolloin Etelä-Euroopan, Espanjan, Portugalin ja erityisesti Kreikan kiinteistömarkkinat olivat syvässä lamassa. Näillä Etelä-Euroopan markkinoilla kauppoo tekivät lähinnä spekulatiiviset risksijoittajat. Iso-Britannian sekä Saksan markkinoilla oli aktiviteettia, kun instituutiosijoittajat etsivät turvasatamaa rahoilleen kysytyillä osamarkkinoilla sijaitsevista laatukiinteistöistä. Lontoossa arvokiinteistöjen hinnat nousivat vahvan kansainvälisen sijoittajakysynnän siivittämänä, tuottotasojen painuessa joissain kohteissa jo talouskriisiä edeltäville tasoille. Saksassa kiinteistömarkkinat olivat vakaat paikallisten kiinteistösijoittajien etsiessä vakaata kassavirtaa sijoituksilleen. Monissa kiinteistöhankkeissa rahoituksen saatavuus oli pullonkaulana.

Suomen kiinteistösijoitusmarkkinoiden tunnelma piristyi hieman vuoden 2013 loppupuolella. Sijoituskysyntä kohdisti erityisesti hyviin prime -kiinteistöihin, joista käydään tarjouskilpailuja. Taloudellisen epävarmuuden ja heikkojen vuokramarkkinoiden johdosta riskipitoisemmat kohteet hinnoitellaan erittäin varovasti ja kysyntä niitä kohtaan on vähäistä. Rahoitusmarkkinat ovat jatkuneet haastavina, mutta oikeanlaisille projekteille on saatavilla rahoitusta kohtuullisin ehdoin. Toteutuneiden kauppojen lukumäärät olivat edelleen matalalla tasolla, vaikkakin vuodelle mahtui useampia merkittäviä kiinteistökauppoja. Toimitilavuokramarkkinoilla oli kohtuullisesti aktiviteettia vuoden aikana, mutta kysyntä-tarjontatilanne säilyi haastavana erityisesti pääkaupunkiseudun toimistomarkkinoilla.

Konsernirakenne

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen konserniin kuuluvat emoyhtiön lisäksi tytäryhtiöt LähiTapiola Pankki Oy, josta konsernin omistusosuus on 78,0 prosenttia (73,2 %); Tieto-Tapiola Oy 51,1 prosenttia (51,1 %); Aura - Karelia Oy 100 prosenttia (100 %) sekä 27 (29) asunto- ja kiinteistöyhtiötä ja 6 (6) muuta yhtiötä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Osakkuusyhtiöitä ovat LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy ja 4 (4) kiinteistöyhtiötä sekä 3 (3) muuta yhtiötä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva on LähiTapiola Vahinkovakuutuksen tytäryhtiö, sillä sen kaikki takuusuuden omistajat ovat allekirjoittaneet takuusuusien omistajien väliseen sopimukseen lisäyksen, jonka mukaan LähiTapiola Vahinkovakuutuksella on halutessaan oikeus nimittää Turvan hallituksen enemmistö. LähiTapiola Vahinkovakuutuksen osuus Turvan takuupääomasta on 67,41 prosenttia. Turvan takuupääoman määrä on 10 145 096,82 euroa. Keskinäisen yhtiön takuupääoman omistajalla ei ole oikeutta yhtiön muuhun omaisuuteen kuin takuupääomaan ja yhtiökokouksen päätöksellä ylijäämävaroista maksettavaan

¹⁾ LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

takuupääoman korkoon, joka voi olla enintään 12 prosenttia vuodessa. Turvan tilinpäätöstietoja ei ole yhdistetty LähiTapiola Vahinkovakuutuksen konsernitilinpäätökseen edellä olevasta johtuen. Näin annetaan oikea kuva LähiTapiola Vahinkovakuutuksen konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo kasvoi 1,3 prosenttia 903,6 miljoonaan euroon (892,0 milj. €). Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo kasvoi 1,2 prosenttia ollen 838,7 miljoonaa euroa (828,4 milj. €). Tulevan jälleenvakuutuksen vakuutusmaksutulo nousi 2,0 prosenttia 64,9 miljoonaan euroon (63,6 milj. €). Vertailukelpoinen vakuutusmaksutulon kasvu, kun eliminoidaan edellisvuoden vakuutusmaksutuloa kasvattanut laskentatekniikan muutoksen vaikutus, oli 2,3 prosenttia.

Maksettujen korvausten määrä oli 603,1 miljoonaa euroa (655,0 milj. €), jossa oli 7,9 prosentin alenema edelliseen vuoteen nähden. Ensivakuutuksen maksetut korvaukset alenivat 5,2 prosenttia 557,6 miljoonaan euroon (588,4 milj. €). Tulevan jälleenvakuutuksen maksetut korvaukset alenivat 31,7 prosenttia 45,5 miljoonaan euroon (66,6 milj. €).

Tilinpäätöstä rasitti yksi (1) yli miljoonan euron vahinko.

Korvausmeno oli 7,6 miljoonaa euroa, kun vuodentakainen vastaava luku oli 15,8 miljoonaa euroa.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksutulo aleni 8,4 prosenttia 149,0 miljoonaan euroon (162,7 milj. €). Vertailukelpoisesti maksutulon alenema oli 3,4 prosenttia. Vertailujaksolla tehty laskentatekniikan muutos kasvatti vuodentakaisista maksutuloa 8,4 miljoonalla eurolla. Heikentynyt työllisyystilanne heijastuu maksutuloon palkkasummi-

en alentumisen kautta. Vapaaehtoisien tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulo oli 101,7 miljoonaa euroa (95,5 milj. €), mikä oli 6,5 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Liikennevakuutuksen (moottoriajoneuvon vastuu) vakuutusmaksutulo laski 1,8 prosenttia 220,1 miljoonaan euroon (224,2 milj. €). Autovakuutuksen (maa-ajoneuvot) vakuutusmaksutulo nousi 3,6 prosenttia 125,3 miljoonaan euroon (120,9 milj. €).

Palo- ja omaisuusvakuutusten vakuutusmaksutulo oli 173,4 miljoonaa euroa (163,8 milj. €), mikä oli 5,9 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna.

Vastuuvakuutusten vakuutusmaksutulo nousi 21,1 prosenttia 34,1 miljoonaan euroon (28,2 milj. €).

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista olivat 5,1 miljoonaa euroa (7,5 milj. €).

Vakuutustekninen vastuuvélka

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen omalla vastuulla olevan vastuuvélkan määrä oli 2 371,5 miljoonaa euroa (2 795,0 milj. €). Vastuuvélkan alentumista selittää 31.12.2013 tapahtunut liiketoimintasiirto, jonka seurauksena vastuuvélka pieneni 570,4 miljoonaa euroa.

Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua ja liikekulut

LähiTapiola vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 88,5 prosenttia (96,1 %). Riskisuhde oli 54,3 prosenttia (64,5 %), korvaustoiminnan hoitokulusuhde 7,3 prosenttia (7,3 %) ja liikekulusuhde 26,9 prosenttia (24,3 %).

Tilikauden aikana tehtiin laskuperustemuutokset korvaustoiminnan hoitokuluvaraukseen sekä liikennevakuutuksen kollektiivivarakukseen. Laskuperustemuutokset paransivat tulosta yhteensä 71,5 miljoonalla eurolla. Meneillään oleva integraatioprosessi kasvatti liikekuluja. Kun eliminoidaan edellä mainittujen erien vaikutus yhdistettyyn kulusuhteeseen, oli vertailukelpoinen yhdistetty kulusuhde 94,5 prosenttia (95,0 %). Vertailukelpoinen riskisuhde oli 62,6 prosenttia (65,1 %) ja toimintakulusuhde 31,9 prosenttia (29,9 %).

Tuloslaskelman liikekulut olivat 231,0 miljoonaa euroa (206,2 milj. €), missä on nousua 12,0 prosenttia edellisvuodesta. Korvaustoiminnan hoitokulut olivat 62,8 miljoonaa euroa (62,1 milj. €). Sijoitustoiminnan hoitokulut olivat 6,5 miljoonaa euroa (6,8 milj. €).

Muut tuotot ja kulut

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen palvelumyyntiä ovat pääkonttoripalveluiden kuten markkinointi-, tiedotus-, lakiasian-, henkilöstöpalveluiden sekä sisäisientarkastuksen ja yritysasiakasliiketoiminnan palveluiden tuottaminen Alueyhtiöille, LähiTapiola Pankille ja LähiTapiola Varainhoidolle sekä LähiTapiola Keskinäiselle Eläkevakuutusyhtiölle. Lisäksi LähiTapiola Vahinkovakuutus tuottaa muun muassa Ajoneuvohallintokeskukselle (AKE) ajoneuvojen rekisteröintipalveluja. Edellä mainittujen palvelujen myynnistä saatavat tuotot kirjataan tuloslaskelmaerään muut tuotot ja niiden tuottamisesta aiheutuneet kulut kirjataan tuloslaskelmaerään muut kulut. Liiketoimet on toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Muut tuotot ja kulut olivat nettomääräisesti – 2,5 miljoonaa euroa (–2,1 milj. €).

Sijoitustoiminta käyvin arvoin – vahinkovakuutus

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan netto-tuotot käyvin arvoin olivat 158,1 miljoonaa euroa (287,3 milj. €) eli 4,0 prosenttia (8,1 %). Sijoitustoiminnan viiden vuoden keskimääräinen vuotuinen tuotto oli 5,4 prosenttia ja kymmenen vuoden tuotto 5,4 prosenttia.

Vuonna 2013 noteerattujen osakkeiden ja lainojen painot hieman nousivat allokaatiossa joukkovelkakirjojen laskiessa. Sijoitukset käyvin arvoin olivat 3 535,1 miljoonaa euroa (3 839,7 milj. €). Liiketoimintasiirrossa siirtyi Alueyhtiöille sijoituksia käyvin arvoin yhteensä 538,8 miljoonaa euroa.

Osakesijoitukset

Osakesijoitukset olivat 913,2 miljoonaa euroa (826,9 milj. €) eli 25,8 prosenttia (21,5 %) sijoituksista. Suomalaisten osakkeiden osuus oli 12,4 prosenttia (16,3 %) noteeratuista

^{*)} LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

suorista osakesijoituksista, joita oli 492,5 miljoonaa euroa (486,5 milj. €). Osakesijoitukset tuottivat 11,1 prosenttia (13,0 %).

Korkosijoitukset

Korkosijoitukset olivat 1 993,5 miljoonaa euroa (2 211,3 milj. €) eli 56,4 prosenttia (57,6 %) sijoituksista. Salkun korkoriskiä kuvaava mittari eli niin sanottu modifioitu duraatio oli 3,3 (3,4) vuotta. Korkosijoitusten tuotto oli 1,2 prosenttia (8,1 %).

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitukset olivat yhteensä 628,4 miljoonaa euroa (793,7 milj. €) eli 17,8 prosenttia (20,7 %) sijoituksista. Kiinteistösijoituksista suorien kiinteistösijoitusten osuus oli 77,2 prosenttia (80,7 %) ja epäsuorien kiinteistösijoitusten eli sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten osuus oli 22,8 prosenttia (19,3 %). Kiinteistöjen tuotto käyvin arvoin oli 5,0 prosenttia (4,4 %). Kiinteistösijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotto oli 5,1 prosenttia (4,8 %). Suorat kiinteistösijoitukset tuottivat 5,0 prosenttia (4,3 %). Kiinteistöjen keskimääräinen vajaakäyttöaste oli 9,2 prosenttia (4,4 %).

Muut sijoitukset

Muiden sijoitusten käypä arvo oli 0,0 miljoonaa euroa (7,8 milj. €). Muiden sijoitusten osuus koko sijoituskannasta on 0,0 prosenttia (0,2 %). Muiden sijoitusten tuotto oli -2,6 prosenttia (0,0 %).

Tulos

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen liikevoitto oli 234,1 miljoonaa euroa (179,0 milj. €). Arvostuserojen muutos heikensi kokonaistulosta ennen liiketoimintasiirtoja 11,4 miljoonalla eurolla (paransi 112,9 milj. €) 222,7 miljoonaan euroon (291,9 milj. €). Vertailukelpoinen liikevoitto, jossa on eliminoitu laskuperustemuutoksen ja integraatiokulujen vaikutus oli 183,0 miljoonaa euroa (178,0 milj. €).

Kokonaistulos liiketoimintasiirtojen jälkeen oli 149,5 miljoonaa euroa. Liiketoimintasiirtojen johdosta arvostuserot alenivat 73,3 miljoonaa euroa.

Vakavaraisuus

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen toimintapääoma, joka kuvaa määrää jolla vakuutusyhtiön varat ylittävät velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset, oli 1 162,5 miljoonaa euroa (1 175,6 milj. €). Toimintapääoman vähimmäismäärä oli 142,1 miljoonaa euroa (166,2 milj. €). Toimintapääomasuhde eli toimintapääoman määrä suhteessa sen vähimmäismäärään oli 8,2-kertainen (7,1-kertainen). Vakavaraisuuspääoma oli 1 646,2 miljoonaa euroa (1 791,7 milj. €). Vastuunkantokyky ennen liiketoimintasiirtoja oli 234,6 prosenttia (210,9 %).

Vahinkovakuutuksen riskiasema

Hallituksella on kokonaisvastuu LähiTapiola Vahinkovakuutuksen riskienhallinnasta. Hallitus määrittää eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit

ja valvontaperiaatteet. Yhtiössä laaditaan vuosittain sijoitus- ja riskienhallintasuunnitelmat, jotka hyväksytään hallituksessa. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnitelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Riskeihin varautumisen tärkeys arvioidaan analysoimalla niiden toteutumisen todennäköisyys sekä mahdolliset realisoitumisesta aiheutuvat vaikutukset. Toimitusjohtaja ja liiketoimintayksikköjen johtajat vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Sisäinen tarkastus tukee johtoa ja hallitusta valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä.

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vahinkovakuutus-toiminnan vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit. Vahinkovakuutus-toiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun, inflaatioon, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin, ammattitauteihin ja jälleenvakuutus-suojiin. Markkina-riski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappion-vaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön liittyvät riskit.

LähiTapiola -ryhmittymän muodostuminen ja alueyhtiövetoinen paikallisuuteen perustuva strategia sekä uudet kumppanuudet tarjoavat Suomen johtavalle vakuutusvetoiselle ryhmälle merkittäviä liike-toiminnallisia mahdollisuuksia menestyä. Fuusioihin ja uusiin kumppanuuksiin liittyy myös merkittäviä riskejä, joiden hallitseminen vaatii kokonaisuuden hallintaa ja toimivia riskienhallintajärjestelmiä. Samanaikainen epävarma taloudellinen toimintaympäristö, omien toimintojemme uudelleenjärjestelyt ja ulkoistukset luovat entisestään haasteita LähiTapiolan riskienhallinnalle.

LähiTapiola -ryhmittymä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmittymän, sekä tulevan Solvenssi II:n lainsäädännön mukaisen ryhmittymän. LähiTapiola Vahinkovakuutus toimii ryhmittymän johtavana yrityksenä ja sen tehtävänä on varmistaa, että ryhmittymä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen ja riskienhallintaan liittyvät vaatimukset. Tämän varmistamiseksi LähiTapiolalle on määritelty ryhmittymätasoiset riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan politiikat sekä keskeiset riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet ja muut ohjeistukset.

^{*)} LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

LähiTapiolan vahinkovakuutusyhtiöt ovat vakavaraisimpia vahinkovakuutusalan toimijoita Suomessa. Täten ryhmittymän vakavaraisuus on lujalla pohjalla toimintaympäristön taloudellisesta epävarmuudesta huolimatta. LähiTapiola -ryhmittymän vakavaraisuuden hallinnan lähtökohtana tulee olemaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuva varmistaminen koko ryhmittymän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

Solvenssi II vakavaraisuussäätelyn voimaantulon lykkääntymisen vuoksi Euroopan unionissa ja Suomessa otetaan käyttöön vaiheittain Solvenssi II:n sääntelyä. Vuoden 2014 alusta ovat tulleet voimaan vakuutusyhtiölain uudet säännökset ja Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen (EIOPA) ohjeet vakuutusyhtiöiden ja -ryhmän hallintojärjestelmästä, omasta riski- ja vakavaraisuusraportoinnista sekä viranomaisraportoinnista. Varsinainen Solvenssi II -vakavaraisuussäätely tulee tämän hetkisen arvon mukaan voimaan vuoden 2016 alussa. LähiTapiolassa on varauduttu uuteen säätelyyn päivittämällä vakuutusyhtiöiden ja ryhmätason hallinto-järjestelmä vastaamaan uudistetun vakuutusyhtiölain säännöksiä sekä kehittämällä vakavaraisuuden ja riskienhallinnan laskenta- ja raportointijärjestelmiä ja -käytäntöjä vaatimusten mukaiseksi. Sääntelyn vaatimusten täyttämisen lisäksi nämä toimenpiteet luovat edellytykset kattavammalle ja tehokkaammalle vakavaraisuuden ja riskienhallinnalle LähiTapiolassa.

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta-osiossa.

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminta

Pankkitoiminta

Pankkitoiminnan saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä nousivat 169,0 miljoonaa euroa 1 840,3 miljoonaan euroon (1 671,3 milj. €) ja talletuskanta kasvoi 117,5 miljoonaa euroa 1 751,9 miljoonaan euroon (1 634,4 milj. €). LähiTapiola Pankin ottolainauksen markkinaosuus säilyi 1,2 prosentissa (1,2 %). Pankin luottoriskit eivät ole lisääntyneet merkittävästi.

Viitekorot pysyivät koko vuoden 2013 ajan alhaisina. Kahdentoista kuukauden Euribor -korko oli vuoden lopussa 0,556 prosenttia (0,543 %). LähiTapiola Prime -korkoa laskettiin 24.6.2013 1,500 prosentista 1,400 prosenttiin ja 25.10.2013 1,200 prosenttiin.

Pitkään alhaalla pysynyt korkotaso on rajoittanut pankkien luotonannon korkotuottoja. Varainhankinnan kustannukset eivät ole laskeneet vastaavasti. Tästä johtuen pankkien korkokatteen kehitys on perustunut marginaalien kasvamiseen.

Pankkien kustannuksia ovat lisänneet muun muassa laajentunut sääntely ja pankkivero. Lisääntyneistä kustannuksista johtuen luotonannosta perittävät korkomarginaalit ovat kasvaneet.

Sijoituspalvelutoiminta

LähiTapiola Varainhoidon hallinnoimat asiakasvarat kasvoivat 10,7 prosenttia 8 593,4 miljoonaan euroon (7 763,2 milj. €). Hallinnoitavien pääomien kasvuun vaikutti myönteinen

kehitys Private -palvelussa ja institutionaalisissa sijoittajissa. Myös osakemarkkinoiden elpyminen kasvatti sekä LähiTapiola -rahastojen että muiden asiakasvarojen määrää.

LähiTapiola Varainhoito hallinnoi yhteensä 31 osake-, korko- ja yhdistelmärahastoa. LähiTapiola Varainhoito Oy:n hallinnoimien sijoitusrahastojen rahastopääomat nousivat tilikauden aikana 569,1 miljoonaa euroa 2 403,7 miljoonaan eurosta 2 972,8 miljoonaan euroon. Yhtiön markkinaosuus rahastomarkkinoista oli 4,0 prosenttia (3,6 %), jolla yhtiö on kahdeksanneksi (8) suurin Finanssialan Keskusliiton (FK) kotimaisten jäsenyhteisöjen markkinaosuuksien vertailussa. Varainhoitoasiakkaiden pääomat kasvoivat 265,7 miljoonaa euroa 5 625,2 miljoonaan euroon (5 359,5).

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan tulos

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan liikevoitto nousi 10,9 miljoonaan euroon (6,1 milj. €). Alhainen korkotaso rasitti korkokatetta, joka oli 18,9 miljoonaa euroa (19,4 milj. €).

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan nettomääräiset palkkiotuotot olivat 25,7 miljoonaa euroa (14,7 milj. €). Palkkiotuottojen kasvuun vaikuttivat LähiTapiola Varainhoidon vertailukauden palkkiotuottoja vähentänyt kertaluontoinen erä, rahastopääomien kasvu ja sijoitusmarkkinoiden elpyminen.

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan kulu-tuotto -suhde oli 0,8 (0,8).

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan vakavaraisuus

LähiTapiola Pankki Oy:n vakavaraisuussuhde oli tilikauden päättyessä 17,2 prosenttia (13,9 %). Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde oli 16,3 prosenttia (12,2 %). Pankkikonsernin vakavaraisuussuhde oli 16,4 prosenttia (12,7 %) ja ensisijaisten omien varojen suhde oli 15,3 prosenttia (10,9 %). Tilikauden aikana LähiTapiola Pankin osakepääomaa korotettiin suunnatulla annilla. Osakepääoman korotus oli 9,0 miljoonaa euroa ja sijoitetun vapaan pääoman rahastoon siirrettiin 21,0 miljoonaa euroa.

LähiTapiola Varainhoito Oy:n vakavaraisuussuhde oli 17,9 prosenttia (21,9).

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan riskiasema

Pankkikonsernin riskienhallinta perustuu LähiTapiola-ryhmässä määriteltyihin riskienhallinnan käsitteisiin, riskienhallinnan tehtävään, tavoitetilaan ja riskinottohalukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin.

Konsernin yhtiöiden hallituksilla on kokonaisvastuu riskienhallinnasta. Hallitukset määrittävät eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Yhtiöissä laaditaan vuosittain riskienhallintasuunnitelmat, jotka hyväksytään hallituksissa. Hallitukset seuraavat säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Riskienhallintaa ohjaavat ja valvovat pankkikonsernin riskienhallintatoimikunta ja tasehallintatoimikunta. Näiden toimikuntien työtä ohjaavat yhtiöryhmän vastaavat toimielimet.

Liiketoiminnoissa tunnistetaan ja analysoidaan toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosi-

^{*)} LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

suunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Riskeihin varautumisen tärkeys arvioidaan analysoimalla niiden toteutumisen todennäköisyys sekä mahdollisesta realisoitumisesta aiheutuvat vaikutukset. Riskienhallinta-suunnitelmassa määritellään riskienhallintatoimenpiteet ja niiden vastuutus.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Sisäinen tarkastus tukee johtoa ja hallitusta valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Hallintoneuvoston yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen riskit.

Riskienhallinnan periaatteissa ei ole tapahtunut muutoksia edellisestä vuodesta.

Strategisille ja operatiivisille riskeille lasketaan riskiarvotuksiin ja toiminnan laajuuteen perustuvat pääomavaatimukset. Pääomavaatimukset ovat osa taloudellisen pääoman laskennan mallia.

Pankkikonsernin sisäinen vakavaraisuuden hallintaprosessi (ICAAP), jolla määritellään taloudellisen pääoman määrä, on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

LähiTapiola Pankki Oyj:n tilinpäätöksen riskiliitetiedoissa kerrotaan tarkemmin pankkikonsernin riskienhallinnan organisoinnista, eri riskilajien valvonnasta sekä riskitasoista.

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

Vakuutus- ja rahoitusryhmittymän vakavaraisuus

LähiTapiola-ryhmä on rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain tarkoittama ryhmittymä. Vakuutus- ja rahoitusryhmään kuuluvat vakuutusalan yritykset ovat: LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö ja sen konsolidoimaton tytäryhtiö Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva; 19 alueellista vahinkovakuutusyhtiötä, LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö; rahoitusalan yritykset: LähiTapiola Pankki Oyj ja sen tytäryhtiö LähiTapiola Varainhoito Oy sekä ICT- palveluyritys Tieto-Tapiola Oy. LähiTapiola-ryhmän johdossa oleva yritys on LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö. Ryhmittymän koordinoivana valvontaviranomaisena toimi Finanssivalvonta.

Vakavaraisuuden hallinta

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmittymän riskienhallintaa. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista hyvällä vakavaraisuudella. Vakavaraisuuden hallinta perustuu ennakoivaan ja kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jonka lähtökohtana ovat strategisen ja operatiivisen toiminnan suunnitelmat. Ryhmän ja sen yhtiöiden vakavaraisuustilannetta ja niiden kehittymistä seurataan säännöllisesti ja kattavasti lakisääteillä ja sisäisillä vakavaraisuus- ja riskiraporteilla. Osana toiminnasuunnittelua kartoitetaan merkittävimmät riskit ja niiden toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisen realisoitumisen merkitys ryhmälle ja sen yhtiöille. Nämä mahdollistavat sen,

että ryhmän yhtiöt voivat ennakoivasti toteuttaa tarvittavia vakavaraisuutta vahvistavia ja ylläpitäviä toimenpiteitä.

Ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

Vakuutus- ja rahoitusryhmittymän vakavaraisuuslaskelma

LähiTapiola -ryhmä		LÄHITAPIOLA	
		Tilinpäätös 2013	
VAKUUTUS- JA RAHOITUSRYHMITTYMÄN VAKAVARAISSUUS			
	31.12.2013	31.12.2012	
	Milj. euroa	Milj. euroa	
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen omien varojen määrä	1 162,5	1 175,6	
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen ja ryhmittymään kuuluvien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten välisen moninkertainen pääoman käyttö	-221,7	-134,3	
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen oikaistu omien varojen määrä	940,8	1 041,4	
Tytär- ja omistusyhteisyyksiinsä olevien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten omien varojen yhteenlaskettu määrä	543,9	337,6	
Moninkertainen pääoman käyttö	-90,7	-87,9	
Rahoitus- ja vakuutusalan tytäri- ja omistusyhteisyyksien omien varojen oikaistu määrä	453,1	249,8	
Ryhmittymän omat varat	1 393,9	1 291,1	
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen omien varojen vähimmäismäärä	142,1	166,2	
Rahoitus- ja vakuutusalan tytäri- ja omistusyhteisyyksien yhteenlaskettu omien varojen vähimmäismäärä	280,5	200,8	
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä	422,6	367,0	
Ryhmittymän vakavaraisuus	971,3	924,2	
Ryhmittymän vakavaraisuusuhde	3,3	3,5	

Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta edellyttää, että ryhmittymän omien varojen määrän on jatkuvasti oltava vähintään yhtä suuri kuin ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä. Laskelman perusteella voidaan todeta, että ryhmän vakavaraisuus on 3,3 (3,5)-kertainen minimiääräänsä nähden.

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen hallinto ja johtaminen

LähiTapiola Vahinkovakuutus on antanut toimintakertomuksesta erillisenä selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen 54 mukaisella tavalla (15.6.2010). LähiTapiola Vahinkovakuutuksen hallinnoinnissa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutusalaan koskevaan lainsäädäntöön sekä Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin. LähiTapiolan hallintojärjestelmää koskevia tietoja on myös laajemmin saatavilla yhtiön Internet-sivuilta www.lahitapiola.fi

Yhtiökokous

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen yhtiökokous oli 15.5.2013. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2012, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä sekä valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä sekä valittiin uudet jäsenet.

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen hallintoneuvoston ero- ja uuden jäsenenä valittiin uudelleen Iiro Ketola (pääluottamusmies, LähiTapiola-ryhmä), Veli-Matti Kilpeläinen (toimitusjohtaja, Varkauden Asuntomarkkinat Oy), Matti Kähkönen (toiminnanjohtaja, Sotainvalidien veljesliitto), Timo Leppänen (toimitusjohtaja, Kajaanin tilitalo Oy), Folke Lindström (hallituksen puheenjohtaja, kauppaneuvos

^{*)} LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

Förlags Ab Lindan Kustannus Oy), Ulla-Maija Moisio (varatuomari, Teollisuuden Voima Oyj), Pentti Neitola (maanviljelijä), Eero Nykänen (konstaapeli, evp), Kati Partanen (maanviljelijä), Markku Tuuna (varatuomari, Lakiasiantomisto Markku Tuuna Ky) ja Jouko Virranniemi (teollisuusneuvos, Pölkky Oy).

Uusiksi jäseniksi valittiin Taavi Heikkilä (toimitusjohtaja, Osuuskauppa Hämeenmaa), Sanna Leivo (hallituksen puheenjohtaja, Leivon Leipomo Oy), Anu Ojala (talouden ja liiketoimintojen johtaja, Lemminkäinen Talo Oy) ja Heikki J. Perälä (toimitusjohtaja, Helsingin seudun kauppakamari).

Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö KPMG Oy Ab, jonka vastuullisena tilintarkastajana toimii Mikko Haavisto, KHT.

Yhtiökokouksessa päätettiin lisäksi alueellisten vahinkovakuutuskantojen ja niihin liittyvän liiketoiminnan luovuttamisesta LähiTapiola-ryhmän 19 alueelliselle vahinkovakuutusyhtiölle.

Hallintoneuvosto

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen hallintoneuvosto piti järjestäytymiskokouksensa 5.6.2013. Kokouksessa valittiin hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin sosiaalineuvos, Antti Lemmetyinen. Hallintoneuvoston 1. varapuheenjohtajaksi valittiin MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila, 2. varapuheenjohtajaksi teollisuusneuvos Jouko Virranniemi Pölkky Oy:stä ja 3. varapuheenjohtajaksi varatuomari, kunnallisuusneuvos Pauliina Haijanen.

Hallintoneuvosto kokoontui viisi kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 78,6 prosenttia jäsenistä. Hallintoneuvoston jäsenille maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset esitetään tuloslaskelman liitteessä 3.3.2.

Hallintoneuvoston valiokunnat

Yhteistyövaliokunta

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen ja LähiTapiola Henkiyhtiön hallintoneuvostojen puheenjohtajista muodostuvan yhteistyövaliokunnan järjestäytymiskokous pidettiin 5.6.2013. Yhteistyövaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Antti Lemmetyinen ja varapuheenjohtajaksi Jouko Havunen.

Yhteistyövaliokunta kokoontui 11 kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 95,9 prosenttia jäsenistä.

Yhteistyövaliokunnan tarkastusvaliokunta

Yhteistyövaliokunnan tarkastusvaliokunnan jäseniksi valittiin Jouko Havunen (pj), Pauliina Haijanen ja Marjut Nordström.

Tarkastusvaliokunta kokoontui kuusi kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 88,9 prosenttia jäsenistä.

Yhteistyövaliokunnan palkitsemisvaliokunta

Yhteistyövaliokunta perusti 15.1.2013 erillisen palkitsemisvaliokunnan, jonka tehtävänä on avustaa yhteistyövaliokuntaa sen työjärjestyksen mukaisissa ryhmän ylimmän johdon palkitsemisasioiden. Palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana ajalla 15.1.2013 – 5.6.2013 toimi sosiaalineuvos Antti

Lemmetyinen ja jäseninä toimitusjohtaja Jouko Virranniemi ja toimitusjohtaja Hans Böhling. Yhteistyövaliokunnan järjestäytymiskokouksessa 5.6.2013 valittiin palkitsemisvaliokunnan jäseniksi Antti Lemmetyinen (pj), Jouko Virranniemi ja Ralf Wickström.

Palkitsemisvaliokunta kokoontui neljä kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 91,7 prosenttia jäsenistä.

Hallitus

Hallintoneuvoston 7.2.2012 tekemän päätöksen mukaan seuraavalla kolmivuotiskaudella, 2013 -2015, hallitusten jäsenten lukumäärä on kahdeksan 30.6.2013 saakka ja tämän jälkeen toimikauden loppuun seitsemän. Tämän lisäksi hallituksen jäsen Ralf Wickström ilmoitti eroavansa hallituksen jäsenyydestä 30.6.2013. Hallitusten jäseniä kesäkuun 2013 loppuun asti olivat kolme LähiTapiola-ryhmän liiketoiminnoista vastaavaa yhtiöryhmän johtajaa, kaksi alueyhtiöiden edustajaa, yksi Lähivakuutuksen sekä yksi Tapiolan nimeämä jäsen.

Hallituksen jäsenet 1.1.2013 alkaen

- pääjohtaja Erkki Moisander, puheenjohtaja
- Asmo Kalpala, hallituksen jäsen 1.1. – 30.6.2013
- Ralf Wickström, hallituksen jäsen 1.1. – 30.6.2013
- yhtiöryhmän johtaja Harri Lauslahti
- yhtiöryhmän johtaja Jari Sundström, varapuheenjohtaja
- yhtiöryhmän johtaja Jari Eklund
- toimitusjohtaja Marjatta Leiviskä (LähiTapiola Lappi Keskinäinen Vakuutusyhtiö)
- toimitusjohtaja Pentti Kuusela (LähiTapiola Pirkanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö)

Hallitus kokoontui 26 kertaa. Kokouksiin osallistui 94,4 prosenttia jäsenistä. Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3.3.2.

Toimitusjohtaja

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen toimitusjohtajana toimii kauppatieteiden maisteri Jukka Kinnunen. Varatoimitusjohtaja on OTK, MBA Mika Makkonen.

Toimitusjohtajalle maksetut palkat ja luontoisedut olivat yhteensä 299 136 euroa johon sisältyy tulospalkkio 91 296 euroa. Johdon tulospalkkio perustuu toisaalta yhtiökohtaisen kolmen vuoden strategisten tavoitteiden (määrä enintään 30 prosenttia) sekä toisaalta vuosittain tavoitteiden (määrä enintään 40 prosenttia) toteutumiseen. Toimitusjohtajan eroamisikä on 63 vuotta. Toimisuhteen ennen aikaisesta päättymisestä on sovittu 12 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Valvova viranomainen

LähiTapiola Vahinkovakuutus on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia

^{*)} LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

Henkilöstö on työsuhteessa sekä LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiöön että LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiöön. Tilikauden aikana ryhmäpalvelut tuottivat palvelut LähiTapiola-ryhmän eri juridisille yhtiöille, LähiTapiola Vahinkovakuutus tuotti keskitetyt hallinto- ja vastaavat palvelut ja LähiTapiola Henkiyhtiö myynti ja asiakaspalvelut yksityistalouksille sekä verkkoliiketoimintapalvelut. Palveluntuottajien ja niitä tarvitsevien yhtiöiden kesken on tehty yhteisistä palveluista ostopalvelusopimukset.

Syyskuun 2013 alussa pankkikonsernille yhtiöryhmässä palveluja tuottanut henkilöstö asiakaspuhelin- ja lakiasianpalveluista, taloushallinnosta, riskienhallinnasta sekä konttoriverkoston henkilöstö yhteensä 190 henkilöä siirtyivät liikkeenluovutuksella LähiTapiola Pankin palvelukseen.

Vahinko- ja henkivakuutusyhtiöiden henkilömäärä oli tilikaudella keskimäärin 2 286 henkilöä (1 926 henkilöä). Vahinkovakuutukselle palkkasummien suhteessa jaettu henkilömäärä oli tilikaudella keskimäärin 1 883 henkilöä (1 454 henkilöä). LähiTapiola Vahinkovakuutuksen yksiköiden henkilömäärä oli keskimäärin 733 henkilöä (552 henkilöä). Henkilöstön keskimääräistä nousua edellisvuoteen selittää Lähivakuutus Keskinäisen Yhtiön sulautuminen Vahinko-Tapiolan 31.12.2012.

Liiketoimintasiirrossa paikallisuusalueiden henkilöstö siirtyi Alueyhtiöiden palvelukseen 31.12.2013. LähiTapiola Vahinkovakuutuksesta siirtyi 457 työntekijää alueyhtiöiden palvelukseen.

LähiTapiola Pankki Oyj:n palveluksessa oli keskimäärin 179 henkilöä (113 henkilöä). LähiTapiola Varainhoito Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 51 henkilöä (50 henkilöä). Toimintojen ulkoistamisen seurauksena Tieto-Tapiola Oy:n palveluksessa ei tilikauden päättyessä ollut henkilöstöä (v 2012 keskimäärin 280 henkilöä). Aura-Karelia Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 14 henkilöä (17 henkilöä).

LähiTapiola Vahinkovakuutus -konsernin palveluksessa oli keskimäärin 2 573 henkilöä (2 498 henkilöä). Palkkasummaan suhteutettuna henkilöstömäärä oli 2 128 henkilöä (1 914 henkilöä).

Palkitseminen

LähiTapiola Vahinkovakuutuksessa noudatetaan LähiTapiola-ryhmän palkka- ja palkitsemisjärjestelmiä. Järjestelmät suunnitellaan ja valmistellaan henkilöstöpalveluiden johdolla yhteistyössä talous- ja riskienhallintapalveluiden, lakiasianpalveluiden sekä liiketoiminnan edustajien kanssa mukaan lukien alueyhtiöiden ja hallintoneuvostojen yhteistyövaliokunnan edustus. Tarvittaessa käytetään ulkopuolisia asiantuntijapalveluita. LähiTapiola-ryhmän palkka- ja palkitsemispolitiikasta sekä palkitsemisjärjestelmistä päättää hallintoneuvostojen yhteistyövaliokunta pääjohtajan sekä hallituksen jäsenten osalta. Muiden osalta päätökset tehdään yhtiöiden hallituksissa.

Johdon palkkiot perustuvat yhtiöryhmän strategiaan. Mittarit perustuvat toiminnan tavoitteiden tunnuslukuihin. Palkkio määräytyy edellä mainittujen tekijöiden toteumaasteen, toimeen perustuvan maksimipalkkioprosentin ja vuosipalkan tulona. Maksimipalkkioprosentit vaihtelevat välillä 30–120.

Toimihenkilöiden tulospalkkion määrä on enintään seitsemän prosenttia vuosipalkasta lukuun ottamatta joitakin sijoitus- ja varainhoitotoiminnassa sekä riskienhallinnassa toimivia asiantuntijoita, joiden maksimipalkkio voi olla enintään 83 prosenttia vuosipalkasta. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta ja liiketoiminnallisista tavoitteista, ja ne voivat olla joko tiimi- tai yksilökohtaisia. Tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan tuloskeskusteluissa. Myyntiorganisaation palkkausjärjestelmissä on erilaisia tuloksellisuudesta palkitsevia osia, joiden osuus vaihtelee muutamasta prosentista noin puoleen kokonaispalkasta.

Osalla ryhmän sijoitusorganisaatioon kuuluvista henkilöistä on edellisellä strategijaksolla ollut oma pitkän aikavälin tulospalkkiomalli, jossa palkkio määräytyi kolmen vuoden jaksolla indeksiin verrattavien sijoitustuottojen perusteella ja josta maksetaan viivästettyjä erä vielä vuoteen 2015 asti. Palkkiotasojen vaihteluväli oli vuositasolla 10–33 prosenttia vuosipalkasta. Tämän palkkiojärjestelmän voimassa ollessa vuosipalkkion maksimitasot olivat enintään 50 prosenttia vuosipalkasta.

Lisäksi LähiTapiola-ryhmän vuonna 1991 perustettuun henkilöstörahastoon siirretään vuosittain toteutuneiden tavoitteiden mukainen voittopalkkioerä, joka määräytyy henkilöstörahastolain mukaisesti pääosin yhtiöiden tulosten, tehokkuuden ja kasvun perusteella. Voittopalkkiosirto on vähennetty ennakkoarvion mukaisena tilikauden tuloksesta.

LähiTapiola-ryhmän johdon ja ylempien toimihenkilöiden palkat perustuvat finanssitoimialan benchmarking -tietoa hyödyntäen tehtyyn Hay -vaativuusarviointiin ja pisteytykseen.

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen A.M. Bestin antama luokitusarvosana A (Excellent)

Amerikkalainen A.M. Best Co, joka on vanhin ja arvostetuin vakuutusyhtiöiden arviointiin erikoistunut luokituslaitos on antanut LähiTapiola Vahinkovakuutukselle luokitusarvosanan A (Excellent). A.M. Best on antanut Tapiolalle luokitusarvosanan vuodesta 2006 alkaen ja luokitus on pysynyt muuttumattomana.

A.M. Bestin 17.1.2014 lehdistötiedotteen mukaan LähiTapiola Vahinkovakuutuksen saamaan erinomaiseen luokitukseen vaikuttivat erityisesti hyvä vakuutusliiketoiminnan tuloskehitys sekä vahvat vakavaraisuusnäkömät. Hyvää tuloskehitystä on edesauttanut suurvahinkojen vähäinen määrä.

Luokitusarvosanaa tarvitaan liiketoiminnassa sekä vakuutus- että pankkitoiminnassa asiakkaan tai yhteistyökumppanin sellaista edellyttäessä. Yrityskuvan ja maineen kannalta hyvä luokitusarvosana lisää luotettavuutta ja arvostusta.

^{*)} LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

Tilikauden tapahtumia

Vahinkovakuutus

LähiTapiola ryhmässä käynnistyi uusi strategiakausi vuonna 2013. LähiTapiola Vahinkovakuutuksen strategisia tavoitteita vuodelle 2013 olivat asiakashyödyn tuottaminen, kasvun varmistaminen, kannattavuuden parantaminen sekä integraatiotyön eteneminen suunnitelmien mukaisesti.

Integraatiotyön osalta keskeisiä painopisteitä ovat olleet valmistautuminen liiketoimintasiirtoihin. Liiketoimintasiirrot edellyttävät merkittäviä ICT-töitä sekä uudenlaisten palvelukokonaisuuksien rakentamista uusiin tarjottaviin tuotteisiin perinteisissä myyntikanavissa sekä verkossa. Myös tuotekonversiot ovat vaatineet mittavaa valmistelua sekä myynti- ja palvelukonseptien osalta kuin myös koneellisten konversioiden rakentamisen osalta.

Tilikauden aikana on jatkettu kannattavuustoimenpiteiden toteuttamista, palveluprosessien uudistamista, korvauspalvelun tason parantamista ja uusien tuotteiden rakentamista.

Tilikauden aikana toteutettiin organisaatiomuutoksia. Vuoden 2013 alussa yksityistapaturma- ja matkakorvauspalveluiden hoito siirrettiin takaisin LähiTapiola Vahinkovakuutukseen LähiTapiola Henkiyhtiöstä. Kesäkuun alussa toteutettu organisaatorakenteen muutos, jossa muodostettiin alueyhtiöiden tueksi Palvelukeskus ja samalla yhdistettiin vahinkoyhtiöön yritysasiakasliiketoiminnan organisaatio. Muutoksilla pyrittiin työnjakojen selkiyttämiseen ja palveluprosessien yhtenäistämiseen.

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen tytäryhtiö Tieto-Tapiola ja ICT-palveluyritys Logica (nykyisin CGI) allekirjoittivat 24.5.2012 aiesopimuksen ICT -palveluyrityksen perustamisesta. Yhteisyritys aloitti toimintansa 1.2.2013. Uusi yritys, LTC-Otso Oy, kehittää ja tarjoaa pankki- ja vakuutusalan ICT-palveluita LähiTapiola-ryhmälle, Eteralle ja Turvalle. Uuden yhtiön palvelukseen siirtyi Tieto-Tapiolasta 240 työntekijää. LTC-Otso toimii Espoosta ja Tampereelta käsin.

S-ryhmä ja LähiTapiola-ryhmä solmivat 25.11.2013 sopimukset strategisesta yhteistyöstä ja bonusyhteistyöstä. Vakuutuksia koskeva bonusyhteistyö aloitetaan uudelleen muutaman vuoden tauon jälkeen 1.6.2014. S-ryhmän ja LähiTapiolan strategisen yhteistyön syventämisestä. Yhteistyön uusia muotoja selvitetään.

Omnibus II – direktiivi, jolla muutettiin Solvenssi II -direktiiviä, hyväksyttiin EU –parlamentissa marraskuussa 2013. Solvenssi II -direktiiviä ja siihen liittyvää vakioitua raportointia ryhdytään soveltamaan 1.1.2016 alkaen. Finanssivalvonta on 1.1.2014 saattanut voimaan Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen (EIOPA) 31.10.2013 julkaisemat kansallisille valvojille annetut ohjeet sisältäen valvottaville yrityksille annetut ohjeet, joilla valmistaudutaan Solvenssi II:n voimaantuloon 1.1.2016. Ohjeet koskevat vakuutusyrityksen hallinnon järjestämistä mukaan lukien riskiarvio (aikaisemmin ORSA), sisäisten mallien ennakkoarviointien kriteerit sekä valvojalle toimitettava raportointia. LähiTapiola Vahinkovakuutuksessa jatketaan Solvenssi II -direktiiviin valmistautumista ohjeistusten pohjalta osana LähiTapiola-ryhmän valmistautumista.

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminta

Tapiola Pankki Oy:n hallitus päätti kokouksessaan 11.4.2013 yhtiömuodon ja nimen muutoksesta 8.6.2013 alkaen julkiseksi osakeyhtiöksi. Yhtiön nimi on: LähiTapiola Pankki Oy, LokalTapiola Bank ABp ruotsiksi ja LocalTapiola Bank Plc. englanniksi.

Tapiola Varainhoito Oy nimi muuttui 8.6.2013 muotoon LähiTapiola Varainhoito Oy. Vastaava muutos tehtiin hallinnoitavien rahastojen nimiin.

LähiTapiola-ryhmän ja S-ryhmän välillä solmittiin 6.6.2013 julkaistu sopimuskokonaisuus, jossa on sovittu mm. S-Pankin ja LähiTapiola Pankin yhdistymisestä uudeksi S-Pankiksi. S-ryhmä omistaa uudesta 1.5.2014 toimintansa aloittavasta pankista 75 prosenttia ja LähiTapiola-ryhmä 25 prosenttia. Samalla sovittiin LähiTapiola Varainhoidon rahastoliiketoiminnan siirrosta S-ryhmän konserniin tulevalle rahastoyhtiölle. Siirto on tarkoitus toteuttaa 1.3.2014. Rahastojen hallinnon siirron yhteydessä LähiTapiola Varainhoito luopuu rahastoyhtiötoimiluvasta ja hakee sijoituspalveluyrityksen toimilupaa. Yhtiöstä tulee LähiTapiola Vahinkovakuutuksen tytäryhtiö.

LähiTapiola Varainhoito perusti lokakuussa 2013 uuden korkorahaston, LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko. Rahaston sijoitusten pääpaino on pohjoismaisten yritysten velkakirjalainoissa.

LähiTapiola Pankki on rekisteröitynyt LähiTapiola Vahinkovakuutuksen, 19 Alueyhtiön ja LähiTapiola Henkivakuutusyhtiön vakuutus-asiamieheksi.

Vastuullisuus

Keskinäisenä yhtiönä LähiTapiola Vahinkovakuutus on asiakkaidensa omistamana ensisijaisesti vastuussa asiakkailleen. LähiTapiola pyrkii toiminnassaan kestäviin ratkaisuihin, avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen.

LähiTapiolan yhteiskuntavastuun lähtökohtana ovat yhtiöryhmän erilaiset roolit ja vaikutukset yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Hallitus on vahvistanut yhtiöryhmälle yhteiset vastuullisuusperiaatteet. Käytännön tekemistä ohjaavat vastuullisuuslupaukset asiakkaille, henkilöstölle, ympäristölle sekä lähiyhteisöille ja yhteiskunnalle. Pääteemana on ihmisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen koko elämänsäajan ajalta, pääkohderyhminä nuoret ja seniorit.

Yhtiöryhmässä pyritään jatkuvasti parantamaan tuotteiden ja palvelujen ymmärrettävyyttä ja selkeäkielisyyttä. Henkilöstön osaamisen ja asiantuntijuuden kehittämiseen panostetaan, jotta varmistetaan luotettavien asiantuntijapalvelujen tuottaminen asiakkaille. LähiTapiola pyrkii tavoitteellisesti vähentämään ympäristö- ja ilmastovaikutustaan erilaisin keinoin, kuten omistamiensa kiinteistöjen energiatehokkuudella ja sähköisten palvelujen ja toimintatapojen edistämällä.

LähiTapiola haluaa olla edistämässä vastuullisuutta yhteiskunnassa vaikuttamalla muun muassa ihmisten syrjäytymisen ehkäisemiseen, taloudellisen osaamisen edistämiseen sekä harmaan talouden torjuntaan. LähiTapiola sijoittaa asiakkaidensa varat vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaisesti. Vakavaraisuudesta huolehtiminen on osa taloudellista vastuuta ja tukee yhteiskunnallista vakautta.

¹⁾ LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

Lähiyhteisöissä vaikuttaminen ja paikallisuus konkretisoituvat alueyhtiöiden läsnäolon, tekojen ja vaikutusten kautta.

LähiTapiola on sitoutunut Kansainvälisen kauppakamarin ICC:n julkaisemaan Elinkeinoelämän peruskirjaan kestävästä kehityksestä ja YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin. Espoon Tapiolan toimitilat ja Tampereen toimisto ovat mukana WWF:n Green Office-ympäristöjärjestelmässä.

Yhteiskuntavastuusta ja vastuullisuuden toteutumisesta raportoidaan LähiTapiola-ryhmän vuosiraportissa 2013 ”Lähellä läpi elämän”. Se on luettavissa osoitteessa www.lahitapiola.fi/vastuullisuus.

Tulevaisuuden näkymät

Vahinkovakuutusliiketoiminta

Suomen kansantalouden kasvun hidastuminen heijastuu kasvun hidastumisena myös vahinkovakuutustoimintaan.

LähiTapiola ryhmän uusi rakenne vaatii oikean tasapainon löytämistä yhteisten toimintamallien ja alueellisten kilpailutekijöiden painottamisessa. Painospisteenä tulee olemaan suunniteltujen ICT -hankkeiden, tuoteuudistusten, palvelukonseptien sekä tuotekonversioiden läpivientiin. Panostamme myös verkko-, mobiili- sekä sähköisten korvaspalveluiden kehittämiseen.

Kannattavuustason ylläpitäminen edellyttää vahvaa panostusta riskivastaavaan hinnoitteluun ja hallintaa.

Vuonna 2014 lanseerataan monia asiakkaille näkyviä asioita, kuten strateginen yhteistyö S-ryhmän kanssa, uudet tuotteet ja verkkosivut.

Sijoitustoiminta

Maa- ja metsätalouden kasvu vauhdittui vuoden 2013 jälkipuoliskolla ja teollisuusmaiden ennakoivat suhdanneosoittimet ennustavat suhdanteiden vahvistuvan myös alkuvuonna 2014. Kokonaisuutena vuodesta 2014 on tulossa talouskasvun suhteen edellisvuotta parempi.

Euroalueella talouden perusvire on vuodentakaista myönteisempi mutta voimakasta noususuhdannetta ei silti ole näköpiirissä – parhaimmillaan on luvassa vain lievästi positiivista kasvua. Korkea työttömyys sekä maltillinen palkkojen nousu hidastavat kulutuskysynnän toipumista. Toisaalta kasvunäkymän heikkous ei kannusta investointeihin ja julkinen valta joutuu säästämään. Kilpailulliset devalvaatiot sekä protektionismi puolestaan hidastavat maailmankaupan elpymistä. Kestävän kasvun lähteet ovat siis vielä vähissä.

Merkittävimmissä kehittyvissä talouksissa BKT-kehitys asettuu vuoden 2014 aikana lähelle uutta, pitkän aikavälin kasvu-uraa. Kiinan ja Intian osalta tämä tarkoittaa noin 6–7 prosentin kasvua sekä Brasiliassa ja Venäjällä noin 3–4 prosentin kasvuvauhtia. Kehittyvien markkinoiden sisällä kasvun painopiste on siirtymässä niin sanotuista BRIC-maista uusille, vähemmän kehittyneille alueille. BRIC-maissa kasvua jarruttavat useat rakenteelliset ongelmat (mm. vinoutunut kysyntärakenne, tehoton julkinen sektori sekä työvoiman osaamisen pullonkaulat). Sen sijaan esimerkiksi monet Afrikan valtiot ovat siirtymässä entistä voimakamman kasvun vaiheeseen.

Sijoitusmarkkinoiden kannalta toimintaympäristön näkymä on edelleen varsin suotuisa: talouden muutostekijät ovat positiivisia mutta talouskasvu pysyy päämarkkina-alueilla vielä pitkään niin hitaana, ettei keskuspankeilla ole mahdollisuuksia alkaa merkittävästi kiristää rahapolitiikkaansa. Sijoitustoiminnan riskejä kuitenkin voimistavat talouksien rakennemuutokset ja niihin liittyvät poliittiset riskit sekä globaalin suhdannekierron heikentynyt ennustetavuus.

Näkymät Euroopan kiinteistömarkkinoille vuodelle 2014 ovat hieman aiempaa valoisammat. Eurokriisin pahin vaihe alkaa olla ohitettu ja Saksan talouden positiivinen vaikutus heijastuu hiljalleen myös ympäröivien kansantalouksien markkinoille. Etelä-Euroopan kiinteistömarkkinoilla tuntuu pohjakosketus jo saavutetun. Kiinteistörahoituksen saatavuus on parantunut hieman ja myös tämä tulee lisäämään kiinteistömarkkinoiden likviditeettiä vuonna 2014.

Suomen toimitilamarkkinoiden näkymät vuodelle 2014 ovat melko maltilliset. Jos orastava talouskasvu tarttuu Suomen talouteen, voi vuokramarkkinoiden näkymät olla hieman paremmat vuoden loppupuolella. Rahoituksen saatavuuteen ja hintaan ei ole näköpiirissä isoja muutoksia ja sijoituskysynnän odotetaan hiljalleen kasvavan, jos reaali-talouden näkymät paranevat.

^{*)} LähiTapiola Vahinkovakuutus: Suluissa esitetty vertailuvuoden luku on tuloslaskelmaerien osalta pro forma luku. Näin annamme tuloslaskelmaerien ja tunnuslukujen osalta tiedon, mitkä kyseiset erät olisivat olleet, jos 31.12.2012 tapahtunut Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen sulautuminen olisi tapahtunut edellisen tilikauden alussa.

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Vahinkovakuutus) tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiö- lakien mukaisesti. Lisäksi noudetaan sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveysministeriö ja Finanssivalvonta, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusrakennusmenot sekä ICT-järjestelmien suunnittelu- menot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonnousu, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonnousun vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehdyt arvonnousut on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonnousurahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonnousurahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulosvaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäyksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta tai muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu. Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Johdannaisopimukset

Johdannaisopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaiset toimivat tehokkaina suojauksina.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Ei-suojaavat sopimukset

Ei-suojaavan tai ei-suojaavasti käsitellyn johdannaisopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata. Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien johdannaisopimusten mahdollinen enimmäistappio.

Suojauslaskennan soveltaminen

Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisen negatiivisen arvonnousun jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojattavan kohteen arvonnousu kattaa sen. Se osa johdannaisen negatiivisesta arvonnoususta, joka ylittää suojattavan kohteen arvonnousun, kirjataan kuluksi. Johdannaisopimuksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuotoksi suojattavasta tase-erästä kuluksi kirjattuun määrään asti. Jos suojattavasta tase-erästä ei tuloslaskelmaan kirjata arvonnoususta, ei suojaavasta sopimuksesta kirjata arvostustuottoa tai -kuluja.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

Huoneistojen peruskorjaukset	5 v
Atk-järjestelmien suunnittelukustannukset	5–10 v

Kiinteistöt

Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset	40–50 v
Tavaratalo-, myymälä- ja rakennukset	30–40 v
Teollisuus-, varasto ym. rakennukset	20–30 v
Rakennusten ainesosat 25 %:n menojäännöspoisto	

Kalusto

Konttorikoneet, -kalusto yms. 25 %:n menojäännöspoisto

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen.

Tuloutettujen arvonorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään ”Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero” ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Ks. kohta ”Poistot”

Vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemeno ja mahdolliset työttömyyseläkemeno, jotka kohdistuvat päättäneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraukset.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen väliin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana. Tunnuslukuja laskettaessa on otettu huomioon yhden vuoden laskennalliset verovelat.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuovelka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarviointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan vertailukauppoihin perustuvalla kauppa-arvomenetelmällä. Toimitilakohteet arvioidaan kassavirtaan perustuvalla tuottoarvomenetelmällä tai kauppa-arvomenetelmällä, mikäli kauppahinta-aineisto on edustava. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratulojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärittäminen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoiduna.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon mahdollinen luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Selostus vastuuvelan vähennyseristä ja korvausvastuun laskennassa käytetystä korkoutuksesta

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutulosta sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Samanlainen jaksotus tehdään myös tulevan jälleenvakuutuksen palkkioihin. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan pro rata parte temporis -periaatteen mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenoja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korkoutusta sovelletaan ainaismetsä- ja ainaispalo-vakuutuksen vakuutusmaksuvastuun laskennassa, jolloin on käytetty 4,5 prosentin laskuperustekorkoa

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuuvelan riittävyys myös silloin, kun vastuuvelkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Vakuutusvalvontaviranomainen vahvistaa tasoitusmäärälle laskentasäännöt yhtiökohtaisesti.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa, mukaan lukien tuntemattomat vahingot sovelletaan 2,1 prosentin laskuperustekorkoa.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa käytetään vahinkovakuutuksen referenssiarvoa K2011, joka on laadittu Tapaturmavakuutuslaitosten Liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen yhteistyönä.

Selostus henkilökunnan eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL -vakuutuksella LähiTapiola Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiössä ja lisäeläketurva LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolassa, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille.

Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta. Lisäedun piirissä ovat kaikki viiden palveluvuoden jälkeen. Lisäeläkettä karttuu koko palvelusajalta.

Päätoimisten hallituksen jäsenten, jotka ovat työsuhteessa LähiTapiola Vahinkovakuutukseen ja LähiTapiola Henkivakuutusyhtiöön, eläkeikä on 63 vuotta. Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä on yleinen vanhuuseläkeikä eli 63–68 vuotta. Lisäeläketurva on järjestetty lisäeläkkeellä LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiössä.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

Irtisanomisen ja työsuhteen päättämissopimuksen yhteydessä suoritettavat etuudet

Irtisanomisen tai työsuhteen päättämissopimuksenyhteydessä suoritettavat etuudet kirjataan kuluksi kun yhtiö on sitoutunut peruuttamattomasti päättämään työntekijän työsuhteen. Irtisanottujen henkilöiden etuuksiin liittyvät erilaisten sopimusten perusteella todennäköisesti syntyvät muut velat on arvioitu tilinpäätöshetkellä ja kirjattu kuluksi ja velaksi.

Laatimisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat tilikauden ja edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

Liiketoimintasiirrot 31.12.2013

LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö luovutti 31.12.2013 henkilöasiakkaiden, mikroyritysten sekä pienten ja keski-suurten yritysten vapaaehtoiset vahinkovakuutukset lukuun ottamatta pääkaupunkiseudun asiakkaiden vakuutuksia 19 Alueyhtiölle. Liiketoimintasiirrosta yhtiö luovutti alueellisiin vakuutuslaitosiin liittyvät vakuutus sopimukset, vastuuvelan (mukaan lukien tasoitusmäärän) ja sen katteena olevat varat sekä muut alueelliseen vakuutustoimintaan kuuluvat varat, velat ja varaukset Alueyhtiöille saaden vastikkeeksi Alueyhtiöiden liikkeeseen laskemia uusia takuusuusuuksia. Tuloslaskelmassa esitetään vastuuvelan muutoksen ja jälleenvakuuttajien vastuuvelan muutoksien kohdalla erikseen vakuutuslaskennan luovutuksen osuus vastuuvelan muutoksesta.

Vastuuvelan katteena on sijoituksia, kuten osakkeita ja osuuksia, kiinteistöjä tai kiinteistöosakkeita, raha- ja pääomamarkkinavälineitä, saamia sekä rahaa ja pankkisäästöjä. Siirretty vastuuvelan kate täyttää vakuutusyhtiölainsäädännön asettamat vaatimukset, ja se on rakenteeltaan ja riskiltään siirtyneen vastuuvelan kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukainen. Vastuuvelan katteena olevien varojen lisäksi Alueyhtiöille siirrettiin sijoituksia siten, että vakuutusyhtiön lakisääteiset toimintapääomavaatimukset täyttyivät siirrettävän vakuutusliiketoiminnan osalta riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tasolla. Toimintapääoma kuvaa vakuutusyhtiön vakavaraisuutta ja se tarkoittaa sitä määrää, jolla vakuutusyhtiön varojen on katsottava ylittävän yhtiön velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset.

Lisäksi luovutettiin siirrettävään vakuutustoimintaan liittyvät aineelliset ja aineettomat hyödykkeet sekä muut saamiset ja velat Alueyhtiöille siltä osin, kuin ne liittyivät

luovutettavaan liiketoimintaan. Poistoero siirtyi vastaanot-
tavalle Alueyhtiölle siltä osin, kuin se liittyi siirtyviin varoihin.
Siirrettävään vakuutusliiketoimintaan ei kohdistu varauksia.
Yhteiskäyttöisten ICT -järjestelmien aktivoituja hankinta-
menoja ei siirtynyt liiketoimintasiirrossa Alueyhtiöille.

Vertailuvuoden tiedot, Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö sulautui Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolaan 31.12.2012

Fusion tapahtuessa vastaanottavan ja sulautuvan yhtiön
kirjanpidot yhdisteltiin. Sulautuvan yhtiön, Lähivakuutus
Keskinäinen Yhtiö, tase yhdisteltiin vastaanottavan yhtiön,
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan, taseeseen. Varat ja
velat siirtyivät vastaanottavan yhtiön taseeseen kirja-arvoin.
Tuloslaskelmaeriä ei yhdistelty. Virallisessa tilinpäätöksessä
vertailuvuoden osalta esitetyt tuloslaskelmapohjaiset luvut
ovat siten Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan lukuja ja
tasepohjaiset luvut ovat yhdisteltyjä lukuja. Hallituksen toi-
mintakertomuksessa on esitetty myös pro forma lukuja. Pro
forma lukujen avulla pyritään saattamaan tietyt tilikauden
tilinpäätöserät vertailukelpoiseksi tilikauden ja aikaisempien
tilikausien vastaavien tietojen kanssa tai antamaan tuloslas-
kelmaerien ja tunnuslukujen osalta tieto, mitkä kyseiset
erät olisivat olleet, jos Lähivakuutuksen sulautuminen olisi
tapahtunut tilikauden alussa. Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuu-
tuksen luvut on siten laskettu yhteen.

Konsernitilinpäätös

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen konserniin sisältyy mm.
pankki- ja sijoituspalveluja tarjoava LähiTapiola Pankki
Oyj -konserni, ja atk-palveluja tuottava Tieto-Tapiola Oy.
LähiTapiola Pankki -alakonserniin kuuluu sen tytäryhtiö,
LähiTapiola Varainhoito Oy. Lisäksi pankki on osakkaana Ab
Compass Card Oy Ltd:ssä.

Konsernitaseessa esitetään erikseen vakuutusalan ja
rahoitusalan toimintojen varat ja velat ja konsernituloslas-
kelmassa vastaavasti erikseen vakuutusalan ja rahoitusalan
toimintojen tuotot ja kulut. Konsernin palveluyritysten
taseet ja tuloslaskelmat on yhdistelty siihen toimialaan, jolle
palvelu on tuotettu. Toimialojen tuloslaskelmien ja taseiden
eliminoitienä esitetään vakuutus- ja rahoitusalan yritys-
ten keskinäiset liiketapahtumat.

Sellaisten konserniyritysten tilinpäätökset, joihin
sovelletaan luottolaitostoinnasta annetun lain 9 lukua
tai vakuutusyhtiölain 8 lukua, yhdistellään konsernitilin-
päätökseen muuttamatta näiden säännösten edellyttämiä
tilinpäätösperiaatteita.

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Turvan kaikki takuusuusien
omistajat ovat allekirjoittaneet takuusuusien omistajien
väliseen sopimukseen lisäyksen, jonka mukaan LähiTapiola
Keskinäisellä Vakuutusyhtiöllä on halutessaan oikeus
nimittää Turvan hallituksen enemmistö. Näin ollen Turva
on LähiTapiola Vahinkovakuutuksen tytäryhtiö. LähiTapiola
Vahinkovakuutuksen osuus Turvan takuupääomasta on
67,41 prosenttia. Turvan tilinpäätöstietoja ei ole yhdistelty
konsernitilinpäätökseen kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n 1
kohdan perusteella, jonka mukaan tytäryrityksen tilinpäätös
saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen,
jos yhdisteleminen on tarpeetonta oikean ja riittävän
kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja
taloudellisesta asemasta. Keskinäisen yhtiön takuupääoman

omistajalla ei ole oikeutta yhtiön muuhun omaisuuteen kuin
takuupääomaan. Turvan takuupääoman määrä on 10 145
096,82 euroa.

Konsernitilinpäätökset on laadittu emoyhtiön ja tytär-
yhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistel-
minä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat,
tuotot ja kulut, voitonjako, konsernin sisäiset myyntivoitot/-
tappiot sekä keskinäinen omistus.

Konsernin ja sisäinen osakeomistus on eliminoitu
hankintamenomenetelmää käyttäen. Vähemmistön osuus
omasta pääomasta ja tuloksesta esitetään erikseen tuloslas-
kelmassa ja taseessa. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt
yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt
luovutushetkeen saakka.

Osakkuusyritykset eli yritykset, joiden äänivallasta
konserni omistaa 20–50 % on yhdistelty konsernitilinpää-
tökseen pääomaosuusmenetelmällä. Asunto- ja keskinäisiä
kiinteistöyhtiöitä ei yhdistellä osakkuusyrityksenä konserni-
tilinpäätökseen, vaikka äänivalta- ja omistusrajat täytyisivät-
kin. Ei - keskinäiset kiinteistöosakkuusyhteisöt on yhdistelty
konsernitilinpäätökseen osakkuusyhteisinä.

Konsernitilinpäätökseen merkitään laskennalliset
verovelat ja -saamiset taseeseen. Yhdistelytoimenpiteistä
johtuvat laskennalliset verovelat ja -saamiset merkitään
taseeseen silloin kun niiden tulevia verovaikutuksia on pi-
dettävä ilmeisinä niille konserniyrityksille, joita ne koskevat.
Vapaaehtoisten varausten ja poistoeron muutos on jaettu
laskennallisen verovelan muutokseen ja tulokseen. Vastaa-
vat tase-erät on jaettu laskennalliseen verovelkaan ja omaan
pääomaan vähemmistöosuus huomioiden.

Vakuutustoimialan tytäryhtiöosakkeiden arvonnoro-
tukset on asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osalta kohdistettu
konsernissa tytäryhtiöiden kiinteistöjen arvonnorotuksiksi.

Eliminoinnin yhteydessä muodostunut konserniaktiiva
on pääsääntöisesti kohdistettu tytäryhtiön ao. omaisuus-
erille, erien käypä arvo huomioon ottaen, ja konserniaktiiva
poistetaan suunnitelman mukaan kuten vastaava erä. Koh-
distamaton konserniliikearvo esitetään taseen vastaavissa
aineettomissa hyödykkeissä omana eränään ja se poistetaan
suunnitelman mukaan viidessä vuodessa. Konsernireservi
esitetään taseen vastattavissa omana eränään ja se tuloute-
taan enimmillään viidessä vuodessa.

Konsernin sisäistä ensivakuutusliikettä ei ole eliminoitu.
Konsernitilinpäätöksessä konsernin sisäinen jälleenvakuutus,
tasoitusmäärää lukuun ottamatta, sen sijaan on eliminoitu.

Liitetiedot riskienhallinnasta

1. Riskienhallinnan yleiset periaatteet

1.1 Riskienhallinnan lähtökohdat

Riskienhallinnalla varaudutaan määritellyn riskinottohalukkuuden puitteissa muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista johtuviin uhkiin ja mahdollisuuksiin, jotta strategiset ja toiminnan tavoitteet saavutetaan.

Yhtiön riskienhallinta perustuu LähiTapiola-ryhmässä määriteltyihin riskienhallinnan käsitteisiin, riskienhallinnan tehtävään, tavoitelaan ja riskinottohalukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Hyvä vakavaraisuus korostuu keskinäisen yhtiömuodon vuoksi.

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, mitkä johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta.

Yhtiön riskinottohalukkuus perustuu seuraaville periaatteille:

- Riskinotto tukee liiketoiminnan strategisten päämäärien ja vuosisuunnitelmien toteutumista.
- Riskit mitoitetaan siten, etteivät ne vaaranna koko ryhmittymän tai sen yksittäisen yhtiön toimintaa tai talouden vakautta.
- Ryhmittymän yhtiöiden ja toimintojen on pysyttävä niille määriteltyjen riskirajojen puitteissa.
- Riskien heijastusvaikutukset ryhmittymään tai sen yksittäiseen yhtiöön kyetään tunnistamaan ja ottamaan huomioon toiminnassa.

Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti yhtiö huolehtii ja tiedottaa riskeistään sekä niiden hallinnasta siten, että asiakkaat ja muut sidosryhmät luottavat LähiTapiolaan kumppaninaan

1.2 Riskienhallinnan pääalueet

Yhtiön riskiluokitus perustuu seuraavaan pääluokka- ja alaluokkakajaan:

Toimintaympäristön ja strategian riskit

- Yleisen toimintaympäristön riskit
- Markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen riskit
- Kilpailun luonteen ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
- Strategisten valintojen riskit
- Yhtiöryhmänä toimimisen ja ryhmäsijoitusten riskit

Toiminnalliset riskit

- Prosessiriskit
- Järjestelmäriskit
- Henkilöstöriskit
- Ulkoiset tekijät
- Juridiset riskit
- Tapahtuma- ja vahinkoriskit
- Toiminnan valintojen riskit

Taloudelliset riskit

- Vakavaraisuuden hallinnan riskit
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymisriskit
- Vakuutusriskit

1.3 Riskienhallinnan toteuttamisen ja valvonnan vastuut

Yhtiön hallituksella on kokonaisvastuu yhtiöiden riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain yhtiön riskienhallintasuunnitelman ja muut riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa ja valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti yhtiön riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä. Hallituksen työskentelyn perustaksi on laadittu työjärjestys, joissa on määritelty hallituksen tehtävät ja säännönmukaisesti käsiteltävät raportit ja lausunnot riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä.

Hallituksen keskeisinä tehtävinä riskienhallinnassa on:

- vastata riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan järjestämisestä ja valvonnasta siten, että se täyttää lakisääteiset vaatimukset ja on riittävällä tasolla ottaen huomioon liiketoiminnan riskit
- hyväksyä riskienhallintaan ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvät keskeiset politiikat, periaatteet ja suunnitelmat sekä riskejä ja vakavaraisuusasemaa koskevat raportit
- päättää merkittävistä riskienhallintaa ja vakavaraisuuden hallintaa koskevista toimenpiteistä
- määritellä toimintaa ohjaava riskinottohalukkuus eri tavoitealueille.

Yhtiön toimitusjohtaja ja yhtiöiden johto vastaavat yhtiön riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Yhtiön liiketoimintayksiköt vastaavat omaan toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Esimiesten tehtävänä on varmistaa, että liiketoimintaprosesseihin sisältyvien valvontatoimenpiteiden jatkuvuus on varmistettu ja että aina on käytettävissä luotettavaa ja ajantasaista tietoa valvonnan tuloksista. Eri johtoryhmien ja toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty niiden tehtävät riskienhallinnassa.

Jokainen LähiTapiolassa työskentelevä henkilö vastaa riskienhallinnan toteuttamisesta omassa työssään ja on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista ensisijaisesti omalle esimiehelleen tai muille riskienhallinnan vastuuhenkilöille.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Eri riskienhallintaan liittyvät tahot kuten aktuaari-, riskienhallinta-, talous-, controller-, compliance- ja taseenhallintatoiminnot avustavat yhtiön hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnan ja riskien seurannan käytännön toteuttamisessa.

Sisäinen tarkastus tukee yhtiön hallitusta ja johtoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä arvioimalla määräajoin niiden toteutumista ja menettelytapoja. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

Eri riskiluokkiin liittyvät tarkemmat riskienhallinnan vastuutukset on kuvattu LähiTapiolan riskienhallintapolitiikkaa täydentävissä politiikkosissa ja riskiluokkakohteisissa toiminta-periaatteissa.

1.4 Raportointi

Raportoinnin tavoitteena on tuottaa luotettavaa, kattavaa ja ajan tasalla olevaa taloudellista informaatiota päätöksenteon pohjaksi. Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutineilla, kattavilla ja ajan tasalla olevilla dokumentaatioilla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä sekä sillä, että liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Yhtiön hallituksen, johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty säännönmukaisesti käsiteltävät raportit ja lausunnot, jotka käsittelevät kattavasti keskeisimpiä riskejä ja niiden riskienhallintaa. Valvontaviranomaisten antamissa määräys- ja ohjekokoelmissa määritellään viranomaisille toimitettavat riskeihin ja riskienhallintaan liittyvät raportit ja muut selvitykset.

2. Vakavaraisuuden hallinta

2.1 Vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet

LähiTapiola-ryhmittymän vakavaraisuuden hallinnan lähtökohtana on asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuva varmistaminen koko ryhmittymän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella ottaen huomioon keskinäinen yhtiömuoto.

LähiTapiola-ryhmittymän tavoitteena ja toiminta-ajatukseksi on tarjota asiakkailleen kattavat vakuutus-, pankki- ja varainhoitopalvelut hyödyntäen yhtiöryhmäsynergiaa. Tästä syystä LähiTapiola-ryhmittymä nähdään markkinoilla yhteisenä ryhmänä, vaikka se koostuukin juridisesti erillisistä yhtiöistä. Jos LähiTapiola-ryhmittymän yksittäisen yhtiön vakavaraisuusasema on heikentynyt tai jopa vaarantunut, voi se vaarantaa myös muiden ryhmittymän yhtiöiden maineen ja siten olla hyvin haitallista niiden liiketoiminnalle.

LähiTapiola-ryhmittymän perustamissopimuksessa on määritelty ryhmittymän vakavaraisuuden hallinnan perusteet. LähiTapiola-ryhmittymä muodostaa rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmittymän, sekä tulevan Solvenssi II:n lainsäädännön mukaisen ryhmittymän. LähiTapiola Vahinkovakuutus toimii ryhmittymän johtavana yrityksenä ja sen tehtävänä on varmistaa, että ryhmittymä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset. LähiTapiola Vahinkovakuutuksen ja alueyhtiöiden välillä on perustamissopimukseen liittyen solmittu ns. yhteisvastuusopimus, joka määrittelee periaatteet siitä, missä tilanteissa ja miten ryhmittymän yhtiöiden vakavaraisuuden- ja pääomanhallinnan varmistamiseksi tarvittavat (pääomahallintaan liittyvät) toimenpiteet toteutetaan.

Vakavaraisuuden hallinta on osa LähiTapiola-ryhmittymän riskienhallintaa ja siinä noudatetaan ryhmittymän riskienhallintapolitiikkaa. Lähtökohtana vakavaraisuuden hallinnalle ovat voimassa oleva vakavaraisuutta koskeva lainsäädäntö sekä ryhmittymän ja yhtiöiden strategiat. Tältä pohjalta ryhmittymälle ja sen yhtiöille määritellään sisäinen vakavaraisuustavoite (riskinottohalukkuus vakavaraisuuden hallinnan osalta) ottaen huomioon riskinkantokyky suhteessa lakisääteisiin vaatimuksiin. Riskinottohalukkuuden perusteella määritellään riskinsietokyvyt (riskitoleranssit) ja riskirajat (riskilimiitit).

Keskinäisten yhtiöiden rajoitetuista ulkopuolisen lisäpääoman saantimahdollisuuksista johtuen LähiTapiola-ryhmittymän ja sen yhtiöiden sisäinen vakavaraisuustavoite määritellään asettamalla tavoite sille, kuinka paljon vakavaraisuuspääomaa pitää olla yli lakisääteisen tavoitteen.

Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on koko LähiTapiola-ryhmittymän ja sen yksittäisen yhtiön osalta

- varmistaa, että vakavaraisuusasema täyttää lakisääteiset vaatimukset ja sisäiset vakavaraisuustavoitteet ja että liiketoiminnan riskinotto on määritellyn riskiottolukkuuden mukaista.
- varmistaa, että vakavaraisuusasema täyttää lakisääteiset vaatimukset myös liiketoimintaennusteissa sekä odottamattomissa mutta mahdollisissa stresseissä tai skenaarioissa.
- määritellä ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, joilla varmistetaan vakavaraisuusasemaan liittyvien vaatimusten ja tavoitteiden täyttäminen

LähiTapiola-ryhmittymässä riskienhallinnan toteuttamisessa käytetään riskienhallintapolitiikassa määriteltyä kolmen puolustuslinjan mallia (ks. riskienhallinnan yleiset periaatteet). Vakavaraisuuden hallinta perustuu samaan kolmen puolustuslinjan malliin kuin riskienhallinta. Yhtiön hallituksella on kokonaisvastuu vakavaraisuuden hallinnan järjestämisestä. Vakavaraisuuden hallinnan periaatteet ja suunnitelmat määritellään yhtiön hallituksen hyväksymissä LähiTapiola-ryhmittymän vakavaraisuuden hallinnan periaatteissa ja LähiTapiolan vakavaraisuuden hallintasuunnitelmassa.

LähiTapiola-ryhmittymän ja sen yhtiöiden vakavaraisuutta seurataan säännöllisesti neljännesvuosittaisella hallituksen vakavaraisuusraportilla. Raportti sisältää lakisääteisten vakavaraisuusvaatimusten lisäksi sisäisten vakavaraisuusmittareiden arvot laskentahetkellä sekä niiden kehityksen eri skenaarioissa. Skenaariot sisältävät vaihtoehtoisia kehityskulkuja talouden ja sijoitusmarkkinoiden kehittymiselle. Tämän lisäksi markkinariskien vaikutusta ryhmittymän vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen valvotaan ja hallitaan kuukausittaisella (tai tarvittaessa useammin) vakavaraisuusraportilla, jotka raportoidaan yhtiöiden hallituksille.

2.2 Vakavaraisuuden hallinnan ja riskienhallinnan kehittäminen valmistauduttaessa Solvenssi II:een

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvalvontajärjestelmän uudistamiseksi on EU:ssa parhaillaan meneillään Solvenssi II -hanke, joka koskee henki- ja vahinkovakuutusyhtiöitä sekä vakuutusryhmittymiä. Tämän hankkeen tavoitteena on luoda kokonaisvaltaisesti vakuutustoiminnan riskit huomiioon ottava valvontajärjestelmä. Solvenssi II-hankkeessa on hyvin keskeisessä osassa uusien yhtiön omasta riskiprofilista riippuvien määrällisten vakavaraisuusvaatimusten kehittäminen. Solvenssi II:n mukainen vakavaraisuusjärjestelmä tulee koostumaan kolmesta pilarista:

- Pilari 1: Määrälliset vakavaraisuusvaatimukset
- Pilari 2: Laadulliset vaatimukset hallintojärjestelmälle, riskienhallinnalle ja sisäiselle valvonnalle sekä vaatimukset siitä, että yhtiö pystyy kokonaisvaltaisesti arvioimaan ja hallitsemaan vakavaraisuutensa ja riskinsä. Säännökset valvojien valvontaprosessista.
- Pilari 3: Julkistamisvaatimukset vakavaraisuudesta ja riskeistä.

Solvenssi II -direktiivin voimaantulo on lykkäytynyt alkuperäisiin suunnitelmiin verrattuna niin, että direktiivin on määrä tulla voimaan 1.1.2016 lukien. Direktiivin hallintojärjestelmää, riskienhallintaa, sisäistä valvontaa ja omaa riski- ja vakavaraisuusarvioita koskevat määräykset tulevat kuitenkin voimaan jo vuoden 2014 alusta lukien vakuutusyhtiölakiin tehtävillä muutoksilla. Lisäksi Eurooppa-tason vakuutusvalvontaviranomainen EIOPA on antanut edellä mainituista asiakokonaisuuksista ja raportointivaatimuksista lisäohjeistusta, jotka tulevat voimaan Suomessa vuoden 2014 alussa osana Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmaa vakuutusyhtiöille. Nämä vaatimukset eivät aseta varsinaisesti uusia lakisääteisiä vakavaraisuusvaatimuksia vaan nykyiset pysyvät voimassa, mutta ryhmittymän ja sen vakuutusyhtiöiden pitää pystyä arvioimaan myös Solvenssi II:n mukainen vakavaraisuusasema.

LähiTapiolan vakavaraisuuden hallinnassa painotetaan tällä hetkellä voimassa olevia vaatimuksia, mutta siirryttäessä lähemmäksi kohti Solvenssi II:n voimaantuloa on tarpeellista seurata ryhmittymän ja sen yksittäisten vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta molempien järjestelmien kannalta. Vuodesta 2014 alkaen Solvenssi II voimaantuloon asti Solvenssi II -pohjaisia mittareita tullaan ottamaan käyttöön nykysääntelyn mittareiden rinnalle.

LähiTapiolan Solvenssi II -hanke ja sen jatkoprojektit, joissa valmistaudutaan uuden sääntelyn voimaantuloon, on aikataulutettu vuosille 2011–2015 ja koostuu viidestä eri osakokonaisuudesta: henkivakuutus, vahinkovakuutus, sijoitus ja taseenhallinta, ryhmä sekä SII-järjestelmän käyttöönotto. Hankkeen ensisijainen tarkoitus on toteuttaa vaatimukset, jotka aiheutuvat Solvenssi II direktiivistä. Näiden pakollisten vaatimusten lisäksi hankkeen tavoitteena on taloudellisen (riskiperusteisen) toiminnanohjauksen kehittäminen, tiedon-hallinnan, laskennan ja raportoinnin kehittäminen vastaamaan Solvenssi II:n ja taloudellisen toiminnanohjauksen tarpeita sekä muutoksen johtaminen siirryttäessä Solvenssi II:een ja taloudelliseen toiminnanohjaukseen.

LähiTapiola Vahinkovakuutus on osallistunut Solvenssi II:n kvantitatiivisiin vaikuttavuustutkimuksiin. Näissä tutkimuksissa EU-alueen vakuutusyhtiöt ovat arvioineet Solvenssi II:n vakavaraisuusvaatimusten vaikutusta. Tulosten perusteella LähiTapiola Vahinkovakuutus ja sen johtama ryhmittymä täyttävät selkeästi valmisteilla olevat vakavaraisuusvaatimukset.

3. Vakuutustoiminnan riskienhallinta

Yhtiön vakuutustoiminnan riskejä ovat sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit ja vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit. Markkinariskillä tarkoitetaan varojen markkina-arvon tai vastuiden määrien muutoksia, jotka johtuvat taloudellisten muuttujien kuten korkojen, osakekurssien, valuuttakurssien tai kiinteistöjen arvojen tai arvovaihteluiden (volatiliiteetti) muutoksista. Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, inflaatioon, korkotason vaihteluun, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin, ammatiteihin ja jälleenvakuutussuojiiin.

3.1 Vakuutusriskien hallinta

3.1.1 Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutussopimuksista aiheutuvia korvaussuorituksia ja toimintakuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen riittävyyteen sekä kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Yhtiön vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Yhtiön taloudellisen pääoman mallin avulla määritetään eri lajeille kannattavuustavoitteet. Hallitus hyväksyy koko yhtiön sekä asiakasloko- ja vakuutusluokakohtaiset yhdistetyn kulusuhteen tavoitteet. Lisäksi hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa ja oikeudenmukaista hinnoittelua.

Inflaatoriski liittyy kassavirraltaan pitkäkestoiisiin vahinkoihin. Tällaisia ovat esimerkiksi henkilövahinkojen sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyvät korvaukset. Inflaatoriski toteutuu, mikäli maksettavien korvausten taso nousee inflaation takia korkeammaksi, kuin on hinnoittelussa ja korvausvastuun laskennassa oletettu. Tällöin vakuutusmaksut ja korvausvastuu osoittautuvat riittämättömiksi.

Ammattitautiriski vakuutetaan osana lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja sen vakuuttamista koskee paitsi tapaturmavakuutuslaki myös erillinen ammattitautilaki, joka määrittelee ammattitaudin. Kyseessä on työsuhteeseen liittyvä terveydellinen haaita, joka ei ole työtapaturmien kaltainen lyhyen aikaa syntynyt vamma. Ammattitaudit syntyvät yleensä usean vuoden kestävän altistumisen seurauksena ja ne ilmenevät usean vuoden kuluttua itse altistumisesta. Ammattitauti on sairaus, joka on aiheutunut pääasiallisesti fysikaalisesta, kemiallisesta tai biologisesta tekijästä. Ammattitautiriskin vakuuttaminen aiheuttaa erityisesti hinnoitteluriskin. Lisäksi ammattitauteihin liittyy vastuuvelan riittävyysriski, joka toteutuu, mikäli vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuonna tuntemattomina olevien ja myöhemmin ilmenevien ammattitautien korvausten suorittamiseen.

Korkotason vaihtelusta aiheutuva riski liittyy eläkemuo-toisiin korvauksiin. Korvausvastuuta laskettaessa näistä aiheutuvat vahinkojen pitkäkestoiset kassavirrat diskontataan perustekorolla. Riski toteutuu, mikäli tulevaisuudessa ei saada vähintään perustekoron mukaista tuottoa näitä velkoja kattavalle omaisuudelle.

Vastuuvelan riittävyysriski toteutuu, mikäli vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuoden jälkeen maksettavaksi tulevien sellaisten korvausten suorittamiseen, joihin yhtiö on sitoutunut.

Pitkäikäisyysriski on osa vastuuvelan riittävyysriskiä. Tällä tarkoitetaan korvausmenon arviointiin liittyvää epävarmuutta, joka johtuu tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuudesta. Vahinkovakuutuksessa pitkäikäisyysriski koskee lähinnä lakisääteisen tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutuksen vastuuvelkaan sisältyvien eläkemuo-toisten korvausten pääoma-arvoista muodostuvaa eläkevastuuta. Nämä eläkevastuut ovat pääosin elinikäisiä. Eläkevastuiden pitkäikäisyysriski realisoituu silloin, jos kuolevuus osoittautuikin tulevina vuosina oletettua alhaisemmaksi, jolloin eläkkeitä joudutaan maksamaan oletettua pitempään.

Vastuuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuuvelan määräytymisperiaatteet. Laskuperusteet ovat korkotason ja kuolevuuden osalta sekä muilta määräytymisperiaateiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia.

Jälleenvakuutussuojiiin liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuksenantajien luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutussuojan varmistamista ennen ensivakuutusriskin merkitsemistä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla huomattavan vahingollisia.

Jälleenvakuutussuojiiin liittyvää riskiä hallitaan yhtiön hallituksen vahvistamien jälleenvakuutusohjelman ja jälleenvakuutussuojien hankintaohjeen avulla.

3.1.2 Riskienhallintaprosessit

Vakuutusten merkintäpolitiikan ja hinnoittelustrategian sekä sisäisen liiketoimintamallin avulla määriteltyjen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat yhtiön liiketoimintayksiköt. Vakuutustuotteiden hinnoittelun riskivastaavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Suurimpien asiakkaiden osalta riskiä arvioidaan enenevässä määrin yrityksen omien tilastotietojen perusteella.

Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä. Järjestelmien avulla saadaan oikeata ja ajan tasalla olevaa informaatiota, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan mahdollisimman nopeasti korjattua. Korvauskuluihin liittyviä riskejä hallitaan myös merkitsemällä erityisen riskialttiita vakuutusriskejä joko rajoitetusti tai jättämällä ne kokonaan merkitsemättä.

Vastuuvelan riittävyysriski liittyy erityisesti vakuutuslajeihin, joissa maksetaan pitkäaikaisia jatkuvia eläkemuo-toisia korvauksia. Näistä suurin osa on lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen korvauksia. Näiden osalta korvausvastuun määrittämisessä käytetään Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen yhteistyössä kehittämää kuolevuusmallia. Vuoden 2003 tilinpäätöksestä alkaen käytössä olleessa ns. kohorttimallissa eläkkeensaajan kuolevuuteen vaikuttaa ikä, sukupuoli ja syntymävuosi.

Korkoriskin hallitsemiseksi korkoutus suoritetaan turvaavasti siten, että käytettävä laskuperustekorko ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen keskimääräisenä arvioituna selviämisaikana.

Lakisääteisissä vakuutuslajeissa eläkkeiden yhteydessä maksettavia indeksikorotuksia ei varata vastuuvetä. Nii- den vuotuinen rahoitus tapahtuu jakojärjestelmällä, johon kaikki lakisääteisiä vakuutuslajeja harjoittavat vakuutus- yhtiöt lain mukaan osallistuvat. Vastaavasti lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen sairaanhoito- kustannusten ja lääkinnällisen kuntoutuksen kustannusten osalta yhtiön tarvitsee varautua korvausvastuussa inflaa- tioriskiin ainoastaan 10 vuoden ajan vahingon sattumisesta. Tä- män jälkeen kustannukset rahoitetaan jakojärjestelmällä. Liikennevakuutuksessa järjestely koskee vuonna 2005 ja tämän jälkeen sattuneiden vahinkojen sairaanhoitokustan- nuksia ja lääkinnällisen kuntoutuksen kustannuksia, kun taas ennen vuotta 2005 sattuneiden vahinkojen sairaanhoitokus- tannukset ja lääkinnällisen kuntoutuksen kustannukset siir- tyvät rahoitettavaksi jakojärjestelmällä vuoden 2014 jälkeen.

Joidenkin vahinkolajien lopullisten korvausten selviämi- nen kestää useita vuosia. Tällaisia ovat erityisesti henkilö- ja vastuuvakuutusten korvaukset. Osana vastuuvetä laskupe- rusteita esitetään keskeneräisten ja tuntemattomien vahinko- jen korvausvastuun määrättyminen. Tämä korvausvastuun osa määrätään tilastollisten ja matemaattisten menetelmien avulla. Korvausvastuun riittävyyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa laskuperusteisiin tehdään muutoksia.

Ensivakuutettujen riskien jälleenvakuutuslajien ja -ohjelmien suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutus- kannan rakenne, vakuutusluokkien erilaiset volyymit, riskien mahdollinen kumulaatio sekä yhtiön vakavaraisuusasema. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan vakuutusluokka- kohtaiset omapidätyksrajat, jotka määrittelevät suurimmat omalla vastuulla pidettävät määrät yksittäisissä riskeissä. Yhtiö hyväksyy jälleenvakuuttajiksi vain luottoluokitukse- llaan riittävän vakavaraisia yhtiöitä. Suurin osa jälleenva- kuutuksesta on sijoitettu yhtiöihin, joiden luottoluokitus on Standard & Poor'sin mukaan vähintään (A). Jälleenvakuutus- suojat hankitaan hajautetusti, riittävän useilta jälleenvakuu- tuksen antajilta.

Yhtiön hallitus on asettanut limiitit sille, kuinka paljon yksittäisen jälleenvakuuttajan osuus voi olla koko menevästä jälleenvakuutuksesta tai yksittäisestä jälleenvakuutuslajista. Suurin osa jälleenvakuutukses- ta on suhteellista. Jälleenvakuutuksen saatavuuteen ja suojien aukottomuuteen liittyviin riskeihin varaudutaan tiiviillä ensivakuutuksen ja jälleenvakuutuksen yhteistyöllä tekemällä ensivakuutuslajien ja -tarjouksiin tarvittavat muutokset ajoissa.

Asiakasriskejä pienennetään asiakasvalintaohjeilla, nii- den noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä esimerkiksi vakuutustutkijoiden toiminnalla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskittymien tarkastelulla hallituksessa.

Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastaavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoimintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoittelu- valtuudet.

Yhtiön tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennaltaehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Asia- kastietojen tarkistaminen ennen asiakasvalintaa ja epäselvien vahinkojen selvittely ovat tärkeä osa tutkimusryhmän toimin- taa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viranomaisille. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla.

3.1.3 Vakuutustekninen vastuuvetä

Vakuutusyhtiölain perusteella vakuutusyhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vakuutusteknisen vastuuvetä määrittämiseksi. Vastuuvetä on oltava aina riittävä siten, että yhtiö pystyy kohtuudella arvioiden vastaamaan sitoumuksis- taan. Vastuuvetä laskennassa noudatettavista periaatteista säädetään tarkemmin vakuutusyhtiölaissa. Vakuutusteknisen vastuuvetä laskuperusteet annetaan tiedoksi Finanssival- vonnalle ennen tilikauden päättymistä.

Vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna vakuutusluokkakohdista kertomien avulla. Kertomien on johdettu pro rata -säännön mukaisesti. Näin ollen siirtovas- tuu kuvaa sitä osuutta vakuutusmaksutulosta, joka vastaa tuleviin tilivuosin kohdistuvien vakuutuskausiin osuutta tilivuoden aikana alkaneiden sopimusten vakuutuskausiin.

Yksittäisten suurten vahinkojen tilinpäätöshetken jälkeen maksettavaksi tulevat korvaukset varataan vahinkokohtaisesti kunkin liiketoimintayksikön korvausasiantuntijoiden toimesta noudattaen vakuutusmatemaatikon antamia kirjallisia ohjeita. Raja, jonka ylittävät korvaukset varataan yksilöllisesti, määrittyy lähinnä kunkin vakuutusluokan ja/tai vahinkolajin volyymin perusteella.

Eläkemutoisten korvausten korvausvastuuta määrittä- essä käytetään kuolleisuusmallina Tapaturmavakuutuslaitos- ten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen toimesta yhtiöiden tietoon saattamaa laskentamallia.

Ns. muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä. Mene- telmissä käytetään hyväksi korvaushistoriaista muodostettuja, vahinkojen selviämistä kuvaavia ns. run-off-kolmioita. Muissa kuin lakisääteisten vakuutuslajien eläkemutoisten korvaus- ten kollektiivivaruksen laskennassa inflaation oletetaan olevan tulevina vuosina sama, kuin mitä se on keskimäärin ollut arvioinnissa käytettyjen menneiden vuosien aikana. Lakisääteisissä vakuutuslajeissa eläkemutoisten korvaus- ten indeksikorotukset rahoitetaan jakojärjestelmällä, johon osallistuvat kaikki kyseisiä lajeja harjoittavat vakuutusyhtiöt. Kollektiivivaruksen turvaavuutta lisätään varaamalla var- muuslisä osaksi kollektiivivarausta.

Ennen tilinpäätöshetkeä sattuneiden vahinkojen tulevai- suudessa tapahtuvaa käsittelyä varten tehdään korvausten hoitokuluvaraus. Varaus määrätään vakuutusluokkakohtai- sesti suhteellisenä osuutena varsinaisen korvausvastuun kokonaismäärästä.

Korkoutusta käytetään ainoastaan eläkemutoisten korvausvastuun ja ainaisvakuutusten vakuutusmaksuvastuun laskennassa. Laskuperustekorot ovat vastaavasti 2,1 ja 4,5 prosenttia.

3.1.4 Määrällisiä tietoja vakuutusteknisestä vastuuvälästä

Seuraavissa taulukoissa on esitetty vakuutusteknisen vastuuvälän rakenne.

Vakuutustekninen vastuuvälä

	31.12.2013	31.12.2012
Vakuutusmaksuvastuu	152	288
Tunnetut eläkeuotoiset vahingot	1 130	1 084
Muu varsinainen korvausvastuu	548	692
Vahinkojen selvittelyvastuu	85	158
Yhteensä	1 915	2 222
Jälleenvakuuttajien osuus	-27	-43
Yhteensä omalla vastuulla	1 888	2 179
Tasotusmäärä	484	616
Vakuutustekninen vastuuvälä	2 371	2 795

Varsinainen vastuuvälä vakuutusluokkaryhmittäin

Lakisääteinen tapaturma	700	724
Moottoriajoneuvojen vastuu	1 022	1 034
Omaisuuks *	39	153
Vastuu	64	76
Muu ensivakuutus	47	188
Ensivakuutus yhteensä	1 872	2 175
Tuleva jälleenvakuutus	43	47
Vahinkovakuutus yhteensä	1 915	2 222
Jälleenvakuuttajien osuus	-27	-43
Varsinainen vastuuvälä	1 888	2 179

*Sisältää vakuutusluokkaryhmät tulipalo ja muut luonnonvoimat, muut omaisuudelle aiheutuneet vahingot ja muut varallisuusvahingot.

3.2 Markkinariskien hallinta

3.2.1 Lähtökohdat ja toimintaperiaatteet

Yhtiön sijoitustoiminnan tavoitteena on turvata vakavaraisuus ja maksimoida tuotto valitulla riskitasolla. Sijoitusten allokaatiota ohjaavat vakavaraisuuden, vastuuvälän rakenteen ja katekelvottomuuden asettamat rajat sekä pääoman tuottovaatimus. Pitkällä aikavälillä sijoitustuoton on ylittävä asiakasetupolitiikan mukainen kokonaistuottotavoite. Sijoitustoiminnalla pyritään pitkällä aikavälillä ja kaikissa olosuhteissa hyvään ja vakaaseen tuottoon kohtuullisella riskinotolla.

Sijoitukset hajautetaan riittävästi eri instrumenttiluokkien välillä ja sisällä. Yksittäisiä riskejä ja vastuita ohjataan limiitein ja sijoituskriteerein. Sijoitustoiminnan on turvattava riittävä likviditeetti kaikissa olosuhteissa. Sijoituskannan on oltava myös riittävän yksinkertainen.

3.2.2 Markkinariskien hallinnan organisointi

Yhtiön taseenhallintakomitea on taseeriskien hallinnan, seurannan ja kehittämisen asiantuntijaelin, ja se raportoi suoraan yhtiön hallitukselle. Komitea vastaa siitä, että yhtiön taseeriskien hallinta on järjestetty asianmukaisesti ja pääomat ovat tehokkaassa käytössä. Komitea valmistelee määräajoin

yhtiön hallitukselle hyväksyttäväksi esityksen strategisesta markkinariskinotosta sisältäen sijoitustoiminnan tavoitteet ja rajoitteet (limiitit). Limiitit kattavat sijoitusten hinta- ja korkoriskit mukaan lukien vastuuvälän ominaisuudet ja vaatimukset. Asetettuja riskilimiittejä ja riskinoton tulokselisuutta seurataan jatkuvasti. Komitealla on myös pääomien hallintaan ja pääomittamiseen liittyvä päätöksentekorooli.

Hallitus nimittää sijoitustoiminnan johtoryhmän, joka vastaa sijoitustoiminnan käytännön organisoinnista ja operatiivisesta markkinariskien valvonnasta. Johtoryhmä varmistaa, että hallituksen hyväksymän strategian mukainen sijoitustoiminnan tuottotavoite saavutetaan. Lisäksi johtoryhmä valvoo, kehittää, ohjaa ja tekee päätöksiä koskien likviditeetin sekä keskittymäriskien hallintaa.

3.2.3 Riskienhallintaprosessit

Riskienhallintaprosessi perustuu ohjeistukseen, sen operatiivisen noudattamisen valvontaan, säännölliseen riskiraportointiin ja itsearviointiin. Ohjeistus sisältää mm. markkinariskistrategian, sijoitussuunnitelman ja johdannaispolitiikan. Lisäksi yhtiöllä on hyväksytyt vakavaraisuuden hallinnan, pääoman hallinnan sekä likviditeetin hallinnan periaatteet, joilla ohjataan markkinariskinottoa.

Yhtiön hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman, jossa määritellään sijoituskannan tavoitejakautuma ja tuotto-odotukset, instrumenttikohtaiset vaihteluvälit, hajautus- ja likviditeettitavoitteet sekä päätös- ja toimivaltuudet. Hajautusperiaatteilla pyritään turvaamaan riittävä tuottotaso instrumenttiluokkien sisällä ja niiden välillä kaikissa markkinaolosuhteissa. Hajautusperiaatteet koskevat eri toimialoja, maita ja sijoituskohteita. Yksittäisiä riskejä ja vastuita ohjataan limiitein ja sijoituskriteerein. Riittävä likviditeetti turvataan sijoitusrakenteella.

Johdannaisten käytöstä on määritelty tarkempi hallituksen vahvistama johdannaispolitiikka, jossa kuvataan johdannaisten käytön periaatteet. Johdannaisten avulla voidaan muun muassa rajoittaa osake-, valuutta- ja korkosijoituksiin liittyviä riskejä. Riittävällä analysoinnilla, hajautuksella, johdannaisilla ja vastapuoliriskien limiiteillä pyritään turvaamaan toimintavapaus kaikissa markkinaolosuhteissa. Kiinteistöihin liittyviä riskejä analysoidaan erikseen.

Yleisesti käytettyjen markkinariski- ja raportointimenetelmien avulla seurataan sijoitustoiminnan riskejä ja tuottoja. Näiden raporttien avulla seurataan säännöllisesti korko-, kiinteistö- ja osakesijoitusten kehitystä ja riskejä sekä valvotaan sijoitussuunnitelmassa määriteltyjen toimintaperiaatteiden noudattamista. Yhtiössä on käytössä sijoituskoh- taiseen riskiseurantaan perustuva riskienhallintajärjestelmä.

3.2.4 Markkinariskien ja vakavaraisuuden hallinta

Markkinariskien vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen valvotaan ja hallitaan nykyisen vakavaraisuuskäytännön (Solvenssi I) mukaisesti. Lisäksi vakavaraisuutta valvotaan voimassa olevien ryhmittymiä koskevien vakavaraisuussäännösten mukaisesti. Valmistautuminen tulevaan Solvenssi II -vakavaraisuuskehikkoon on käynnissä. Nykyinen vakavaraisuuskäytäntö on lyhyellä tähtäimellä merkitsevämpi ja rajoittavampi järjestelmä.

Vakavaraisuuslaskennan huomattavin muutos tulee olemaan se, että Solvenssi II:ssa arvostetaan varojen ohella myös vastuuvälä markkinaehtoisesti käypään arvoon. Tällöin vastuuvälän arvo ja vakavaraisuuspääoman määrä

riippuu erityisesti korkotasosta, ja korkoriskin hallinnan merkitys korostuu. Toinen merkittävä muutos on yhtiön riskitasoon perustuva vakavaraisuuspääoman vähimmäisvaatimus (SCR).

Lähtökohtana markkinariskin hallitsemiselle on, että yhtiön vakavaraisuus on turvattu riittävällä todennäköisyydellä vähintään seuraavan vuoden ajan. Sijoitusten arvomuutosriskiä seurataan jatkuvasti todennäköisyyksimallilla, joka perustuu sijoitusten historialliseen arvovaihteluun ja sijoitusluokkien väliseen arvomuutosten riippuvuuteen (korrelaatioon). Riski seurataan käyttämällä arvovaihteluna (volatilitteettina) sekä pitkän aikavälin keskimäärisiä arvoja että lyhyemmällä aikavälillä estimoituja riskitunnuslukuja.

Sijoitustoimintaa ohjataan tarvittaessa normaalia tiukemmin ns. liikennevaloperiaatteiden ja jatkuvan markkinariski-seurannan perusteella. Vihreä valo tarkoittaa tilannetta, jossa omaisuudenhoitajat voivat toimia sijoitussuunnitelman normaalien limiittien mukaan. Keltainen valo liittyy tilanteeseen, jossa sijoitussuunnitelman puitteissa tapahtuvat sijoitusmarkkinariskien lisäykset tai neutraali sijoitusallokaatio eivät ole enää hyväksyttäviä taseen riskillisyyden kannalta. Punainen valo tarkoittaa tilannetta, jossa taseen riskillisyyden on liian korkea ja tarvitaan aktiivisia riskien vähentämistoimia. Keltaisen ja punaisen valon riskiasemas- sa määritellään tiukennetut rajoitukset sijoitusriskeille ja mahdolliset riskien vähentämistoimenpiteet. Kokonaisriski mitoitetaan siten, että toimintapääoma säilyy turvaavalla tasolla myös riskien toteutuessa.

3.2.5 Määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta

Oheisessa taulukossa on sijoitusten herkkyyshanalyysi, joka kuvaa instrumenttien arvoissa tilinpäätöshetkellä tapahtuvan muutoksen vaikutusta vakavaraisuuspääomaan.

4. Operatiivisten riskien hallinta

4.1 Riskien määrittely

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset / oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan suunnittelun riskeillä tarkoitetaan vuosisuunnittelun valintoihin, tavoiteasetantaan ja liiketoiminnan muutostilanteisiin sisältyviä riskejä.

4.2 Riskienhallintaprosessit

Operatiiviset riskit kartoitetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenettelyllä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoitukset toteutetaan sekä ryhmittymän organisaatorakenteen (yhtiöt, ryhmäpalvelut) että erikseen erityisen tärkeiden riskialueiden (mm. juridiikka, tietoturvasuus, turvallisuus) näkökulmasta. Lisäksi jokaisesta hankkeesta, projektista ja merkittävästä liiketoiminnan muutostilanteesta laaditaan aina erillinen riskikartoitus.

Riskit arvioidaan toteutumisen todennäköisyyden ja vaikutusten suhteen. Arvioinnin perusteella riskit priorisoidut välittömiä toimenpiteitä vaativiksi riskeiksi, aktiivista hallintaa vaativiksi riskeiksi ja riskeiksi, jotka arviointihetkellä ovat vähäisiä, mutta jotka voivat kehittyä merkittäviksi riskeiksi tulevaisuudessa. Välittömiä toimenpiteitä sekä aktiivista hallintaa vaativista riskeistä laaditaan yksilöidyt riskienhallintasuunnitelmat, jotka sisältävät mm. tiedon riskin omistajasta, valvonnasta ja raportoinnista sekä arvion nykyisten riskienhallintatoimenpiteiden riittävyydestä.

Tavoiteltaessa virheettömiä ja toimintavarmoja liike-toimintaprosesseja tulee liiketoimintaprosessien sisältää riittävä määrä valvonta- eli kontrollitoimenpiteitä, joiden avulla varmistutaan toiminnan oikeellisuudesta ja laadusta. Valvontatoimenpiteitä kuvataan tarkemmin yhtiön Sisäisen valvonnan politiikassa.

Toteutuneita riskejä ja läheltä piti -tapahtumia seurataan ja raportoidaan säännöllisesti. Seurannan tavoitteena on

- oppia ilmenneistä tapahtumista ja estää niiden tapahtuminen uudelleen tulevaisuudessa
- tunnistaa, mitkä ja missä ovat merkittävimmät riskit ja haasteet operatiivisessa toiminnassamme
- auttaa parantamaan ja korjaamaan toimintatapojamme, prosessejamme ja tietojärjestelmiämme.

Sijoitussalkun herkkyyshanalyysi

	31.12.2013	Muutoksen vaikutus		
		Osakekurssit –20 %	Kiinteistöjen arvo –10 %	Korkotaso +1 %-yksikköä
Vakavaraisuuspääoma, milj. e	1 646,2	–182,6	–62,8	–60,5
Vakavaraisuusaste, %	87,2	–9,7	–3,3	–3,2
Sijoitusten tuotto-%	4,1	–4,7	–1,6	–1,5

Riskitapahtumien seuranta toteutetaan yksiköittäin. Ryhmän riskienhallintapalveluissa laaditaan kvartaaleittain yhteenvetoraportti johdolle ja hallitukselle.

Vakuutus- ja rahoitusyrityksille on säädetty velvollisuus ennalta varautua markkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömien toimintojen ylläpitämiseen poikkeusoloissa. Käytännössä tämä tarkoittaa ennakosuunnitelmia, organisatoristen toimintavalmiuksien luomista ja toiminnan jatkumisen turvaamiseksi etukäteen tehtäviä materiaalisia varajärjestelyjä. Jatkuvuus- ja valmiussuunnittelun avulla pyritään ehkäisemään ennalta liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaavien häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä luomaan edellytykset hallita näitä poikkeustilanteita ja niiden seurauksia.

Riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutus-turva)

4.3 Kuvaus olennaisista riskeistä ja odotukset vuodelle 2014

Olenneimmat operatiiviset riskit kohdistuvat tietojärjestelmien häiriöttömään toimintaan, asiakkaalle näkyvien liiketoimintaprosessien toimintavarmuuteen sekä toimintaympäristön muutoksiin ja yllättäviin tapahtumiin. Lisäksi laaja-alaiset osaamisvaatimukset, muutosten hallinta ja tuottotehokkuustoimenpiteiden kohdistaminen vaativat aktiivisia riskienhallintatoimenpiteitä.

Toteutetuissa riskikartoituksissa vuoteen 2014 kohdistuvat toiminnalliset riskit ovat hyvin samansuuntaiset kuin päättäneenä vuotena. Oleellimmat riskit liittyvät tietojärjestelmiin, liiketoiminnan prosesseihin ja muutostilanteiden hallintaan.

Vuoden 2014 aikana tullaan toiminnallisten riskien hallinnassa jatkamaan Solvenssi II vaatimusten kartoittamista ja toteuttamista. Lisäksi huomiota kiinnitetään jo olemassa olevien riskienhallintaprosessien jatkuvuuteen ja laadulliseen parantamiseen.

5. Toimintaympäristön ja strategian riskien hallinta

5.1 Riskien määrittely

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen, kilpailun luonteen ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmänä toimimisen ja ryhmäsijoitusten riskit.

5.2 Riskienhallintaprosessit

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät merkittävät riskit kartoitetaan ja niiden toteutumisen todennäköisyys sekä mahdollisen realisoitumisen merkitys arvioidaan vuosittain strategiaprosessin yhteydessä. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi. Menettely toteutetaan strategiaprosessin vastuutuksen ja toteuttamisjärjestyksen mukaisesti.

Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi strategiaprosessin vastuulliset tahot suunnittelevat ja toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana organisaatio-osien vuosisuunnitelmia.

5.3 Kuvaus olennaisista riskeistä ja odotukset vuodelle 2014

Merkittävimmät toimintaympäristön riskit liittyivät globaalin talouskehityksen epävarmuuteen. Tämä oli seurausta sekä finanssialan kriisin heijastusvaikutuksista sekä USA:n ja Euroopan unionin eräiden jäsenvaltioiden velkaantumisongelmista.

Vakuutus- ja pankkitoimialat ovat hyvin keskittyneet ja kilpailua käydään pääasiassa keskittämiseduin ja palvelujen hinnoilla. Näiden heijastusvaikutuksena kilpailun intensiteetti saattaa jäädä yksipuoliseksi ja vaihtoehdot vähäisiksi markkinoilla. Kilpailua ohjasi vahvasti myös oheispalveluvalikoiman laajentamisen tavoitteet verkostojen kautta.

Yhtiön strategia on johdettu keskinäisyydestä. Asiakkaiden ja omistajien intressin yhtenevyys tarjosi edelleen hyvän mahdollisuuden kasvuun ja kannattavuuden kohentamiseen. Riskiksi voi muodostua se, että keskinäisyyden perusteita ja etuja ei tunneta riittävästi markkinoilla.

Odotukset vuoden 2014 riskeiksi ovat hyvin samansuuntaiset kuin päättäneen vuoden loppupuoliskolla. Talouden epävarmuus jatkuu tai jopa lisääntyy euroalueella ja globaalilla tasolla ja kilpailu keskittyy edelleen mahdollisten kilpailijoiden rakennemuutostenkin myötä.

6. Luottolaitos- ja sijoituspalveluliiketoiminnan riskienhallinta

LähiTapiolan Pankkikonsernin riskienhallinta perustuu LähiTapiola-ryhmässä määriteltäviin riskienhallinnan käsitteisiin, riskienhallinnan tehtävään, tavoitetilään ja riskinottohalukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin pankkitoiminnan erityisvaatimukset huomioiden.

6.1 LähiTapiola Pankin riskienhallinta

Pankin toimintaa ohjaavat pankin hallituksen hyväksymät strategiat, vuosittaiset riskienhallinta-, sijoitus- ja liiketoimintasuunnitelmat, toimintaperiaatteet, luotonantoon ja sijoituksiin liittyvät periaatteet, limiitit ja päätöksentekoperiaatteet sekä näihin liittyvät valvontatoimenpiteet. Pankin toimivan johdon tehtävä on pankin sisäisen valvonnan käytännön toteutus ottaen huomioon lait ja viranomaisten määräykset, pankin yhtiöjärjestys sekä yhtiökokouksen ja hallituksen päätökset ja ohjeet.

Pankin toimitusjohtaja vastaa riskienhallinnan järjestämisestä. Organisaatiossa on riskienhallintatoimikunta, joka työjärjestyksensä mukaisesti valmistelee ja valvoo riskienhallinnan ohjeistusta ja sen noudattamista. Riskienhallinnan vastuu on päivittäisessä liiketoiminnassa kohdistettu luottoriskien osalta luottojohtajalle, taseriskien osalta tasehallintatoimikunnalle ja operatiivisten riskien osalta kunkin vastuualueen johtajalle. Tämä vastuujako on tehty riskienhallinnan kattavuuden varmistamiseksi sekä kaikkien oleellisten riskien tunnistamiseksi ja niiden yhteisvaikutusten toteamiseksi pankin toiminnan tulokseen ja omiin varoihin.

Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan riskiä tappiosta, joka johtuu siitä, etteivät pankin sopimusosapuolet kykene suoriutumaan sovituista velvoitteistaan, eivätkä saadut vakuudet turvaa saatavia. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa ovat luottopäätöksenteko ja luottoprosessin laatu.

LähiTapiola Pankki on perustettu täydentämään yhtiöryhmän palveluvalikoimaa erityisesti yksityissektorilla. Lähi-vakuutusfuusion myötä myös maatalo- ja pienyritysasiakkaiden palveluvalikoima on täydentynyt. Asiakskunta perustuu ryhmään keskittäneiden ja pankin tarjoamin mahdollisuuksien mukana tuleviin uusiin asiakkaisiin. Asiakskunta on kotitalouksia ja luotonannossa päätuote on asuntolainat.

Vakuudetonta luottoriskiä ei lähtökohtaisesti oteta. Asiakkaan maksukykyyn ja taloudellisten puskureiden tulee turvata pankille vähäriskinen lainasalkku. Varovainen luotto perustuu asiakkaiden riskiluokitukseen, keskitettyyn luottopäätösprosessiin, varovaiseen vakuuspolitiikkaan ja turvallisiin luottovaltuuksiin.

Yksityshenkilöiden luottojen pääomatarpeen määrittäminen perustuu pankin toiminnan alusta alkaen käytettyyn riskiluokitteluun. Riskiluokituksessa huomioidaan lainanottajan maksukyky ja taloudelliset puskurit. Luokitus on kummassakin perusteessa viisiluokkainen, joten riskiluokkia on matriisissa yhteensä 25. Kullekin matriisin solulle on määritelty riski-indeksi, arvot 1–25, joita käytetään raportissa yhdisteltäessä riskiluokkia.

Säännönmukaisessa raportoinnissa käytetään kolmea riskiluokkaa. Kaikkein riskipitoisemmille luotoille on riskienhallintasuunnitelmassa säädetty suhteellinen maksimiraja.

Riskitaso

	31.12.2013		31.12.2012	
	milj. e	osuus, %	milj. e	osuus, %
Normaalia alhaisempi	928	53	748	45
Normaali	626	36	733	44
Normaalia korkeampi	192	11	192	11
Yhteensä	1 746	100	1 673	100

Luottojen riskiluokituksella pyritään ohjaamaan marginaalivaadetta. Turvaavan vakuusvaatimuksen lisäksi riskiluokituksessa arvioidaan muun muassa asiakkaan maksukyky mahdollisen korkotason nousun seurauksena. Johtoryhmä säättää luottojen hinnoittelun ohjeistusta riskienhallintasuunnitelman ja yleisen markkinatilanteen mukaisesti.

Markkinariskit

Markkinariskinoton tavoitteena on kohtuullinen tuotto suhteessa riskeihin. LähiTapiola Pankin liiketoiminnan kannalta merkittävimmät riskit ovat taseen korkoriski ja likviditeettiriski, joille asetetaan turvaavat limiitit.

Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan sitä, että pankin tulos muuttuu korkotason muuttuessa epäedulliseen suuntaan (esim. juoksuaika-, viitekorko-, korontarkistusjaksoriski). Korkoriski mitataan sekä nykyarvoperusteisen kassavirtojen korkoriskinä että kahdentoista kuukauden tulo-riskinä. Kummallekin riskille on asetettu limiitti suhteessa pankin omiin varoihin.

Rahoitusriski

Rahoitusriskiä syntyy saamisten ja velkojen maturiteetin poiketessa. Rahoitusriskiä seurataan maturiteettiluokittain. Kussakin seurattavassa maturiteettiluokassa mahdollinen alirahoitus saa olla enintään riskienhallintasuunnitelmassa säädetyn määrän suuruinen. Mikäli riskilimiitti ylittyy, voidaan vaje kattaa Finanssiryhmittymän sisäisillä rahoituslimiiteillä. Ryhmittymän sisäisten rahoituslimiittien on katettava syntynyt rahoitusvaje 100 prosenttisesti.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskiä hallitaan hallituksen hyväksymällä strategialla ja strategian varmistamistavalla jatkuvuussuunnitelmalla. Pankki ylläpitää riittävää likviditeettireserviä, joka kattaa äkilliset muutokset kassatilanteessa. Periaatteena on mitoittaa reservi siten, että sillä voidaan hallita vähintään kuukauden mittainen ennakoimaton markkinahäiriö. Likvidien varojen riittävyttä arvioidaan kahdella erilaisella tunnusluvulla, jossa molemmissa likviditeettireservin tulee ylittää likviditeettistressin osoittama tarvittavien likvidien varojen määrä.

Valuuttariskit

Valuuttatoiminnalle on asetettu kokonais- ja valuuttakohtaiset limiitit. Pankilla ei ole ollut kaudella valuuttamääristä liiketoimintaa.

Hintariskit

Hintariskillä tarkoitetaan sijoitusten ja omistusten markkina-arvon kehittymiseen liittyviä riskejä. Korkosijoituksissa hintariski voi vaikuttaa luotto-, korko- tai spreadriskin muutoksien seurauksena sijoituksien käypään arvoon. Konsernin merkittävin hintariski muodostuu pääasiassa pankin treasurin hallinnoimista korkosijoituksista ja niihin sisältyvästä korkoriskistä. Sijoitusten tarkoituksena on toimia konsernin likviditeettireservinä. Riskienhallintasuunnitelmassa asetetut limiitit asettavat rajat sijoitustoiminnalle.

LähiTapiola Varainhoidon riskienhallinta

Tytäryhtiön riskienhallinnassa on noudatettu LähiTapiola-ryhmän ja pankin edellä kuvattuja periaatteita. Riskien kartoituksen, raportoinnin, pääomatarpeen arvioinnin ja jatkuvuussuunnittelun menettelyt ovat yhtenäiset pankki-konsernissa.

Tunnuslukujen laskentakaavat ja tunnuslukujen laskentaperiaatteet

1) Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1.1 Liikevaihto =

Vahinkovakuutuksen liikevaihto:

+ Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+ Muut tuotot

1.2 Liikevoitto tai -tappio ja kokonaistulos

Vahinkovakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot

Korvauskulut

Liikekulut

Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset niiden oikaisut ja arvон muutokset

Muut tuotot ja kulut

Osuus osakkuusyritysten voitoista tai tappioista ¹⁾

Liikevoitto tai -tappio

Tasoitusmäärän muutos

Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tuloverot ja muut välittömät verot

Vähemmistöosuudet ¹⁾

Tilikauden voitto tai tappio

1) koskee konsernitilinpäätöstä

Kokonaistulos

+ Liikevoitto/-tappio

+/- Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvон rahaston ja arvonorotusrahaston muutos

1.3 A Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz:in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

1.3 B Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

+ Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa

+ Arvonmuutokset kirjanpidossa

+ Arvostuserojen muutos

1.4. Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhtiöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Sijoituksiin ei oteta mukaan sijoituksiin liittyvä kauppahintasaamisia ja -velkoja.

Sijoitusjakauma sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

1.5 Kokonaispääoman tuotto prosentteina (käyvin arvoin) =

± Liikevoitto tai tappio

+ Korkokulut ja muut rahoituskulut

+ Perustekorkokulu

± Arvonorotusrahastoon/ käyvän arvон rahastoon kirjattu arvonorotus/peruutus

± Sijoitusten arvostuserojen muutos

_____ x 100

+Taseen loppusumma

± Sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut korvausvastuuerät. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

1.6 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

2) Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

2.1 Vakuutusmaksutulo =

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

2.2 Vahinkosuhde – prosentteina =

Korvauskulut

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina =

Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Riskisuhde – prosentteina =

Korvauskulut ilman korvaustoiminnan hoitokuluja

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

2.3 Liikekulusuhde prosentteina =

Liikekulut

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Toimintakulusuhde – prosentteina =

Liikekulut + korvaustoiminnan hoitokulut

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

2.4 Yhdistetty kulusuhde prosentteina =

+ Vahinkosuhde

+ Liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) =

+ Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua)

+ Liikekulusuhde

2.5 Toimintapääoma tilinpäätöksen

mukaisessa valuutassa =

+ Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen

+ Tilinpäätössiirtojen kertymä

± Sijoitusten arvostuserot

± Laskennalliset verovelat

+ Pääomalainat (Vakuutusvalvontaviraston luvalla)

- Aineettomat hyödykkeet

± Muut laissa säädetyt erät

2.6 Toimintapääoma-aste tai -suhde

Toimintapääoman määrä suhteessa sen vähimmäismäärään

Toimintapääoman vähimmäismäärä määritetään vakuutusyhtiölaissa. Vakuutusyhtiön toimintapääoman on ylitettävä tämä määrä.

2.7 Tasoitusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa

2.8 Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

+Toimintapääoma

+Tasoitusmäärä

+ Vähemmistöosuus ¹⁾

1) koskee konsernitilinpäätöstä

2.9 Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuovelasta =

Vakavaraisuuspääoma

_____ x 100

Vakuutustekninen vastuuvelka – Tasoitusmäärä

Vakuutustekninen vastuuvelka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

2.10 Vastuunkantokyky prosentteina =

Vakavaraisuuspääoma

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot 12 kuukaudelta

Vakuutusmaksutuotot lasketaan kahdeltatoista edeltävältä kuukaudelta jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

3) Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

3.1 Kulu-tuotto -suhde =

Hallintokulut + Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut

Korkokate + Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista + Nettopalkkiotuotot + Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + Suojauslaskennan nettotulos + Sijoituskiinteistöjen nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot + Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)

3.2 Liikevaihto =

Korkotuottojen, Leasingtoiminnan tuottojen, Oman pääoman ehtoisten sijoitusten tuottojen, Palkkiotuottojen, Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuottojen, Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottojen, Suojauslaskennan nettotuloksen, Sijoituskiinteistöjen nettotuottojen ja Liiketoiminnan muiden tuottojen yhteenlaskettu määrä

TULOSLASKELMA

1.1.2013 - 31.12.2013

1.1.2012 - 31.12.2012

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Vakuutusmaksutuotot							
Vakuutusmaksutulo	1	903 567 683,70			726 723 888,67		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-37 306 710,00</u>	866 260 973,70		<u>-27 804 114,94</u>	698 919 773,73	
Vakuutusmaksuvastuun muutos							
Kokonaismuutos		135 346 213,00					
Liiketoimintasiirron osuus		<u>-144 035 946,00</u>	<u>-8 689 733,00</u>		-8 922 713,00		
Jälleenvakuuttajien osuus							
Kokonaismuutos		-551 274,00					
Liiketoimintasiirron osuus		<u>549 153,00</u>	<u>-2 121,00</u>	-8 691 854,00	857 569 119,70	-144 396,00	689 852 664,73
Korvauskulut							
Maksetut korvaukset		-603 074 244,22			-535 817 219,87		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>23 399 878,02</u>	-579 674 366,20		<u>35 441 018,20</u>	-500 376 201,67	
Korvausvastuun muutos							
Kokonaismuutos		171 564 179,00					
Liiketoimintasiirron osuus		<u>-142 775 115,00</u>	<u>28 789 064,00</u>		8 471 135,00		
Jälleenvakuuttajien osuu							
Kokonaismuutos		-15 139 108,00					
Liiketoimintasiirron osuus		<u>6 492 220,00</u>	<u>-8 646 888,00</u>	20 142 176,00	-559 532 190,20	-20 420 525,00	-512 325 591,67
Liikekulut	3				-230 974 563,16		-176 020 264,03
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta					67 062 366,34		1 506 809,03
Tasoitusmäärän muutos							
Kokonaismuutos			132 307 000,00				
Liiketoimintasiirron osuus			<u>-290 610 000,00</u>	-158 303 000,00			-79 493 000,00
Vakuutustekninen kate	2				-91 240 633,66		-77 986 190,97

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Vakuutustekninen kate					-91 240 633,66		-77 986 190,97
Sijoitustoiminnan tuotot	4		271 693 421,84			222 227 634,41	
Sijoitustoiminnan kulut	4		-102 038 564,26			-72 584 179,34	
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	4		<u>-156 036,60</u>	169 498 820,98		<u>-5 947 613,35</u>	143 695 841,72
Muut tuotot	4						
Muut				32 400 793,30			23 669 544,54
Muut kulut	4						
Muut				-34 871 915,44			-25 814 808,69
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta							
Tilikauden vero			-23 601 043,85			-13 583 824,94	
Aikaisempien tilikausien verot			<u>-631 858,35</u>	-24 232 902,20		<u>698 359,84</u>	-12 885 465,10
Voitto varsinaisesta toiminnasta				51 554 162,98			50 678 921,50
Voitto satunnaisten erien jälkeen				51 554 162,98			50 678 921,50
Tilinpäätössiirrot							
Poistoeron muutos				<u>2 573 184,51</u>			-708 539,64
Tilikauden voitt				<u>54 127 347,49</u>			<u>49 970 381,86</u>

T A S E		31.12.2013		31.12.2012	
V a s t a a v a a					
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	9		23 428 246,70		30 595 855,81
Sijoitukset					
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		190 068 688,63		259 767 977,48	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		84 197 122,70	274 265 811,33	144 071 377,18	403 839 354,66
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä	7				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		114 074 700,13		109 652 323,50	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		10 112 288,00		10 157 144,00	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		109 538,04	124 296 526,17	109 538,04	119 919 005,54
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet		970 290 115,03		1 167 019 731,31	
Rahoitusmarkkinavälineet		1 375 204 622,34		1 369 143 289,31	
Kiinnelainasaamiset		220 510 845,92		123 407 348,95	
Muut lainasaamiset	8	89 610 832,17		92 970 017,65	
Talletukset		0,00	2 655 616 415,46	3 232 932,84	2 755 773 320,06
Jälleenvakuutustallettasaamiset			703 354,59		717 155,84
			3 054 882 107,55		3 280 248 836,10
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta	15				
Vakuutuksenottajilta			113 366 831,24		156 963 366,86
Jälleenvakuutustoiminnasta			19 441 446,60		25 462 511,06
Muut saamiset			61 283 310,99		48 784 690,61
			194 091 588,83		231 210 568,53
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	9	5 794 096,21		9 728 674,95	
Muut aineelliset hyödykkeet		1 090 360,66	6 884 456,87	1 596 265,73	11 324 940,68
Rahat ja pankkisaamiset			126 970 148,57		120 247 123,35
Muu omaisuus			3 077 103,75		3 020 812,65
			136 931 709,19		134 592 876,68
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat			27 873 208,40		30 346 686,62
Muut siirtosaamiset			8 630 072,95		8 131 172,84
			36 503 281,35		38 477 859,46
Vastaavaa yhteensä			3 445 836 933,62	3 715 125 996,58	
V a s t a t t a v a a					
Oma pääoma					
Pohjarahasto	10		8 641 380,35		8 641 380,35
Takuupääoma			0,00		0,00
Arvonkorotusrahoasto			218 348,97		218 348,97
Muut rahastot			807 183 399,93		757 280 738,91
Tilikauden voitto			54 127 347,49		49 970 381,86
			870 170 476,74		816 110 850,09
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero	11		70 822,22		2 644 006,73
Vakuutustekninen vastuuvélka					
Vakuutusmaksuvastuu		152 163 042,00		287 509 255,00	
Jälleenvakuuttajien osuus		-3 148 242,00	149 014 800,00	-3 699 516,00	283 809 739,00
Korvausvastuu	12	1 762 656 214,00		1 934 220 393,00	
Jälleenvakuuttajien osuus		-23 897 890,00	1 738 758 324,00	-39 036 998,00	1 895 183 395,00
Tasotusmäärä			483 705 000,00		616 012 000,00
			2 371 478 124,00		2 795 005 134,00
Pakolliset varaukset					
Eläkevaraukset			0,00		0,00
Muut pakolliset varaukset	13		3 044 832,25		2 746 595,79
Jälleenvakuutustallettevelat			5 361,30	1 952,33	
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta	15		11 544 276,47		15 531 165,21
Jälleenvakuutustoiminnasta			2 433 475,92		5 149 706,64
Muut velat			160 590 938,11		50 511 024,39
			174 568 690,50		71 191 896,24
Siirtovelat					
	15		26 498 626,61		27 425 561,40
Vastattavaa yhteensä			3 445 836 933,62	3 715 125 996,58	

Epäsuora rahoituslaskelma

2013

2012

Liiketoiminnan rahavirta

Voitto varsinaisesta toiminnasta/voitto ennen satunnaisia eriä	51 554 162,98		50 678 921,50	
Oikaisut				
Vakuutusteknisen vastuunmuutos	-423 527 010,00		634 185 723,00	
Liiketoimintasiirron osuus	570 379 688,00		0,00	
Sulautumisen osuus	0,00		-533 676 224,00	
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	26 685 354,13		-20 436 900,52	
Pakollisten varausten muutos	298 236,46		-985 002,41	
Suunnitelman mukaiset poistot	13 587 273,05		18 444 510,11	
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	0,00		-103 759,22	
Muut oikaisut	-73 329 508,17		-29 867 466,95	
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	165 648 196,45		118 239 801,51	
Käyttö pääoman muutos:				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	39 093 557,81		-52 716 678,53	
Liiketoimintasiirron osuus	-54 511 755,01		0,00	
Sulautumisen osuus	0,00		48 862 615,58	
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	102 453 268,44		27 605 088,52	
Liiketoimintasiirron osuus	-109 350 658,20		0,00	
Sulautumisen osuus	0,00		-22 367 991,44	
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	143 332 609,49		119 622 835,64	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista				
Maksetut välittömät verot	-20 937 651,75		-5 830 705,21	
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	122 394 957,74		113 792 130,43	
Liiketoiminnan rahavirta		122 394 957,74		113 792 130,43
Investointien rahavirta				
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	197 044 347,83		-701 757 888,07	
Liiketoimintasiirron osuus	-400 887 427,03		0,00	
Sulautumisen osuus	0,00		620 482 635,42	
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	94 267 160,36		35 698 172,16	
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-398 444,64		-14 049 972,43	
Liiketoimintasiirron osuus	-5 629 848,20		0,00	
Sulautumisen osuus	0,00		5 474 028,86	
Investointien rahavirta		-115 604 211,68		-54 153 024,06
Rahoituksen rahavirta				
Takuupääoman takaisinmaksu	0,00		-1 765 973,23	
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-67 720,84		-137 298,66	
Rahoituksen rahavirta		-67 720,84		-1 903 271,89
Rahavarojen muutos		6 723 025,22		57 735 834,48
Rahavarat tilikauden alussa		120 247 123,35		47 832 230,53
Rahavarat tilikauden lopussa		126 970 148,57		105 568 065,01
Sulautumisen osuus			-14 679 058,34	

TULOSLASKELMAN LIITTEET

	2013		2012	
1. Vakuutusmaksutulo				
Ensivakuutus				
Kotimaasta	<u>838 689 216,24</u>	838 689 216,24	<u>680 269 426,48</u>	680 269 426,48
Jälleenvakuutus		<u>64 878 467,46</u>		<u>46 454 462,19</u>
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		<u><u>903 567 683,70</u></u>		<u><u>726 723 888,67</u></u>

1.1. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	5 097 184,99	6 063 040,51
Jakojärjestelmämaksut	45 974 986,19	37 379 735,62
Vakuutusmaksuvero	140 205 118,24	109 725 689,30
Palosuojelumaksu	1 747 993,49	1 706 744,27
Liikenneturvallisuusmaksu	2 280 963,96	1 334 891,00
Työsuojelumaksu	<u>2 383 823,12</u>	<u>2 358 507,00</u>
Yhteensä	<u><u>197 690 069,99</u></u>	<u><u>158 568 607,70</u></u>

TULOSLASKELMAN LIITTEET

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleen- vakuuttajien palkkioita ja voitto- osuuksia	Jälleen- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Lakisääteinen tapaturma	2013	149 047 457,84	147 964 196,84	-78 390 530,15	-25 511 326,52	-346 862,00	43 715 478,16
	2012	135 004 464,74	126 583 398,74	-125 603 838,94	-19 538 297,91	-285 794,00	-18 844 532,11
	2011	121 043 159,73	121 093 837,73	-158 994 320,54	-19 181 306,74	-282 975,60	-57 364 765,15
Muu tapaturma ja sairaus	2013	101 714 758,80	101 167 327,80	-69 426 339,68	-22 742 674,78	-88 317,55	8 909 995,79
	2012	67 742 108,91	67 744 341,91	-51 563 063,32	-17 360 159,31	-110 211,03	-1 289 091,75
	2011	67 041 499,63	65 778 045,63	-48 988 732,29	-17 024 604,25	-40 114,56	-275 405,47
Moottoriajoneuvon vastuu	2013	220 143 192,85	221 761 003,85	-122 353 294,94	-44 535 770,16	1 769 380,09	56 641 318,84
	2012	134 367 007,72	136 123 556,72	-78 915 902,93	-34 017 773,09	-452 837,04	22 737 043,66
	2011	139 173 540,62	141 066 428,62	-162 468 501,60	-33 349 900,66	-228 439,43	-54 980 413,07
Maa-ajoneuvot	2013	125 316 859,96	122 514 604,96	-86 994 006,91	-36 249 830,97	-762 683,26	-1 491 916,17
	2012	120 714 959,67	120 308 481,67	-81 632 228,43	-27 686 947,54	-934 833,97	10 054 471,73
	2011	119 377 658,94	119 290 369,94	-81 696 331,23	-27 169 317,71	595 634,73	11 020 355,73
Alukset, ilma-alukset	2013	7 945 992,65	8 191 371,65	-5 488 283,05	-2 930 791,27	-224 650,96	-452 353,63
raiteilla liikk. kalusto	2012	8 635 795,96	8 910 475,96	-2 859 061,82	-2 248 099,56	-287 975,72	3 515 338,86
ja kuljetus	2011	9 546 437,82	9 512 237,82	-5 410 954,48	-2 213 423,65	-267 404,88	1 620 454,81
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2013	173 443 551,08	168 189 113,08	-127 599 598,07	-64 703 293,87	-9 386 306,62	-33 500 085,48
	2012	163 501 037,04	161 536 820,04	-116 582 462,12	-49 267 501,57	-1 985 909,30	-6 299 052,95
	2011	159 359 448,11	156 396 514,11	-157 875 204,61	-48 247 664,81	13 067 736,03	-36 658 619,28
Vastuu	2013	34 126 429,64	34 020 312,64	-23 367 285,62	-8 032 559,05	-2 080 552,55	539 915,42
	2012	27 017 358,29	27 005 470,29	-22 162 403,28	-6 145 787,16	1 241 241,99	-61 478,16
	2011	27 185 307,31	27 351 095,31	-19 671 288,23	-6 014 637,44	-3 879 757,21	-2 214 587,57
Luotto ja takaus	2013	2 653 565,27	2 750 389,27	-270 172,38	-333 597,01	-495 231,64	1 651 388,24
	2012	2 336 427,37	2 531 534,37	-101 132,93	-256 781,04	-710 327,68	1 463 292,72
	2011	2 646 110,87	2 586 170,87	182 786,37	-252 332,15	-767 870,34	1 748 754,75
Oikeusturva	2013	12 247 665,99	12 076 084,99	-11 827 592,07	-4 172 075,54	0,00	-3 923 582,62
	2012	10 842 478,97	10 548 610,97	-8 149 513,71	-3 179 650,22	0,00	-780 552,96
	2011	10 280 819,04	10 369 150,04	-10 686 013,31	-3 115 746,12	0,00	-3 432 609,39
Muut	2013	12 049 742,16	11 454 061,16	-7 036 204,13	-2 917 437,43	-1 104 706,06	395 713,54
	2012	10 107 787,81	10 104 829,81	1 694 456,17	-2 231 672,11	-8 101 401,65	1 466 212,22
	2011	9 674 055,21	9 609 454,21	-16 117 168,59	-2 193 169,29	1 907 530,67	-6 793 353,00
Ensivakuutus yhteensä	2013	838 689 216,24	830 088 466,24	-532 753 307,00	-212 129 356,60	-12 719 930,55	72 485 872,09
	2012	680 269 426,48	671 397 520,48	-485 875 151,31	-161 932 669,51	-11 628 048,40	11 961 651,26
	2011	665 328 037,28	663 053 304,28	-661 725 728,51	-158 762 102,83	10 104 339,41	-147 330 187,65
Jälleenvakuutus	2013	64 878 467,46	64 789 484,46	-41 531 873,22	-22 061 635,37	-6 619 481,62	-5 423 505,75
	2012	46 454 462,19	46 403 655,19	-41 470 933,46	-16 576 423,23	1 188 859,27	-10 454 842,23
	2011	47 020 764,25	46 907 256,25	-30 961 786,80	-16 057 755,33	-1 842 525,16	-1 954 811,04
Yhteensä	2013	903 567 683,70	894 877 950,70	-574 285 180,22	-234 190 991,97	-19 339 412,17	67 062 366,34
	2012	726 723 888,67	717 801 175,67	-527 346 084,77	-178 509 092,74	-10 439 189,13	1 506 809,03
	2011	712 348 801,53	709 960 560,53	-692 687 515,31	-174 819 858,16	8 261 814,25	-149 284 998,69
Tasotusmäärän muutos	2013						-158 303 000,00
	2012						-79 493 000,00
	2011						75 544 000,00
Vakuutus- tekninen kate	2013						-91 240 633,66
	2012						-77 986 190,97
	2011						-73 740 998,69

Rahayksikkö EUR

TUOSLASKELMAN LIITTEET

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2013	2012
3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain		
Maksetut korvaukset	62 832 434,49	50 602 198,58
Liikekulut	230 974 563,16	176 020 264,03
Sijoitustoiminnan hoitokulut	6 514 281,78	5 692 962,19
Muut kulut	34 871 915,44	25 814 808,69
Yhteensä	335 193 194,87	258 130 233,49
3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	27 240 947,34	23 941 168,64
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	13 933 023,27	12 314 163,78
Muut vakuutusten hankintamenot	84 735 375,64	58 064 297,76
	125 909 346,25	94 319 630,18
Vakuutusten hoitokulut	72 160 179,09	56 216 495,48
Hallintokulut	36 121 466,63	27 972 967,08
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-3 216 428,81	-2 488 828,71
Yhteensä	230 974 563,16	176 020 264,03
3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot		
3.3.1. Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	95 564 933,85	77 214 820,90
Eläkekulut	20 629 572,20	19 129 119,31
Muut henkilösivukulut	5 558 908,07	4 480 867,45
Yhteensä	121 753 414,12	100 824 807,66
3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset		
Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	512 576,00	326 579,00
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä on 63 vuotta ja sijaisen eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	3 136 470,00	953 788,00
Eläkesitoumukset	Yhtiön toimitushteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeikäksi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	164 100,00	132 950,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		
Konttorihenkilöstö	1 415	1 303
Myyntihenkilöstö	871	623
3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltynä toimeksiantoryhmittäin		
Tilintarkastus	124 899,08	183 329,04
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	0,00	3 784,10
Veroneuvonta	6 250,73	11 001,43
Muut palvelut	103 501,23	24 141,49
Yhteensä	234 651,04	222 256,06

TULOSLASKELMAN LIITTEET
2013
2012
4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely
Sijoitustoiminnan tuotot

Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	619 348,24		239 348,24	
Korkotuotot	459 140,48		575 554,66	
Muut tuotot	<u>2 685 713,98</u>	3 764 202,70	<u>1 102 014,71</u>	1 916 917,61
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Osinkotuotot	<u>500 000,00</u>	500 000,00	<u>500 000,00</u>	500 000,00
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	4 413 278,29		6 849 076,84	
Muut tuotot	<u>1 088 088,85</u>	5 501 367,14	<u>871 068,76</u>	7 720 145,60
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Korkotuotot	56 216,92		56 120,93	
Muut tuotot	<u>36 715 346,59</u>	36 771 563,51	<u>30 537 527,17</u>	30 593 648,10
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	37 312 990,33		31 737 439,62	
Korkotuotot	57 153 118,65		53 619 665,86	
Muut tuotot	<u>1 572 731,12</u>	<u>96 038 840,10</u>	<u>1 683 133,98</u>	<u>87 040 239,46</u>
Yhteensä		142 575 973,45		127 770 950,77
Arvon alentumisten palautukset		19 746 680,79		40 000 579,22
Myyntivoitot		<u>109 370 767,60</u>		<u>54 456 104,42</u>
Yhteensä		271 693 421,84		222 227 634,41

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista				
Saman konsernin yritykset	-11 194 946,09		-15 979 571,46	
Muut yritykset	<u>-19 116 918,79</u>	-30 311 864,88	<u>-16 557 941,53</u>	-32 537 512,99
Kulut muista sijoituksista		-7 679 192,37		-5 978 814,48
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yritykset	-2 273,51		-7 360,63	
Muut yritykset	<u>-1 028 601,35</u>	<u>-1 030 874,86</u>	<u>244 299,11</u>	<u>236 938,48</u>
Yhteensä		-39 021 932,11		-38 279 388,99
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-46 275 998,32		-13 615 989,39	
Rakennusten suunnitelmapoistot	<u>-1 637 026,59</u>	-47 913 024,91	<u>-1 930 868,70</u>	-15 546 858,09
Myyntitappiot		<u>-15 103 607,24</u>		<u>-18 757 932,26</u>
Yhteensä		-102 038 564,26		-72 584 179,34
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua		169 654 857,58		149 643 455,07
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	<u>-156 036,60</u>	<u>-156 036,60</u>	<u>-5 947 613,35</u>	<u>-5 947 613,35</u>
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		<u>169 498 820,98</u>		<u>143 695 841,72</u>

4.2 Muiden tuottojen ja kulujen erittely
Muut tuotot

Liitännäistoiminnan ja palvelumyynnin tuotot	32 298 294,84		23 644 843,38	
Muut muut tuotot	<u>102 498,46</u>		<u>24 701,16</u>	
Yhteensä	<u>32 400 793,30</u>		<u>23 669 544,54</u>	

Muut kulut

Liitännäistoiminnan ja palvelumyynnin kulut	-31 994 016,22		-22 303 867,33	
Henkilöstörahasiirto	-2 155 724,31		-2 337 879,76	
Muut muut kulut	<u>-722 174,91</u>		<u>0,00</u>	
Yhteensä	<u>-34 871 915,44</u>		<u>-25 814 808,69</u>	

TASEEN LIITTEET 31.12.2013

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2013 Jäljellä oleva hankintameno	2013 Kirjanpitoarvo	2013 Käypä arvo	2012 Jäljellä oleva hankintameno	2012 Kirjanpitoarvo	2012 Käypä arvo
Kiinteistösisjoitukset						
Kiinteistöt	13 330 082,18	13 356 571,78	21 501 569,99	53 723 735,91	53 750 225,51	92 589 772,14
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	90 552 637,48	98 180 756,43	146 171 794,88	119 165 060,37	126 793 179,32	174 233 894,10
Kiinteistöosakkeet omistusyhteyksyrityksissä	1 410 329,28	1 410 329,28	1 406 476,26	5 209 495,95	5 209 495,95	5 211 373,40
Muut kiinteistöosakkeet	74 856 127,14	77 121 031,14	117 670 476,18	71 594 136,10	74 015 076,70	110 940 976,44
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	84 197 122,70	84 197 122,70	84 197 122,70	144 071 377,18	144 071 377,18	144 071 377,18
	264 346 298,78	274 265 811,33	370 947 440,01	393 763 805,51	403 839 354,66	527 047 393,26
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	114 074 700,13	114 074 700,13	114 074 700,13	109 652 323,50	109 652 323,50	109 652 323,50
Rahoitusmarkkinavälineet	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00
Lainasaamiset	9 812 288,00	9 812 288,00	9 812 288,00	9 857 144,00	9 857 144,00	9 857 144,00
	124 186 988,13	124 186 988,13	124 186 988,13	119 809 467,50	119 809 467,50	119 809 467,50
Sijoitukset omistusyhteyksyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04
	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	961 782 361,69	970 290 115,03	1 150 153 211,44	1 167 019 731,31	1 167 019 731,31	1 357 813 631,45
Rahoitusmarkkinavälineet	1 375 204 622,34	1 375 204 622,34	1 426 125 545,39	1 369 143 289,31	1 369 143 289,31	1 466 842 815,81
Kiinnelainasaamiset	220 510 845,92	220 510 845,92	220 510 845,92	123 407 348,95	123 407 348,95	123 407 348,95
Muut lainasaamiset	89 610 832,17	89 610 832,17	89 610 832,17	92 970 017,65	92 970 017,65	92 970 017,65
Talletukset	0,00	0,00	0,00	3 232 932,84	3 232 932,84	3 232 932,84
	2 647 108 662,12	2 655 616 415,46	2 886 400 434,92	2 755 773 320,06	2 755 773 320,06	3 044 266 746,70
Jälleenvakuutuslalletesaamiset	703 354,59	703 354,59	703 354,59	717 155,84	717 155,84	717 155,84
	3 036 454 841,66	3 054 882 107,55	3 382 347 755,69	3 270 173 286,95	3 280 248 836,10	3 691 950 301,34

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

	2013	2012
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää: Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksettua nimellisarvon ja hankintameno erotusta	-8 824 540,41	-3 058 252,22
Kirjanpitoarvo sisältää Tuloutettuja arvonorotuksia Muita arvonorotuksia	9 128 365,94 791 146,61 9 919 512,55	11 039 978,10 814 999,31 11 854 977,41
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)	327 465 648,14	411 701 465,24
5.2 Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero	485 086,91	871 911,38

TASEEN LIITTEET
31.12.2013

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:	2013 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2013 Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2013 Lainasaamiset omistusyhteisyrittäyksiltä
Hankintameno 1.1.	305 045 422,68	144 071 377,18	0,00
Lisäykset	5 661 972,62	7 050 000,00	0,00
Vähennykset	-91 075 834,20	-66 924 254,48	0,00
Hankintameno 31.12.	219 631 561,10	84 197 122,70	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-21 570 258,22		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	14 024 780,30		
Tilikauden poistot	-1 372 943,02		
Kertyneet poistot 31.12.	-8 918 420,94		
Arvonalentumiset 1.1.	-35 562 164,39		
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	5 638 772,05		
Tilikauden arvonalentumiset	-2 420 000,00		
Arvonalentumisten palautukset	0,00		
Arvonalentumiset 31.12.	-32 343 392,34		
Arvonkorotukset 1.1.	11 854 977,41		
Vähennykset	-156 036,60		
Arvonkorotukset 31.12.	11 698 940,81		
Kirjanpitoarvo 31.12.	190 068 688,63	84 197 122,70	0,00

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

	2013
Jäljellä oleva hankintameno	7 156 461,02
Kirjanpitoarvo	7 336 494,45
Käypä arvo	10 036 774,11

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä

	2013	2012
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	109 652 323,50	118 431 733,26
Lisäykset	30 004 300,00	0,00
Vähennykset	0,00	-8 779 409,76
Hankintameno 31.12.	<u>139 656 623,50</u>	<u>109 652 323,50</u>
Arvon alentumiset 1.1.	0,00	-3 987 809,76
Arvon alentumisten palautukset	0,00	3 987 809,76
Arvon alentumiset 31.12.	<u>-25 581 923,37</u>	<u>0,00</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>114 074 700,13</u></u>	<u><u>109 652 323,50</u></u>
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä		
Hankintameno 1.1.	<u>109 538,04</u>	<u>109 538,04</u>
Hankintameno 31.12.	<u>109 538,04</u>	<u>109 538,04</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>109 538,04</u></u>	<u><u>109 538,04</u></u>
Yhteensä	<u><u>114 184 238,17</u></u>	<u><u>109 761 861,54</u></u>

TASEEN LIITTEET 31.12.2013

7.1. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Aura-Karelia Oy	Espoo	100,00	236 078,73	-16 086,50
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	Tampere	67,41	32 690 160,85	1 391 537,85
Kestap Ky	Espoo	100,00	9 057,12	-229,17
Omre Oy	Espoo	100,00	8 541,13	-230,29
Provina Oy	Helsinki	100,00	2 500,00	0,00
LähiTapiola Pankki Oyj	Espoo	78,04	149 595 952,09	3 999 210,39
Tapiola Safety Oy	Espoo	100,00	8 061,97	-231,43
Tapiolan Revontuli Oy	Espoo	100,00	42 450,95	3 576,73
Tieto-Tapiola Oy	Espoo	51,11	971 477,50	-189 606,88
Tietotyö Oy	Espoo	100,00	843 705,57	2 107,80
Yhteensä			184 407 985,91	5 190 048,50

7.2. Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy	Espoo	50,00	4 583 677,42	1 917 357,27
Oirabi Oy	Espoo	50,00	8 726,44	-229,84
Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,33	11 376,58	-223,86
Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,33	11 319,43	-224,02
Yhteensä			4 615 099,87	1 916 679,55

7.3 TASEEN LIITETIETO 31.12.2013
LÄHITAPIOLA KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ
MUUT Sijoitukset

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Amer- Sports Oyj	0,46	547 886,00	3 787 940,29	8 284 036,32	Suomi
Fortum Oyj	0,04	375 432,00	3 770 468,53	6 243 434,16	Suomi
Ilkka-Yhtymä Oyj	0,98	252 786,00	757 544,52	990 561,54	Suomi
Kone Oyj B	0,05	230 000,00	2 549 344,69	7 544 000,00	Suomi
Lassila & Tikanoja Oyj	0,95	370 278,00	1 809 559,88	5 639 333,94	Suomi
Nokian Renkaat Oyj	0,13	176 300,00	2 332 404,02	6 147 581,00	Suomi
Stockmann Oyj B	0,42	173 039,00	1 910 350,56	1 910 350,56	Suomi
Vacon Oyj	0,53	81 800,00	572 600,00	4 785 300,00	Suomi
Vaisala Oyj A	1,65	244 700,00	4 581 152,31	5 679 487,00	Suomi
MUUT		1 193 600,00	1 072 253,53	1 840 027,00	
Yhteensä			23 143 618,33	49 064 111,52	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Autovahinkokeskus Oy	18,83	1 356,00	570 157,07	570 157,07	Suomi
Fingrid Oyj	1,50	50,00	1 681 879,27	1 681 879,27	Suomi
LokalTapiola Sydysten	100,00	339,00	3 479 051,95	3 479 051,95	Suomi
LähiTapiola Etelä	100,00	250,00	2 590 632,11	2 590 632,11	Suomi
LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa	100,00	44,00	4 462 591,67	4 462 591,67	Suomi
LähiTapiola Itä	100,00	303,00	3 337 014,92	3 337 014,92	Suomi
LähiTapiola Kaakkois-Suomi	100,00	310,00	3 146 718,69	3 146 718,69	Suomi
LähiTapiola Kainuu-Koillismaa	92,38	431,00	4 319 382,73	4 319 382,73	Suomi
LähiTapiola Keski-Suomi	100,00	43,00	4 664 135,61	4 664 135,61	Suomi
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	98,74	627 000,00	31 632 354,09	31 632 354,09	Suomi
LähiTapiola Lappi	100,00	593,00	6 212 333,03	6 212 333,03	Suomi
LähiTapiola Loimi-Häme	100,00	514,00	5 185 329,47	5 185 329,47	Suomi
LähiTapiola Lännen	100,00	211,00	2 290 886,54	2 290 886,54	Suomi
LähiTapiola Pirkanmaa	100,00	423,00	4 511 222,96	4 511 222,96	Suomi
LähiTapiola Pohjanmaa	100,00	200,00	2 414 282,78	2 414 282,78	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen	100,00	643,00	6 439 714,71	6 439 714,71	Suomi
LähiTapiola Satakunta	100,00	220,00	2 394 876,26	2 394 876,26	Suomi
LähiTapiola Savo	100,00	322,00	3 268 327,20	3 268 327,20	Suomi
LähiTapiola Savo-Karjala	42,98	453,00	4 762 889,36	4 762 889,36	Suomi
LähiTapiola Uusimaa	84,09	674,00	7 399 403,45	7 399 403,45	Suomi
LähiTapiola Varsinais-Suomi	100,00	393,00	4 041 686,68	4 041 686,68	Suomi
LähiTapiola Vellamo	100,00	562,00	6 808 266,61	6 808 266,61	Suomi
Pihlajalinna Oy	7,00	91 077,00	6 477 396,24	6 477 396,24	Suomi
Rederiaktiebolaget Eckerö 1 sid.	1,69	33 920,00	866 291,25	1 356 800,00	Suomi
Satel Oy	12,63	625,00	1 708 789,33	3 703 125,00	Suomi
Sato Oyj	2,46	1 252 470,00	6 746 015,74	15 555 677,40	Suomi
Seligson & Co Oyj	14,94	190 525,00	1 232 220,92	2 476 825,00	Suomi
MUUT		382 836,00	1 839 256,73	2 516 353,91	
Yhteensä			134 483 107,37	147 699 314,71	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
ABB	0,01	330 000,00	4 949 650,87	6 311 827,96	Sveitsi
AMEC	0,21	630 000,00	7 004 054,61	8 221 662,47	Iso-Britannia
Adidas	0,05	110 000,00	5 785 299,26	10 190 400,00	Saksa
Amphenol	0,06	100 000,00	5 793 310,93	6 466 536,15	Yhdysvallat
BASF	0,01	110 000,00	7 397 393,19	8 523 900,00	Saksa
Bayer	0,01	105 000,00	6 289 357,40	10 704 750,00	Saksa
Campbell Soup	0,06	185 000,00	5 805 815,39	5 805 815,39	Yhdysvallat
Carl Zeiss Meditec	0,32	261 618,00	3 143 933,01	6 335 079,87	Saksa
Carrefour	0,03	230 000,00	4 034 797,34	6 626 300,00	Ranska
Covidien	0,04	164 000,00	7 401 045,77	8 098 324,99	Irlanti
DNB	0,03	546 310,00	3 920 015,32	7 087 723,90	Norja
Daimler	0,01	105 000,00	6 267 040,80	6 604 500,00	Saksa
Deckers Outdoor	0,29	100 000,00	2 966 947,38	6 124 283,95	Yhdysvallat
Deutsche Bank Ag-Registered	0,02	178 000,00	6 172 150,00	6 172 150,00	Saksa
Eaton	0,03	132 000,00	4 760 403,66	7 285 795,08	Irlanti
Ekornes	0,69	252 770,00	2 485 989,78	2 485 989,78	Norja
Hennes & Mauritz	0,01	210 000,00	3 053 770,03	7 021 254,98	Ruotsi
Hologic	0,17	468 000,00	7 522 899,95	7 584 511,64	Yhdysvallat
Inmarsat	0,14	650 000,00	4 519 812,66	5 894 206,55	Iso-Britannia

International Business Machines	0,00	51 000,00	6 936 458,56	6 936 458,56 Yhdysvallat
Mednax	0,19	190 000,00	4 628 994,59	7 354 216,52 Yhdysvallat
National Grid	0,02	900 000,00	6 476 497,74	8 506 657,07 Iso-Britannia
Nestle	0,00	120 000,00	5 019 499,50	6 383 186,71 Sveitsi
Pepco Holdings	0,17	420 000,00	5 825 973,46	5 825 973,46 Yhdysvallat
Pepsi	0,01	137 000,00	6 966 767,48	8 239 271,99 Yhdysvallat
Reed Elsevier NV	0,09	640 000,00	5 262 937,97	9 856 000,00 Alankomaat
SAP	0,01	127 000,00	5 472 823,75	7 913 370,00 Saksa
SES	0,11	370 000,00	7 321 671,66	8 706 100,00 Luxemburg
SKF	0,07	290 000,00	5 333 733,17	5 522 344,26 Ruotsi
Sanofi	0,01	98 500,00	6 452 483,61	7 596 320,00 Ranska
Stada Arzneimittel	0,40	244 000,00	5 619 824,36	8 765 700,00 Saksa
Syngenta	0,02	20 000,00	5 458 313,28	5 786 901,27 Sveitsi
Technip	0,09	103 000,00	6 602 342,79	7 195 580,00 Ranska
Telenor	0,02	310 000,00	3 643 311,41	5 360 038,26 Norja
TeliaSonera	0,03	1 090 000,00	5 327 195,50	6 556 350,00 Ruotsi
Teva Pharmaceutical Industries	0,03	250 000,00	7 265 608,01	7 265 608,01 Yhdysvallat
Thermo Fisher Scientific	0,03	93 000,00	3 162 285,81	7 508 918,86 Yhdysvallat
US Bancorp	0,02	300 000,00	7 500 515,05	8 788 340,22 Yhdysvallat
United Technologies	0,01	112 500,00	5 709 546,62	9 283 228,19 Yhdysvallat
VF	0,05	228 000,00	6 595 212,65	10 306 373,72 Yhdysvallat
Vienna Insurance Group	0,13	170 464,00	6 175 058,40	6 175 058,40 Itävalta
Vinci	0,02	147 000,00	5 379 795,41	7 014 840,00 Ranska
Volkswagen	0,02	41 000,00	5 515 252,34	8 370 150,00 Saksa
WPP	0,05	620 000,00	5 392 384,91	10 262 684,42 Iso-Britannia
Waste Management	0,06	270 000,00	6 114 262,52	8 784 642,16 Yhdysvallat
Zurich Insurance Group	0,02	30 000,00	6 145 737,36	6 317 204,30 Sveitsi
eBay	0,01	180 000,00	3 559 175,54	7 160 974,55 Yhdysvallat
Yhteensä			260 137 350,80	347 287 503,64
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
European Alliance Partners Company	9,52	7 047,00	595 792,99	723 846,80 Sveitsi
MUUT		337,00	486 022,67	1 434 934,67
Yhteensä			1 081 815,66	2 158 781,47
Sijoitusrahastot				
BNP Paribas Global Senior Corporate Loans			16 500 226,13	16 500 238,08 Suomi
FIM Brazil			2 278 165,38	2 278 165,38 Brasilia
FIM Korko Optimaattori K			7 118 268,76	8 361 251,54 Suomi
FIM RUSSIA			1 455 598,84	3 010 655,92 Suomi
LähiTapiola Aasia-Tyynimeri A			2 798 227,26	2 937 584,06 Suomi
LähiTapiola Eurooppa A			10 465 593,34	12 656 743,69 Suomi
LähiTapiola High Yield A			5 768 055,08	10 211 769,99 Suomi
LähiTapiola Hyvinvointi A			3 001 366,74	4 246 075,36 Suomi
LähiTapiola Infra A			9 187 126,94	9 684 291,54 Suomi
LähiTapiola Itä-Eurooppa A			8 051 860,56	8 051 860,56 Suomi
LähiTapiola Japani A			5 133 313,15	5 133 313,15 Suomi
LähiTapiola Kassakorko A			25 285 087,08	25 301 148,61 Suomi
LähiTapiola Kasvu A			4 991 018,19	6 044 831,33 Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A			3 800 000,03	3 951 886,12 Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Markkinat A			2 805 683,25	4 899 275,28 Suomi
LähiTapiola Korkomaailma A			20 250 000,00	20 941 176,17 Suomi
LähiTapiola Kuluttaja A			6 281 597,05	10 093 826,99 Suomi
LähiTapiola Lyhytkorko A			12 203 528,58	12 831 676,90 Suomi
LähiTapiola Osinko A			8 558 417,30	10 060 499,64 Suomi
LähiTapiola Pitkäkorko A			68 639 047,90	73 599 331,73 Suomi
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko A			6 011 160,13	6 047 590,79 Suomi
LähiTapiola Suoja A			4 117 764,14	4 313 030,02 Suomi
LähiTapiola Suomi A			2 766 791,49	3 539 937,90 Suomi
LähiTapiola USA A			5 953 907,94	7 814 981,60 Suomi
LähiTapiola Yrityskorko A			10 466 647,73	12 630 615,83 Suomi
Natixis Loomis Sayles Senior Loan Fund			10 000 000,00	10 181 090,64 Luxemburg
Pimco Socially Responsible EM Bond Fund I-EUR HA			2 499 999,98	2 499 999,98 Irlanti
Robeco Lux-o-rente I EUR			4 105 442,88	5 447 418,69 Luxemburg
MUUT			386 547,12	898 991,11
Yhteensä			270 880 442,97	304 169 258,60
Pääomasijoitusrahastot				
AXA LBO Fund IV FCPR			3 168 450,00	6 410 492,97 Ranska
AXA LBO Fund IV Supplementary FCPR			1 494 450,00	2 074 880,58 Ranska

AXA LBO Fund V Core	2 852 786,39	2 852 786,39 Ranska
AXA Secondary Fund IV L.P.	2 948 558,95	4 958 513,52 Jersey
AXA Secondary Fund V L.P.	2 350 242,62	3 052 297,15 Jersey
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV	8 590 647,12	8 590 647,12 Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	6 326 483,96	6 326 483,96 Luxemburg
Altor Fund II (No. 1) Limited Partnership	3 902 690,97	5 354 915,00 Jersey
Altor Fund III	4 910 052,48	6 543 598,37 Jersey
Amanda III Eastern Private Equity L.P.	1 385 801,38	1 552 640,98 Suomi
Amanda V East L.P.	1 523 348,10	1 619 916,37 Suomi
Apax Europe VII - B, L.P.	8 480 651,68	9 509 804,99 Iso-Britannia
Apax VIII - A L.P.	2 426 968,66	2 426 968,66 Guernsey
Beechbrook Mezzanine II L.P.	1 530 429,43	1 530 429,43 Iso-Britannia
BlackRock Europe Property Fund III	10 046 311,16	10 281 954,29 Iso-Britannia
Bowmark Capital Partners IV, L.P.	3 332 431,87	3 453 342,93 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe III, L.P.	1 553 193,00	1 553 193,00 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe IV F L.P.	4 873 702,31	5 791 646,22 Iso-Britannia
CBRE European Industrial Fund CV	5 791 194,00	5 791 194,00 Alankomaat
CapMan Equity VII A L.P.	526 165,00	526 165,00 Guernsey
CapMan Hotels RE Ky	4 356 465,94	4 356 465,94 Suomi
CapMan RE II Ky	3 222 159,34	4 102 146,73 Suomi
CapMan Real Estate I Ky	1 272 500,00	1 365 230,35 Suomi
Capvis Equity III L.P.	2 524 818,00	2 524 818,00 Jersey
Charterhouse Capital Partners VIII LP No. 1.2	5 462 677,70	5 462 677,70 Iso-Britannia
Crescent Mezzanine Partners VI, L.P.	4 172 347,71	4 172 347,71 Yhdysvallat
European Added Value Fund, L.P.	3 574 082,08	3 574 082,08 Iso-Britannia
European Fund Investments II Limited Partnership	607 804,67	612 755,22 Iso-Britannia
Gresham 4A	3 462 486,00	3 462 486,00 Iso-Britannia
HealthCap IV Bis L.P.	965 804,12	1 336 441,40 Yhdysvallat
ICECAPITAL Housing Fund II Ky	1 000 000,00	1 438 474,23 Suomi
ICG Europe Fund V	6 316 674,50	6 510 681,74 Jersey
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments III S.ä.r.l.	5 518 717,21	5 531 644,37 Luxemburg
Indigo Capital V L.P.	3 048 204,67	3 048 204,67 Iso-Britannia
Industri Kapital 2004 Limited Partnership III	1 574 852,22	1 574 852,22 Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III	5 399 807,25	5 432 722,75 Jersey
Lindsay Goldberg III L.P.	6 614 046,31	6 791 452,40 Yhdysvallat
LähiTapiola APFF Feeder I Ky	855 170,57	855 170,57 Suomi
LähiTapiola Asuntorahasto Prime Ky	6 805 050,00	6 805 050,00 Suomi
LähiTapiola KR PK2 Ky	16 605 000,00	17 545 915,80 Suomi
MB Equity Fund IV Ky	1 295 866,45	1 609 776,49 Suomi
MezzVest III, L.P.	3 952 044,86	3 952 044,86 Jersey
Nexit INFOCOM II L.P.	2 915 730,60	2 915 730,60 Guernsey
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	2 743 194,58	2 743 194,58 Iso-Britannia
PBW II Real Estate Fund S.A.	7 804 138,24	7 804 138,24 Luxemburg
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	2 703 307,43	2 703 307,43 Yhdysvallat
Real Estate Debt & Secondaries Ky	707 928,58	820 808,19 Suomi
Real Estate Fund of Funds II Ky	4 188 659,49	4 388 587,01 Suomi
Rockspring PanEuropean Limited Partnership	4 431 405,00	4 431 405,00 Iso-Britannia
Russian and Baltics Retail Properties Ky	4 000 000,00	4 000 000,00 Suomi
TPG Partners VI, LP	12 635 211,88	13 449 290,84 Yhdysvallat
Tapiola KR I Ky	2 392 322,28	2 392 322,28 Suomi
Tapiola KR III Ky	40 872 521,23	40 872 521,23 Suomi
Tapiola KR IV Ky	851 819,14	1 181 296,41 Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership	7 847 992,64	8 637 247,74 Iso-Britannia
The Triton Fund III L.P.	6 075 745,00	6 075 745,00 Jersey
Top Tier Venture Capital III, L.P.	2 351 979,68	2 351 979,68 Yhdysvallat
Top Tier Venture Capital IV, L.P.	3 091 721,62	3 619 563,23 Yhdysvallat
TuuliTapiola Ky	3 362 500,00	3 362 500,00 Suomi
MUUT	4 966 463,83	5 757 291,91
Yhteensä	280 563 779,90	299 774 241,53
Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä	970 290 115,03	1 150 153 211,47

TASEEN LIITTEET 31.12.2013
8. Muut sijoitukset

	2013	2012
8.1. Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:		
Pankkitakaus	61 198,50	42 338,00
Muu vakuus	4 823 323,57	3 325 061,41
Jäljellä oleva hankintameno	4 884 522,07	3 367 399,41
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	84 726 310,10	89 602 618,24
	<u>89 610 832,17</u>	<u>92 970 017,65</u>
8.2. Pääomalainojen yhteismäärä		
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä (Muut)	1 598 000,00	0,00
Muut lainasaamiset	58 110 760,59	57 006 394,39
Jäljellä oleva hankintameno	<u>59 708 760,59</u>	<u>57 006 394,39</u>

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	Kalusto
Hankintameno 1.1.	89 547 036,93	59 733 865,05
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-11 462 237,77	-1 043 208,49
Lisäykset	4 112 160,20	3 819 583,26
Vähennykset	-544 563,52	-1 736 300,90
Vähennykset, liiketoimintasiirrot	-3 106 889,37	-5 765 141,80
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	78 545 506,47	55 008 797,12
Kertyneet poistot 1.1.	-58 951 181,12	-50 005 190,10
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	11 462 237,77	1 043 208,49
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00
Vähennykset, liiketoimintasiirrot	1 368 941,30	2 700 269,44
Tilikauden poistot	-8 997 257,72	-2 952 988,74
Kertyneet poistot 31.12.	-55 117 259,77	-49 214 700,91
Kirjanpitoarvo 31.12.	23 428 246,70	5 794 096,21

TASEEN LIITTEET 31.12.2013
10.1. Oman pääoman muutokset

	1.1.2013	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2013
Pohjarahasto	8 641 380,35	0,00	0,00	8 641 380,35
Takuupääoma	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	218 348,97	0,00	0,00	218 348,97
Varmuusrahasto	757 127 538,91	48 920 381,86	0,00	806 047 920,77
Käyttörahoasto	153 200,00	1 050 000,00	-67 720,84	1 135 479,16
Tilikauden voitto	49 970 381,86	54 127 347,49	-49 970 381,86	54 127 347,49
Oman pääoman muutokset yhteensä	816 110 850,09	104 097 729,35	-50 038 102,70	870 170 476,74

10.2. Arvonkorotusrahaston erittely

Käyttöomaisuuden arvonkorotukset	218 348,97
Yhteensä	218 348,97

10.3. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Tilikauden voitto	54 127 347,49
+ Muu vapaa oma pääoma	
Varmuusrahasto	806 047 920,77
Käyttörahoasto	1 135 479,16
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	861 310 747,42

11. Tilinpäätössiirtojen kertymä**Poistoero**

Poistoero 1.1.	2 644 006,73	1 935 467,09
Lisäykset	0,00	739 572,67
Vähennykset	-2 573 184,51	-31 033,03
Poistoero 31.12.	<u>70 822,22</u>	<u>2 644 006,73</u>

Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä

<u>70 822,22</u>	<u>2 644 006,73</u>
------------------	---------------------

12. Korvausvastuu

Korvausvastuusta vähennetyt riidattomat
regressisaamiset
Lakisääteinen tapaturma

<u>29 061 072,00</u>	<u>29 758 698,00</u>
----------------------	----------------------

13. Muut pakolliset varaukset

Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraus
Työttömyysturvan omavastuuvaraus

2 546 404,20	2 192 835,20
498 428,05	553 760,59
<u>3 044 832,25</u>	<u>2 746 595,79</u>

14. Laskennalliset verovelat

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja
muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka

158 229,32	199 674,83
------------	------------

Arvotuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista
pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.

8 200 000,00	6 125 000,00
<u>8 358 229,32</u>	<u>6 324 674,83</u>

TASEEN LIITTEET 31.12.2013

2013

2012

15. Saamiset ja velat

15.1 Saamisten erittely

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Muut saamiset

11 543 073,37

4 374 091,20

11 543 073,37

4 374 091,20

Saamiset omistusyhteisyrittä

Jälleenvakuutustoiminnasta

0,00

0,00

Muut saamiset

0,00

0,00

0,00

0,00

15.2. Velkojen erittely

Velat saman konsernin yrityksille

Muut velat

2 332 308,29

1 839 005,57

2 332 308,29

1 839 005,57

15.3 Siirtovelkojen erittely

Velat henkilöstölle

20 728 497,41

22 832 253,27

Johdannaisten arvostustappio

0,00

0,00

Muut siirtovelat

5 770 129,20

4 593 308,13

26 498 626,61

27 425 561,40

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

	2013	2013	2012	2012
16.1. Vakuudet	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä
Omien velkojen vakuudeksi				
Pantit, johdannaissopimusten vakuudeksi	0,00	0,00	0,00	0,00
Takaukset, jälleenvakuutusliike	0,00	0,00	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

16.2. Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

Johdannaissopimukset	2013	2012
Korkojohdannaiset		
<i>Optiosopimukset, avoimet</i>		
Ostetut		
Kohde-etuus	0,00	-158 542,23
Käypä arvo	0,00	1 697,81
<i>Koronvaihtosopimukset</i>		
Kohde-etuus	0,00	2 000 000,00
Käypä arvo	0,00	467 347,82
Valuuttajohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	25 419 756,45	19 718 265,34
Käypä arvo	485 086,91	430 759,95
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	498 974,90	1 056 215,28
Seuraavina vuosina maksettava määrä	<u>567 646,22</u>	<u>84 830,19</u>
	<u>1 066 621,12</u>	<u>1 141 045,47</u>
Vuokravastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	1 054 427,25	4 568 703,55
Seuraavina vuosina maksettava määrä	<u>1 759 861,49</u>	<u>11 763 677,98</u>
	<u>2 814 288,74</u>	<u>16 332 381,53</u>
Arvonlisäverovastuut		
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin liittyen</i>		
Konserniyritykset	311 947,73	239 856,87
Osakkuusyritykset	-311 372,55	-65 900,89
Yhteistoimintayritykset	<u>541 854,95</u>	<u>2 481 013,11</u>
	<u>542 430,13</u>	<u>2 654 969,09</u>
<i>Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu - 10 v. tarkistuskauti</i>		
Yhtiö	471 647,26	826 449,87
Muut ryhmän yritykset	<u>46 337 228,23</u>	<u>49 962 882,77</u>
	<u>46 808 875,49</u>	<u>50 789 332,64</u>
Muut vastuusitoumukset		
Ostositoumukset	0,00	10 222 693,74
Merkintäsitoumukset	233 990 262,09	136 723 585,74
Myönnetty limiitti	<u>30 000 000,00</u>	<u>30 000 000,00</u>
	<u>263 990 262,09</u>	<u>176 946 279,48</u>

LähiTapiola Vahinkovakuutuksen ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, joka määrittelee periaatteet LähiTapiola Vahinkovakuutuksen johtaman ryhmittymän yhtiöiden vakavaraisuuden varmistamiseksi.

TASEEN LIITTEET 31.12.2013

17. Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiön konserniin kuuluville yrityksille ja osakkuusyrityksille myönnetyt lainat yhteensä 198 075 085,65 euroa.

Laina-aika on pääsääntöisesti 10 - 40 vuotta ja lainan korko on pääsääntöisesti kiinteä.

17.1 Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

18. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot

Toimintapääoma

	2013	2012
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	870 170 476,74	816 110 850,09
Tilinpäätössiirtojen kertymä	70 822,22	2 644 006,73
Omaisuuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	327 950 735,05	412 573 376,62
Aineettomat hyödykkeet (-)	-23 428 246,70	-30 595 855,81
VYL 11 luvun 5§:n kohta 10	-	-18 708 000,00
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	-	-
Muut erät	-12 272 229,32	-6 374 998,16
	<u>1 162 491 557,99</u>	<u>1 175 649 379,47</u>
 VYL 11 luvun 7§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	 142 091 441,00	 166 203 432,00
 Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuvelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	 483 705 000,00	 616 012 000,00
 Tasoitusmäärä suhteessa täyteen määräänsä %	 79,5	 67,0
 Vastuunkantokyky prosentteina eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin 12 edeltävältä kuukaudelta (%) 1)		
2013	234,6	
2012	210,9	
2011	194,3	
2010	206,7	
2009	203,6	
 Vakavaraisuuspääoma prosentteina vakuutusteknisestä vastuuvastausta eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutustekniseen vastuuvastausta vähennettynä tasoitusmäärällä (%) 1)		
2013	87,2	
2012	82,2	
2011	76,1	
2010	87,9	
2009	89,5	

1) Arvostuseroista on vähennetty verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TUNNUSLUVUT TILINPÄÄTÖS 2013

	2013	2012	2011	2010	2009
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liiketulos	234,1	143,1	-45,7	7,2	83,0
Kokonaistulos ²⁾	222,7	230,4	-52,5	51,6	149,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	4,0	8,0	3,4	5,4	7,2
Kokonaispääoman tuotto prosentteina ²⁾	6,0	8,8	-1,1	2,3	5,9
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana ¹⁾	2 286	2 039	2 044	2 052	2 032
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna ¹⁾	1 884	1 567	1 551	1 548	1 504
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	903,6	726,7	712,3	691,9	675,1
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	61,6	71,2	93,8	86,2	77,0
Vahinkosuhde prosentteina	65,2	74,3	96,6	88,8	79,5
Liikekulusuhde prosentteina	26,9	25,5	25,8	26,2	25,7
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	88,5	96,7	119,5	112,4	102,7
Yhdistetty kulusuhde prosentteina	92,2	99,8	122,4	115,0	105,2
Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	1 162,5	1 175,6	840,2	824,0	759,8
VYL 11 luvun 7§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	142,1	166,2	136,9	128,6	120,4
Toimintapääoma suhteessa minimimääräänsä	8,2	7,1	6,1	6,4	6,3
Tasoituspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	483,7	616,0	456,4	532,0	557,3
Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	1 646,2	1 791,7	1 296,6	1 355,9	1 317,0
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvélasta	87,2	82,2	76,1	87,9	89,5
Vastuunkantokyky prosentteina ²⁾	234,6	210,9	194,3	206,7	203,6

¹⁾ Henkilöstö on työsuhteessa Tapiola-ryhmän vahinko- ja henkivakuutusyhtiöihin.

²⁾ Kokonaistulos, kokonaispääoman tuotto prosentteina ja vastuunkantokyky prosentteina vuosi 2013 on ennen liiketoimintasiirtoa ja vastuunkantokyky prosentteina vuosi 2012 on pro forma-luk

MUUT LIITETIEDOT	TULOSANALYYSI				1 000 €
	2013	2012	Muutos	Muutos-%	
Vakuutusmaksutuotot	857 569	689 853	167 716,0	24,3 %	
Korvauskulut	-559 532	-512 326	-47 207,0	9,2 %	
Liikekulut	-230 975	-176 020	-54 954,0	31,2 %	
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut					
Yhteistakuuuerän muutos					
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	67 062	1 507	65 556	64,7 %	
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonnkorotukset ja niiden oikaisut	169 499	143 696	25 803,0	18,0 %	
Muut tuotot ja kulut	-2 471	-2 145	-326,0	15,2 %	
Liikevoitto	234 090	143 057	91 033,0	63,6 %	
Tasoisusmäärän muutos	-158 303	-79 493	-78 810,0	99,1 %	
Voitto ennen satunnaisia eriä	75 787	63 564	12 223,0	19,2 %	
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	75 787	63 564	12 223,0	19,2 %	
Tilinpäätössiirrot	2 573	-709	3 282,0	-462,9 %	
Tuloverot ja muut välittömät verot	-24 233	-12 885	-11 348,0	88,1 %	
Kauden voitto	54 127	49 970	4 157,0	8,3 %	
Liikevoitto	234 090	143 057	91 033,0	63,6 %	
Arvostuserojen muutos ennen liiketoimintasiirtoja	-11 361	87 340	-98 701,0	-113,0 %	
Kokonaistulos ennen liiketoimintasiirtoja	222 729	230 398	-7 669,0	-3,3 %	
Liiketoimintasiirtojen vaikutus arvostuseroihin	-73 262				
Kokonaistulos liiketoimintasiirtojen jälkeen	149 467				

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle 1.1-31.12.2013

Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle
31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009		
milj. euroa	milj. euroa	%	%	%	%	%
Tuotto €/ % sit. pääomalle						
Korkosijoitukset yhteensä	27,3	2 273,9	1,2	8,1	5,0	3,7
Lainasaamiset ¹⁾	6,6	176,6	3,8	3,3	3,9	3,5
Joukkovelkakirjalainat	20,0	1 859,2	1,1	9,0	5,3	3,9
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,7	238,1	0,3	1,5	2,1	1,1
Osakesijoitukset yhteensä	100,4	903,5	11,1	13,0	-2,6	13,4
Noteeratut osakkeet ³⁾	104,4	549,2	19,0	16,7	-12,6	16,9
Pääomasijoitukset ⁴⁾	14,4	149,0	9,7	12,9	20,4	13,8
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	-18,4	205,3	-9,0	4,2	4,3	4,7
Kiinteistösijoitukset yhteensä	36,3	726,6	5,0	4,4	6,3	3,1
Suorat kiinteistösijoitukset	26,7	537,4	5,0	4,3	6,1	4,6
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	9,6	189,2	5,1	4,8	6,7	-2,3
Muut sijoitukset	-0,1	4,0	-2,6	0,0	-9,7	-13,1
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	-0,1	4,0	-2,6	0,0	-9,7	-13,1
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoitukset yhteensä	163,8	3 908,0	4,2	8,3	3,7	5,6
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-5,7					
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	158,1	3 908,0	4,0	8,1	3,4	5,4

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Sijoitusjakauma käyvin arvoin 1.1-31.12.2013

Korkosijoitukset yhteensä

Lainasaamiset ¹⁾

Joukkovelkakirjalainat

Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}

Osakesijoitukset yhteensä

Noteeratut osakkeet ³⁾

Pääomasijoitukset ⁴⁾

Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾

Kiinteistösijoitukset yhteensä

Suorat kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset

Muut sijoitukset

Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾

Hyödykesijoitukset

Muut sijoitukset ⁷⁾

Sijoitukset yhteensä

Perusjakauma				Riskijakauma ⁸⁾	
31.12.2013		31.12.2012		31.12.2013	
milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%
1 993,5	56,4	2 211,3	57,6	1993,5	56,4
207,5	5,9	114,5	3,0	207,5	5,9
1 590,3	45,0	1 866,7	48,6	1590,3	45,0
195,7	5,5	230,0	6,0	195,7	5,5
913,2	25,8	826,9	21,5	913,2	25,8
492,5	13,9	486,5	12,7	492,5	13,9
156,6	4,4	151,2	3,9	156,6	4,4
264,0	7,5	189,2	4,9	264,0	7,5
628,4	17,8	793,7	20,7	628,4	17,8
485,2	13,7	640,3	16,7	485,2	13,7
143,1	4,0	153,4	4,0	143,1	4,0
0,0	0,0	7,8	0,2	0,0	0,0
0,0	0,0	7,8	0,2	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3 535,1	100,0	3 839,7	100,0	3535,1	100,0

Jvk-salkun modifioitu duraatio

3,3

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratraktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti).

Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia tulee tästä antaa tietoa.

TULOSLASKELMA

Vakuutustekninen laskelma:

		1.1.2013 - 31.12.2013	1.1.2012 - 31.12.2012
Vakuutusmaksutuotot			
Vakuutusmaksutulo	1	903 567 683,70	726 732 788,60
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-37 306 710,00</u>	<u>-27 804 114,94</u>
Vakuutusmaksuvastuun muutos		866 260 973,70	698 928 673,66
Kokonaismuutos		135 346 213,00	-8 922 713,00
Liiketoimintasiirron osuus		<u>-144 035 946,00</u>	<u>0,00</u>
Jälleenvakuuttajien osuus			
Kokonaismuutos		-551 274,00	-144 396,00
Liiketoimintasiirron osuus		<u>549 153,00</u>	<u>-9 067 109,00</u>
Korvauskulut		-2 121,00	689 861 564,66
Maksetut korvaukset		-601 310 935,30	-533 193 599,47
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>23 399 878,02</u>	<u>35 441 018,20</u>
Korvausvastuun muutos		-577 911 057,28	-497 752 581,27
Kokonaismuutos		171 564 179,00	8 482 015,00
Liiketoimintasiirron osuus		<u>-142 775 115,00</u>	<u>0,00</u>
Jälleenvakuuttajien osuus			
Kokonaismuutos		-15 139 108,00	-20 420 525,00
Liiketoimintasiirron osuus		<u>6 492 220,00</u>	<u>-11 938 510,00</u>
Liikekulut	3	-238 751 676,92	-509 691 091,27
Muut vakuutustekniset kulut		<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta		61 048 561,50	-10 351 171,84

Tasotusmäärän muutos			
Kokonaismuutos		132 307 000,00	-79 493 000,00
Liiketoimintasiirron osuus		<u>-290 610 000,00</u>	<u>0,00</u>
Vakuutustekninen kate	2	-97 254 438,50	-89 844 171,84

Muu kuin vakuutustekninen laskelma:

Vahinkovakuutuksen tekninen kate		-97 254 438,50	-89 844 171,84
Sijoitustoiminnan tuotot	4	295 558 656,92	221 665 145,20
Sijoitustoiminnan kulut	4	-105 830 778,37	-78 552 364,85
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu	4	<u>-156 036,60</u>	<u>-5 947 613,35</u>
Muut tuotot	4	189 571 841,95	137 165 167,00
Muut		31 952 503,67	22 697 915,02
Muut kulut	4	-24 062 895,79	-16 660 660,44
Muut		934 342,83	547 321,94
Osuus osakkuusyritysten voitosta/tappiosta		4 027 258,87	8 572 066,13
Eliminointierät	1	<u>105 168 613,03</u>	<u>62 477 637,81</u>
Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä		105 168 613,03	62 477 637,81

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan laskelma:

Korkotuotot	18	31 433 701,70	40 255 472,35
Leasingtoiminnan nettotuotot	19	353 639,21	419 749,99
Korkokulut	18	<u>-12 911 362,66</u>	<u>-21 345 067,86</u>
Korkokate		18 875 978,25	19 330 154,48
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	20	120 896,24	86 508,30
Palkkiotuotot	21	40 466 947,38	32 416 097,82
Palkkiokulut	21	-4 602 776,26	-4 498 843,40
Arvopaperikaupan ja valuuttatoim. nettotuotot	22	148 400,74	56 983,44
Myytävässä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	23	1 212 503,86	184 197,14
Liiketoiminnan muut tuotot	24	7 012 066,98	5 793 479,28
Hallintokulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot		-14 520 342,44	-10 572 221,44
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-2 989 814,11	-2 221 162,01
Muut henkilösivukulut		<u>-679 045,21</u>	<u>-2 696 856,28</u>
Muut hallintokulut		<u>-20 983 186,27</u>	<u>-18 903 041,98</u>
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	26	-4 269 613,58	-2 596 771,42
Liiketoiminnan muut kulut	25	-5 082 273,79	-3 712 848,49
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	27	88 566,08	-220 456,47
Osuus osakkuusyritysten voitosta/tappiosta		108 643,70	-72 622,62
Eliminointierät	1	<u>-3 966 309,34</u>	<u>-8 460 726,77</u>
Liikevoitto/-tappio		10 940 642,23	6 133 031,59

Vahinkovakuutuksen voitto/tappio ennen satunnaisia eriä		105 168 613,03	62 477 637,81
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan liikevoitto/-tappio		<u>10 940 642,23</u>	<u>6 133 031,59</u>
Voitto/tappio ennen veroja		116 109 255,25	68 610 669,40
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta			
Tilikauden vero		-26 283 651,29	-13 884 884,81
Aikaisempien tilikausien verot		-628 691,31	701 588,96
Laskennalliset verot		<u>910 835,50</u>	<u>-150 309,30</u>
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta		-8 128 654,37	-13 333 605,15
Tilikauden voitto/tappio		81 979 093,78	53 261 753,18

TASE		31.12.2013		31.12.2012	
VASTAAVAA					
Vakuustoitominnan varat:					
Aineettomat hyödykkeet	9				
Aineettomat oikeudet		3 459 273,43		2 386 941,29	
Muut pitkävaikutteiset menot		24 205 472,17		31 690 229,44	34 077 170,73
Ennakkomaksut		<u>68 895,75</u>	27 733 641,35		
Sijoitukset	5				
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		262 507 258,10		453 865 265,01	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		<u>0,00</u>	262 507 258,10	<u>0,00</u>	453 865 265,01
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä	7				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		129 466 470,96		99 462 170,96	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		300 000,00		300 000,00	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		2 311 894,00		1 872 425,98	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		<u>0,00</u>	132 078 364,96	<u>0,00</u>	101 634 596,94
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet		971 564 883,85		1 167 245 903,24	
Rahoitusmarkkinavälineet		1 375 204 622,34		1 369 143 289,31	
Kiinnelainasaamiset		220 510 845,92		123 407 348,95	
Muut lainasaamiset	8	89 610 832,17		92 970 017,65	
Talletukset		0,00		3 232 932,84	
Muut sijoitukset		<u>0,00</u>	2 656 891 184,28	<u>0,00</u>	2 755 999 491,99
Jälleenvakuutustaltesaamiset		<u>703 354,59</u>	3 052 180 161,93	<u>717 155,84</u>	3 312 216 509,77
Saamiset	15				
Ensivakuustoitominnasta					
Vakuutusentottajilta		113 366 831,24		156 963 366,86	
Vakuutusedustajilta		<u>0,00</u>	113 366 831,24	<u>0,00</u>	156 963 366,86
Jälleenvakuustoitominnasta			19 441 446,60		25 462 511,06
Muut saamiset			53 979 752,22		49 014 485,11
Laskennalliset verosaamiset	14	<u>1 408 388,59</u>	188 196 418,65	<u>1 843 756,35</u>	233 284 119,38
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	9	10 993 995,90		18 181 180,76	
Muut aineelliset hyödykkeet		<u>1 253 841,90</u>	12 247 837,80	<u>1 771 941,93</u>	19 953 122,69
Rahat ja pankkisaamiset			158 494 027,47		126 945 967,98
Muu omaisuus		<u>3 077 103,75</u>	173 818 969,02	<u>3 020 812,65</u>	149 919 903,32
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat		27 900 093,53		30 381 795,63	
Muut siirtosaamiset		<u>11 133 450,69</u>	39 033 544,22	<u>10 487 174,01</u>	40 868 969,64
Eliminointierät	II		-202 031 455,96		-139 845 655,04
Yhteensä			3 278 931 279,21		3 630 521 017,80
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan varat:					
Käteiset varat	46		126 148 614,31		91 227 592,96
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	30,44,45,46				
Valtion velkasitoumukset		13 103 982,50		27 838 493,50	
Muut		<u>113 387 527,94</u>	126 491 510,44	<u>50 866 884,21</u>	78 705 377,71
Saamiset luottolaitoksilta	28,44,45,46				
Vaadittaessa maksettavat		764 953,78		27 755 636,99	
Muut		<u>19 813 135,24</u>	20 578 089,02	<u>52 108 100,79</u>	79 863 737,78
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	29,44,45,46				
Vaadittaessa maksettavat		14 776 926,66		5 906 719,13	
Muut		<u>1 825 505 288,07</u>	1 840 282 214,73	<u>1 665 364 594,50</u>	1 671 271 313,63
Leasingkohteet	31		13 935 561,39		9 597 262,24
Saamistodistukset	30,44,45,46				
Muilta		<u>27 020 612,05</u>	27 020 612,05	<u>91 565 746,88</u>	91 565 746,88
Osakkeet ja osuudet	32,46		492 448,93		8 622 628,28
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	32,46		1 960 920,36		1 852 276,66
Johdannaissopimukset	33		1 248 260,15		564 033,24
Aineettomat hyödykkeet	34,35		8 534 862,10		12 117 091,53
Muut aineelliset hyödykkeet		<u>288 542,53</u>	288 542,53	<u>459 000,71</u>	459 000,71
Muut varat	36		5 600 663,99		7 508 206,27
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	37		4 781 623,31		4 570 991,80
Verosaamiset	38		2 000 000,00		1 372 000,00
Eliminointierät	II		-1 785 803,98		-813 226,95
Yhteensä			2 177 578 119,33		2 058 484 032,74
VASTAAVAA YHTEENSÄ			5 456 509 398,54		5 689 005 050,54

TASE

VASTATTAVAA		31.12.2013		31.12.2012
Oma pääoma:	10			
Pohjarahasto		8 641 380,34		8 641 380,34
Takuupääoma		0,00		0,00
Arvonkorotusrahas		277 670,38		277 670,38
Käyvän arvon rahasto		-78 294,22		1 117 808,43
Muut rahastot		807 996 300,56		757 280 738,92
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus		1 518 556,59		1 719 739,36
Edellisten tilikausien tappio/voitto		-37 428 306,67		-39 756 966,76
Tilikauden voitto/tappio	81 979 093,78		53 261 753,18	
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta	2 126 607,40	84 105 701,18	865 033 008,16	962 712,26
			54 224 465,44	783 504 836,11
Vähemmistöosuus		46 296 547,47		56 731 387,70
Vakuutustoiminnan velat:				
Vakuutustekninen vastuvelka				
Vakuutusmaksuvastuu		152 163 042,00		287 509 255,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-3 148 242,00	149 014 800,00	-3 699 516,00
Korvausvastuu	12	1 762 656 214,00		1 934 220 393,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-23 897 890,00	1 738 758 324,00	-39 036 998,00
Tasotusmäärä		483 705 000,00		616 012 000,00
Yhteistakuuerä		0,00	2 371 478 124,00	0,00
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraukset		0,00		0,00
Muut pakolliset varaukset	13	3 679 662,41	3 679 662,41	3 132 071,03
Jälleenvakuutustallettevelat			5 361,30	3 132 071,03
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta		1 137 230,55		2 042 150,47
Jälleenvakuutustoiminnasta		2 433 475,92		5 149 706,64
Lainat vakuutusyhtiöiltä		-40 171,16		42 069 734,76
Muut velat		167 590 920,48		52 451 051,64
Laskennallinen verovelka	11/14	456 543,24	171 577 999,03	1 224 042,55
Siirtovelat	15		43 696 764,99	102 936 686,07
Eliminointierät	II		-1 143 607,70	45 083 042,25
Yhteensä		2 589 294 304,03		2 945 980 964,44
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan velat:				
Velat luottolaitoksille	44,45,46			
Vaadittaessa maksettavat			47 631 992,75	43 277 578,67
Velat yleisöille ja julkisyhteisöille	44,45,46			
Talletukset				
Vaadittaessa maksettavat		1 448 421 620,58		1 269 347 381,31
Muut		318 431 127,46	1 766 852 748,04	426 668 209,71
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	39,44,45,46		139 877 317,79	1 696 015 591,02
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	40,45,46		1 251 670,13	131 724 663,44
Muut velat	41		43 514 340,06	548 622,61
Siirtovelat ja saadut ennakot	42		10 031 681,37	44 022 895,36
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	43,44,46		25 000 000,00	7 738 377,26
Verovelat			19 803,00	25 000 000,00
Eliminointierät	II		-78 294 014,27	500 036,58
Yhteensä		1 955 885 538,87		1 902 787 862,29
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		5 456 509 398,54		5 689 005 050,54

	2013	2012
Epäsuora rahoituslaskelma		
Liiketoiminnan rahavirta - Vakuutustoiminta		
Vakuutustoiminnan voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta	79 908 217,18	49 115 886,96
Oikaistut		
Vakuutusteknisen vastuuvuolen muutos	-423 527 010,00	630 839 127,00
Liiketoimintasiirron osuus	570 379 688,00	
Sulautumisen osuus	0,00	-533 676 224,00
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvokorotukset	917 430,76	-17 074 146,48
Pakollisten varausten muutos	547 591,38	-985 002,41
Pakollisen vastuuvajauksen muutos		
Suunnitelman mukaiset poistot	23 240 074,86	29 585 364,56
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-103 759,22
Muut oikaistut	-75 100 851,53	-29 402 437,87
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	176 365 140,65	128 298 808,54
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten		
lisäys (-)/vähennys (+)	46 274 714,47	-27 004 254,82
Liiketoimintasiirron osuus	-54 511 755,01	
Sulautumisen osuus	0,00	23 994 202,78
Lyhytaikaisten korottomien velkojen		
lisäys (+)/vähennys (-)	-5 221 171,74	5 934 569,49
Liiketoimintasiirron osuus	-109 350 658,20	
Sulautumisen osuus	0,00	-22 156 608,89
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	53 556 270,17	109 066 717,10
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-1 687 141,96	-2 426 968,72
Maksetut välittömät verot	-20 653 351,47	-5 765 039,33
Liiketoiminnan rahavirta - Vakuutustoiminta	31 215 776,74	100 874 709,05
Liiketoiminnan rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta		
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan liikevoitto/-tappio	10 839 694,77	6 032 017,52
Oikaistut		
Poistot ja arvonalentumiset	4 269 613,58	2 596 771,42
Realisoitumattomat arvomuutokset	-644 401,07	26 983,15
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	0,00	0,00
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	187 019,32	220 456,47
Muut oikaistut	-145 215,47	72 622,62
Oikaistu liikevoitto	14 506 711,13	8 948 851,18
Liiketoiminnan varojen ja velkojen muutos:		
Saamistodistukset (yli 3 kk)	-39 125 783,91	76 015 368,20
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	-169 197 920,42	-171 335 468,34
Leasingkohteet	-4 338 299,15	-1 621 819,76
Osakkeet ja osuudet sekä johdannaissopimukset	6 875 688,58	-1 186 632,43
Muut varat sekä siirtosaamiset ja maksetut ennakot	2 779 714,83	-5 549 903,33
Velat luottolaitoksille	4 354 414,08	23 840 862,16
Velat yleisöille ja julkisyhteisöille	37 996 818,61	66 309 759,53
Liikkeeseen lasketut velkakirjat ja johdannaissopimukset	8 535 691,53	16 082 149,44
Muut velat sekä siirtovelat ja saadut ennakot	1 990 122,10	7 754 541,61
Maksetut välittömät verot	324 866,28	989 114,64
Liiketoiminnan rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	-135 297 976,34	20 246 822,90
Investointien rahavirta - Vakuutustoiminta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	284 971 778,10	-658 905 122,81
Liiketoimintasiirron osuus	-400 887 427,03	
Sulautumisen osuus	0,00	576 450 104,26
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	96 253 340,66	37 376 880,86
Vähemmistöosuuden lisäys/vähennys	-18 563 494,60	1 352 598,58
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-4 164 869,88	-18 217 336,01
Liiketoimintasiirron osuus	-5 629 848,20	
Sulautumisen osuus	0,00	5 474 028,86
Investointien rahavirta - Vakuutustoiminta	-48 020 520,95	-56 468 846,26
Investointien rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-748 694,82	-912 428,29
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	139 974,68	0,00
Osakkeet ja osuudet vähennykset	2 702,00	-138 570,00
Osakkeet ja osuudet osingot	125 502,41	
Investoinnit osakkeisiin omistusyhteisyyksissä	0,00	0,00
Investoinnit osakkeisiin samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	0,00	0,00
Verot luovutustuloista	0,00	0,00
Investointien rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	-480 515,73	-1 050 998,29
Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot - vakuutustoiminta	72 232 133,22	14 929 341,35
Lainojen takaisinmaksut - vakuutustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut - luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	0,00	-10 000 000,00
Oman pääoman lisäys/vähennys	812 901,77	133 262 064,91
Sulautumisen osuus	0,00	-133 454 122,76
Takuupääoman takaisinmaksu	0,00	-1 765 973,23
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-67 720,84	-49 000,00
Rahoituksen rahavirta	72 977 314,15	2 922 310,27
Rahavarojen muutos	-79 605 922,13	66 523 997,67
Vakuutustoiminnan rahavarat tilikauden alussa	81 861 429,92	13 656 833,85
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan rahavarat tilikauden alussa	225 076 846,38	212 078 386,44
Rahavarat tilikauden alussa	306 938 276,30	225 735 220,29
Vakuutustoiminnan rahavarat tilikauden lopussa	80 605 650,84	81 861 429,92
Sulautumisen osuus	0,00	-14 679 058,34
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan rahavarat tilikauden lopussa	146 726 703,33	225 076 846,38
Rahavarat tilikauden lopussa	227 332 354,17	292 259 217,96

Vakuutustoiminnan rahavarat =

+ Rahat ja pankkisaamiset
- Eliminointiera

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan rahavarat =

+ Käteiset varat
+ Saamiset luottolaitoksilta
+ Saamistodistukset (alle 3 kk)

ELIMINOINTIERÄT

I TULOSLASKELMAN LIITETIETO

1.1.2013 - 31.12.2013

1.1.2012 - 31.12.2012

Vakuutustoiminta:

Maksetut korvaukset	660 241,01	331 156,63
Liikekulut	9 003 849,98	10 893 487,57
Sijoitustoiminnan tuotot	-4 214 803,23	-1 970 272,44
Sijoitustoiminnan kulut	2 962 922,30	2 705 916,98
Muut tuotot	-4 355 847,23	-4 226 193,41
Muut kulut	70,07	818 469,49
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/tappiosta	-29 174,03	19 501,31
Yhteensä	4 027 258,87	8 572 066,13

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta:

Korkokulut	52 815,33	98 414,41
Palkkiotuotot	-13 091 043,96	-14 329 524,03
Palkkiokulut	2 902 717,06	1 149 368,02
Liiketoiminnan muut tuotot	-3 524 588,45	-3 999 577,21
Hallintokulut	8 623 552,24	7 379 930,51
Liiketoiminnan muut kulut	1 070 238,44	1 240 661,53
Yhteensä	-3 966 309,34	-8 460 726,77

II TASEEN LIITETIETO

31.12.2013

31.12.2012

Vastaavaa

Vakuutustoiminta:

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	-123 210 514,00	-93 209 314,00
Talletukset saman konsernin yrityksissä	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet saman konsernin yrityksissä	-300 000,00	-300 000,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	-526 564,79	-497 390,76
Muut saamiset	-103 103,75	-461 331,54
Rahat ja pankkisaamiset	-77 888 376,63	-45 084 538,06
Korot ja vuokrat	-2 896,79	-3 951,29
Muut siirtosaamiset	0,00	-289 129,39
Yhteensä	-202 031 455,96	-139 845 655,04

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta:

Aineettomat hyödykkeet	-642 559,18	-734 353,34
Muut varat	-797 466,80	-78 873,61
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	-345 778,00	0,00
Yhteensä	-1 785 803,98	-813 226,95

Vastattavaa

Vakuutustoiminta:

Muut velat	-797 829,70	0,00
Siirtovelat	-345 778,00	-177 921,24
Yhteensä	-1 143 607,70	-177 921,24

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta:

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille		
Vaadittaessa maksettavat	-77 888 376,63	-45 084 538,06
Muut velat	-102 740,85	-362 283,91
Siirtovelat ja saadut ennakot	-2 896,79	-293 080,68
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-300 000,00	-300 000,00
Yhteensä	-78 294 014,27	-46 039 902,65

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

	2013	2012
1. Vakuutusmaksutulo		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	838 689 216,24	680 269 426,48
ETA valtioista	0,00	0,00
Muista valtioista	0,00	0,00
Jälleenvakuutus	64 878 467,46	46 463 362,12
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	903 567 683,70	726 732 788,60

1.1. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	5 097 184,99	6 063 040,51
Jakojärjestelmämaksut	45 974 986,19	37 379 735,62
Vakuutusmaksuvero	140 205 118,24	109 725 689,30
Palosuojelumaksu	1 747 993,49	1 706 744,27
Liikenneturvallisuusmaksu	2 280 963,96	1 334 891,00
Työsuojelumaksu	2 383 823,12	2 358 507,00
Yhteensä	197 690 069,99	158 568 607,70

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleen- vakuuttajien osuus	Vakuutustekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Lakisääteinen tapaturma	2013	149 047 457,84	147 964 196,84	-78 390 530,15	-25 363 795,46	-346 862,00	43 863 009,23
	2012	135 004 464,74	126 583 398,74	-125 603 838,94	-19 955 833,34	-285 794,00	-19 262 067,54
	2011	121 043 159,73	121 093 837,73	-158 994 320,54	-19 868 393,34	-282 975,60	-58 051 851,75
Muu tapaturma ja sairaus	2013	101 714 758,80	101 167 327,80	-69 426 339,68	-22 611 154,73	-88 317,55	9 041 515,84
	2012	67 742 108,91	67 744 341,91	-51 563 063,32	-17 731 147,70	-110 211,03	-1 660 080,14
	2011	67 041 499,63	65 778 045,63	-48 988 732,29	-17 634 436,40	-40 114,56	-885 237,62
Moottorijoneuvon vastuu	2013	220 143 192,85	221 761 003,85	-122 353 294,94	-44 278 221,45	1 769 380,09	56 898 867,55
	2012	134 367 007,72	136 123 556,72	-78 915 902,93	-34 744 736,40	-452 837,04	22 010 080,35
	2011	139 173 540,62	141 066 428,62	-162 468 501,60	-34 544 515,31	-228 439,43	-56 175 027,72
Maa-ajoneuvot	2013	125 316 859,96	122 514 604,96	-86 994 006,91	-36 040 199,54	-762 683,26	-1 282 284,75
	2012	120 714 959,67	120 308 481,67	-81 632 228,43	-28 278 620,45	-934 833,97	9 462 798,82
	2011	119 377 658,94	119 290 369,94	-81 696 331,23	-28 142 539,95	595 634,73	10 047 133,49
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	2013	7 945 992,65	8 191 371,65	-5 488 283,05	-2 913 842,61	-224 650,96	-435 404,97
	2012	8 635 795,96	8 910 475,96	-2 859 061,82	-2 296 141,68	-287 975,72	3 467 296,74
	2011	9 546 437,82	9 512 237,82	-5 410 954,48	-2 292 709,89	-267 404,88	1 541 168,57
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2013	173 443 551,08	168 189 113,08	-127 599 598,07	-64 329 117,12	-9 386 306,62	-33 125 908,73
	2012	163 501 037,04	161 536 820,04	-116 582 462,12	-50 320 353,14	-1 985 909,30	-7 351 904,52
	2011	159 359 448,11	156 396 514,11	-157 875 204,61	-49 975 926,84	13 067 736,03	-38 386 881,31
Vastuu	2013	34 126 429,64	34 020 312,64	-23 367 285,62	-7 986 107,06	-2 080 552,55	586 367,41
	2012	27 017 358,29	27 005 470,29	-22 162 403,28	-6 277 123,26	1 241 241,99	-192 814,26
	2011	27 185 307,31	27 351 095,31	-19 671 288,23	-6 230 085,58	-3 879 757,21	-2 430 035,71
Luotto ja takaus	2013	2 653 565,27	2 750 389,27	-270 172,38	-331 667,83	-495 231,64	1 653 317,42
	2012	2 336 427,37	2 531 534,37	-101 132,93	-262 268,48	-710 327,68	1 457 805,28
	2011	2 646 110,87	2 586 170,87	182 786,37	-261 370,85	-767 870,34	1 739 716,05
Oikeusturva	2013	12 247 665,99	12 076 084,99	-11 827 592,07	-4 147 948,58	0,00	-3 899 455,66
	2012	10 842 478,97	10 548 610,97	-8 149 513,71	-3 247 599,67	0,00	-848 502,41
	2011	10 280 819,04	10 369 150,04	-10 686 013,31	-3 227 354,13	0,00	-3 544 217,40
Muut	2013	12 049 742,16	11 454 061,16	-4 612 654,20	-2 900 566,00	-1 104 706,06	2 836 134,90
	2012	10 107 787,81	10 104 829,81	4 723 582,57	-2 279 363,17	-8 101 401,65	4 447 647,56
	2011	9 674 055,21	9 609 454,21	-12 932 237,64	-2 271 730,01	1 907 530,67	-3 686 982,77
Ensvakuutus yhteensä	2013	838 689 216,24	830 088 466,24	-530 329 757,06	-210 902 620,38	-12 719 930,55	76 136 158,25
	2012	680 269 426,48	671 397 520,48	-482 846 024,91	-165 393 187,29	-11 628 048,40	11 530 259,88
	2010	665 328 037,28	663 053 304,28	-658 540 797,56	-164 449 062,30	10 104 339,41	-149 832 216,17
Jälleenvakuutus	2013	64 878 467,46	64 789 484,46	-41 531 873,22	-22 061 635,37	-6 619 481,62	-5 423 505,75
	2012	46 463 362,12	46 412 555,12	-41 534 425,23	-16 723 776,69	1 188 859,27	-10 656 787,53
	2011	47 034 170,92	46 920 662,92	-31 123 809,10	-16 185 139,67	-1 842 525,16	-2 230 811,01
Yhteensä	2013	903 567 683,70	894 877 950,70	-571 861 630,28	-232 964 255,75	-19 339 412,17	70 712 652,49
	2012	726 732 788,60	717 810 075,60	-524 380 450,14	-182 116 963,98	-10 439 189,13	873 472,35
	2011	712 362 208,20	709 973 967,20	-689 664 606,66	-180 634 201,97	8 261 814,25	-152 063 027,18
Yhteistakuuerän muutos	2013						0,00
	2012						0,00
	2011						0,00
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	2013						0,00
	2012						0,00
	2011						0,00
Tasotusmäärän muutos	2013						-158 303 000,00
	2012						-79 493 000,00
	2011						75 544 000,00
Vakuutus- tekni- nen kate	2013						-87 590 347,51
	2012						-78 619 527,65
	2011						-76 519 027,18
Eliminointierät	2013			-660 241,01	-9 003 849,98		-9 664 090,99
	2012			-331 156,63	-10 893 487,57		-11 224 644,20
	2011			-409 298,18	-343 105,35		-752 403,53
Vakuutustekninen kate tuloslaskelmassa	2013						-97 254 438,50
	2012						-89 844 171,84
	2011						-77 271 430,72

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain	2013	2013	2013	2012	2012	2012
	Konserni	Eliminointierät	Tuloslaskelma	Konserni	Eliminointierät	Tuloslaskelma
Maksetut korvaukset	60 408 884,56	660 241,01	61 069 125,57	47 573 072,18	331 156,63	47 904 228,81
Liikekulut	229 747 826,94	9 003 849,98	238 751 676,92	179 628 157,66	10 893 487,57	190 521 645,23
Sijoitustoiminnan hoitokulut	6 700 097,63	153 235,95	6 853 333,58	5 962 249,22	18 174,97	5 980 424,19
Muut kulut	24 062 825,72	70,07	24 062 895,79	15 842 190,95	818 469,49	16 660 660,44
Yhteensä	320 919 634,85	9 817 397,01	330 737 031,86	249 005 670,01	12 061 288,66	261 066 958,67

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

Vakuutusten hankintamenot						
Ensivakuutuksen palkkiot	27 240 947,34	0,00	27 240 947,34	23 941 168,64	0,00	23 941 168,64
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	13 933 023,27	0,00	13 933 023,27	12 316 249,33	0,00	12 316 249,33
Muut vakuutusten hankintamenot	75 660 777,54	1 144 722,16	76 805 499,70	59 113 928,20	1 293 881,59	60 407 809,79
	116 834 748,15	1 144 722,16	117 979 470,31	95 371 346,17	1 293 881,59	96 665 227,76
Vakuutusten hoitokulut	78 251 531,52	11 121 999,20	89 373 530,72	57 930 810,27	12 860 372,36	70 791 182,63
Hallintokulut	37 856 440,38	-3 241 335,68	34 615 104,70	27 220 194,43	-1 666 130,88	25 554 063,55
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-3 216 428,81	0,00	-3 216 428,81	-2 488 828,71	0,00	-2 488 828,71
Yhteensä	229 726 291,24	9 025 385,68	238 751 676,92	178 033 522,16	12 488 123,07	190 521 645,23

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut	2013	2012
Palkat ja palkkiot	192 609 134,99	170 920 221,97
Eläkekulut	20 819 094,09	22 764 814,99
Muut henkilösivukulut	5 715 300,02	5 139 934,08
Yhteensä	219 143 529,10	198 824 971,04

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	512 576,00	479 264,00
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä on 63 vuotta ja sijaisen eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	3 136 470,00	953 788,00
Eläkesitoumukset	Yhtiön toimitushteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeikäsi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	164 100,00	132 950,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

Konttorihenkilöstö	1 430	1 599
Myyntihenkilöstö	871	623

3.4. Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

Tilintarkastus	124 899,08	183 329,04
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin		
2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	0,00	3 784,10
Veroneuvonta	6 250,73	11 001,43
Muut palvelut	103 501,23	24 141,49
Yhteensä	234 651,04	222 256,06

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

4.1. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

	2013		2012	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot		239 348,24		239 348,24
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Korkotuotot	1 005 315,19		56 120,93	
Muut tuotot	<u>37 576 710,75</u>	38 582 025,94	<u>36 158 367,38</u>	36 214 488,31
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	37 315 054,65		31 741 000,26	
Korkotuotot	57 169 083,72		53 664 270,88	
Muut tuotot	<u>1 572 731,12</u>	<u>96 056 869,49</u>	<u>1 700 372,73</u>	87 105 643,87
Yhteensä		134 878 243,67		123 559 480,42
Arvon alentumisten palautukset		45 514 604,16		40 000 579,22
Myyntivoitot		<u>111 356 947,90</u>		<u>56 134 813,12</u>
Yhteensä		291 749 795,73		219 694 872,76
Sisältää eliminointierät:				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	52 815,33		97 037,15	
Muut tuotot	<u>2 685 713,98</u>	2 738 529,31	<u>1 102 014,71</u>	1 199 051,86
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Muut tuotot		<u>1 070 331,88</u>		<u>771 220,58</u>
Yhteensä		3 808 861,19		1 970 272,44
Sijoitustoiminnan tuotot tuloslaskelmassa		295 558 656,92		221 665 145,20

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

4.2. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

	2013	2012
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Muut yritykset	-25 328 127,57	-23 382 101,98
Kulut muista sijoituksista	-9 390 299,17	-6 798 292,03
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Muut	-1 687 141,96	-2 426 968,72
Yhteensä	-36 405 568,70	-32 607 362,73
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-46 275 998,32	-16 978 819,39
Rakennusten suunnitelmapoistot	-5 082 681,81	-7 502 333,49
Myyntitappiot	-15 103 607,24	-18 757 932,26
Yhteensä	-102 867 856,07	-75 846 447,87
Sisältää eliminointierät:		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Muut yritykset	-153 235,95	-18 174,97
Kulut muista sijoituksista	-2 809 686,35	-2 687 742,01
Yhteensä	-2 962 922,30	-2 705 916,98
Sijoitustoiminnan kulut tuloslaskelmassa	-105 830 778,37	-78 552 364,85
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua	188 881 939,66	143 848 424,89
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	-156 036,60	-5 947 613,35
Sijoitustoiminnan nettotuotto	188 725 903,06	137 900 811,54
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	189 571 841,95	137 165 167,00

4.3. Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot		
Palvelumyynni yhteistoimintayhtiöille	27 494 157,98	18 382 163,97
Muut muut tuotot	102 498,46	89 557,64
	27 596 656,44	18 471 721,61
Sisältää eliminointierät:		
Muut tuotot		
Palvelumyynni yhteistoimintayhtiöille	4 355 847,23	4 226 193,41
Muut tuotot tuloslaskelmassa	31 952 503,67	22 697 915,02
Muut kulut		
Konserniliikkeen poisto	0,00	-3 242,04
Palvelumyynnin kulut	-21 184 926,50	-13 500 533,89
Henkilöstörahastosiirto	-2 155 724,31	-2 337 879,76
Muut muut kulut	-722 174,91	-535,26
	-24 062 825,72	-15 842 190,95
Sisältää eliminointierät:		
Muut kulut		
Palvelumyynnin kulut	-70,07	-818 469,49
Muut kulut tuloslaskelmassa	-24 062 895,79	-16 660 660,44

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013

5.1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2013 Jäijellä oleva hankintameno	2013 Kirjanpitoarvo	2013 Käypä arvo	2012 Jäijellä oleva hankintameno	2012 Kirjanpitoarvo	2012 Käypä arvo
Kiinteistösisjoitukset						
Kiinteistöt	175 641 614,03	183 891 116,38	259 776 569,99	366 301 283,52	374 550 785,87	475 983 305,16
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisöyrityksissä	1 495 110,56	1 495 110,56	1 406 476,26	5 299 402,43	5 299 402,43	5 211 373,40
Muut kiinteistöosakkeet	74 856 127,14	77 121 031,14	117 670 476,18	66 683 587,43	74 015 076,70	110 940 976,44
	251 992 851,74	262 507 258,09	378 853 522,43	438 284 273,38	453 865 265,00	592 135 655,00
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	6 255 956,96	6 255 956,96	6 255 956,96	6 252 856,96	6 252 856,96	6 252 856,96
Sijoitukset omistusyhteisöyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	1 785 329,21	1 785 329,21	1 785 329,21	1 375 035,22	1 375 035,22	1 375 035,22
	1 785 329,21	1 785 329,21	1 785 329,21	1 375 035,22	1 375 035,22	1 375 035,22
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	971 564 883,85	971 564 883,85	1 151 153 840,90	1 167 245 903,24	1 167 245 903,24	1 358 045 309,18
Rahoitusmarkkinavälineet	1 375 204 622,34	1 375 204 622,34	1 426 125 545,39	1 369 143 289,31	1 369 143 289,31	1 466 842 815,81
Kiinnelainasaamiset	220 510 845,92	220 510 845,92	220 510 845,92	123 407 348,95	123 407 348,95	123 407 348,95
Muut lainasaamiset	89 610 832,17	89 610 832,17	89 610 832,17	92 970 017,65	92 970 017,65	92 970 017,65
Talletukset	0,00	0,00	0,00	3 232 932,84	3 232 932,84	3 232 932,84
	2 656 891 184,28	2 656 891 184,28	2 887 401 064,38	2 755 999 491,99	2 755 999 491,99	3 044 498 424,43
Jälleenvakuutustalletesaamiset	703 354,59	703 354,59	703 354,59	717 155,84	717 155,84	717 155,84
	2 917 628 676,78	2 928 143 083,13	3 274 999 227,57	3 202 628 813,38	3 218 209 805,00	3 644 979 127,45
Sisältää eliminoitierät:						
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	123 210 514,00	123 210 514,00	123 210 514,00	93 209 314,00	93 209 314,00	93 209 314,00
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00
Sijoitukset omistusyhteisöyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	526 564,79	526 564,79	526 564,79	497 390,76	497 390,76	497 390,76
Taseen erä Sijoitukset	3 041 665 755,57	3 052 180 161,93	3 399 036 306,36	3 296 635 518,14	3 312 216 509,76	3 738 985 832,21

LÄHITAPIOLA KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013

5.1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
Korktuottoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintameno erotusta			
		2013	2012
		0,00	0,00
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonorotuksia	9 128 365,94		76 382 509,18
Muita arvonorotuksia	6 247 189,57	15 375 555,51	-62 630 343,33
			13 752 165,85
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)		346 856 144,44	426 769 322,44
		485 086,91	871 911,38

5.2. Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:

	2013
	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet
Hankintameno 1.1.	535 933 987,47
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-1 682 410,96
Lisäykset	15 844 417,07
Lisäys sulautuminen	0,00
Vähennykset	-229 808 850,61
Siirrot erien välillä	-394 231,50
Hankintameno 31.12.	319 892 911,47
Kertyneet poistot 1.1.	-55 356 180,32
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	1 682 410,96
Lisäys sulautuminen	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	21 702 745,42
Tilikauden poistot	-4 551 160,75
Kertyneet poistot 31.12.	-36 522 184,69
Arvonalentumiset 1.1.	-42 244 134,25
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	3 278 106,12
Tilikauden arvonalentumiset	3 541 338,00
Lisäys sulautuminen	0,00
Arvonalentumisten palautukset	-814 334,07
Arvonalentumiset 31.12.	-36 239 024,20
Arvonkorotukset 1.1.	15 531 592,11
Lisäykset	0,00
Lisäys sulautuminen	0,00
Vähennykset	-156 036,60
Siirrot erien välillä	0,00
Arvonkorotukset 31.12.	15 375 555,51
Kirjanpitoarvo 31.12	262 507 258,10

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Jäljellä oleva hankintameno	7 132 755,48
Kirjanpitoarvo	7 312 788,91
Käypä arvo	9 940 903,34

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä

	12 2013
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	
Hankintameno 1.1.	6 252 856,96
Lisäykset	3 100,00
Hankintameno 31.12.	<u>6 255 956,96</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>6 255 956,96</u></u>
Sisältää eliminointierät:	
Hankintameno 1.1.	93 209 314,00
Lisäykset	30 001 200,00
Hankintameno 31.12.	<u>123 210 514,00</u>
Taseen erä Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	<u><u>129 466 470,96</u></u>
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	
Hankintameno 1.1.	1 375 035,22
Lisäykset	910 293,99
Vähennykset	-500 000,00
Hankintameno 31.12.	<u>1 785 329,21</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>1 785 329,21</u></u>
Sisältää eliminointierät:	
Hankintameno 1.1.	497 390,76
Lisäykset	29 174,03
Hankintameno 31.12.	<u>526 564,79</u>
Taseen erä Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	<u><u>2 311 894,00</u></u>

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013
7.1. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä
Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus takuu- pääomasta %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	Tampere	67,41	32 690 160,85	1 391 537,85
Provina Oy	Helsinki	100,00	2 500,00	0,00
Yhteensä			32 692 660,85	1 391 537,85

7.2. Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä
Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy	Espoo	50,00	4 583 677,42	1 917 357,27
Oirabi Oy	Espoo	50,00	8 726,44	-229,84
Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,33	11 376,58	-223,86
Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,33	11 319,43	-224,02
Yhteensä			4 615 099,87	1 916 679,55

7.3 TASEEN LIITETIETO 31.12.2013
LÄHITAPIOLA KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ KONSERNI
MUUT SIJOITUKSET

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Amer- Sports Oyj	0,46	547 886,00	3 787 940,29	8 284 036,32	Suomi
Fortum Oyj	0,04	375 432,00	3 770 468,53	6 243 434,16	Suomi
Ilkka-Yhtymä Oyj	0,98	252 786,00	757 544,52	990 561,54	Suomi
Kone Oyj B	0,05	230 000,00	2 549 344,69	7 544 000,00	Suomi
Lassila & Tikanoja Oyj	0,95	370 278,00	1 809 559,88	5 639 333,94	Suomi
Nokian Renkaat Oyj	0,13	176 300,00	2 332 404,02	6 147 581,00	Suomi
Stockmann Oyj B	0,42	173 039,00	1 910 350,56	1 910 350,56	Suomi
Vacon Oyj	0,53	81 800,00	572 600,00	4 785 300,00	Suomi
Vaisala Oyj A	1,65	244 700,00	4 581 152,31	5 679 487,00	Suomi
MUUT		1 193 600,00	1 072 253,53	1 840 027,00	
Yhteensä			23 143 618,33	49 064 111,52	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Autovahinkokeskus Oy	18,83	1 356,00	570 157,07	570 157,07	Suomi
Fingrid Oyj	1,50	50,00	1 681 879,27	1 681 879,27	Suomi
LokalTapiola Sydysten	100,00	339,00	3 479 051,95	3 479 051,95	Suomi
LähiTapiola Etelä	100,00	250,00	2 590 632,11	2 590 632,11	Suomi
LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa	100,00	44,00	4 462 591,67	4 462 591,67	Suomi
LähiTapiola Itä	100,00	303,00	3 337 014,92	3 337 014,92	Suomi
LähiTapiola Kaakkois-Suomi	100,00	310,00	3 146 718,69	3 146 718,69	Suomi
LähiTapiola Kainuu-Koillismaa	92,38	431,00	4 319 382,73	4 319 382,73	Suomi
LähiTapiola Keski-Suomi	100,00	43,00	4 664 135,61	4 664 135,61	Suomi
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	98,74	627 000,00	31 632 354,09	31 632 354,09	Suomi
LähiTapiola Lappi	100,00	593,00	6 212 333,03	6 212 333,03	Suomi
LähiTapiola Loimi-Häme	100,00	514,00	5 185 329,47	5 185 329,47	Suomi
LähiTapiola Lännen	100,00	211,00	2 290 886,54	2 290 886,54	Suomi
LähiTapiola Pirkanmaa	100,00	423,00	4 511 222,96	4 511 222,96	Suomi
LähiTapiola Pohjanmaa	100,00	200,00	2 414 282,78	2 414 282,78	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen	100,00	643,00	6 439 714,71	6 439 714,71	Suomi
LähiTapiola Satakunta	100,00	220,00	2 394 876,26	2 394 876,26	Suomi
LähiTapiola Savo	100,00	322,00	3 268 327,20	3 268 327,20	Suomi
LähiTapiola Savo-Karjala	42,98	453,00	4 762 889,36	4 762 889,36	Suomi
LähiTapiola Uusimaa	84,09	674,00	7 399 403,45	7 399 403,45	Suomi
LähiTapiola Varsinais-Suomi	100,00	393,00	4 041 686,68	4 041 686,68	Suomi
LähiTapiola Vellamo	100,00	562,00	6 808 266,61	6 808 266,61	Suomi
Pihlajalinna Oy	7,00	91 077,00	6 477 396,24	6 477 396,24	Suomi
Rederiaktiebolaget Eckerö 1 sid.	1,69	33 920,00	866 291,25	1 356 800,00	Suomi
Satel Oy	12,63	625,00	1 708 789,33	3 703 125,00	Suomi
Sato Oyj	2,46	1 252 470,00	6 746 015,74	15 555 677,40	Suomi
Seligson & Co Oyj	14,94	190 525,00	1 232 220,92	2 476 825,00	Suomi
MUUT		382 836,00	3 114 025,55	3 516 983,37	
Yhteensä			135 757 876,19	148 699 944,17	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
ABB	0,01	330 000,00	4 949 650,87	6 311 827,96	Sveitsi
AMEC	0,21	630 000,00	7 004 054,61	8 221 662,47	Iso-Britannia
Adidas	0,05	110 000,00	5 785 299,26	10 190 400,00	Saksa
Amphenol	0,06	100 000,00	5 793 310,93	6 466 536,15	Yhdysvallat
BASF	0,01	110 000,00	7 397 393,19	8 523 900,00	Saksa
Bayer	0,01	105 000,00	6 289 357,40	10 704 750,00	Saksa
Campbell Soup	0,06	185 000,00	5 805 815,39	5 805 815,39	Yhdysvallat
Carl Zeiss Meditec	0,32	261 618,00	3 143 933,01	6 335 079,87	Saksa
Carrefour	0,03	230 000,00	4 034 797,34	6 626 300,00	Ranska
Covidien	0,04	164 000,00	7 401 045,77	8 098 324,99	Irlanti
DNB	0,03	546 310,00	3 920 015,32	7 087 723,90	Norja
Daimler	0,01	105 000,00	6 267 040,80	6 604 500,00	Saksa
Deckers Outdoor	0,29	100 000,00	2 966 947,38	6 124 283,95	Yhdysvallat
Deutsche Bank Ag-Registered	0,02	178 000,00	6 172 150,00	6 172 150,00	Saksa
Eaton	0,03	132 000,00	4 760 403,66	7 285 795,08	Irlanti
Ekornes	0,69	252 770,00	2 485 989,78	2 485 989,78	Norja
Hennes & Mauritz	0,01	210 000,00	3 053 770,03	7 021 254,98	Ruotsi
Hologic	0,17	468 000,00	7 522 899,95	7 584 511,64	Yhdysvallat
Inmarsat	0,14	650 000,00	4 519 812,66	5 894 206,55	Iso-Britannia
International Business Machines	0,00	51 000,00	6 936 458,56	6 936 458,56	Yhdysvallat
Mednax	0,19	190 000,00	4 628 994,59	7 354 216,52	Yhdysvallat
National Grid	0,02	900 000,00	6 476 497,74	8 506 657,07	Iso-Britannia
Nestle	0,00	120 000,00	5 019 499,50	6 383 186,71	Sveitsi
Pepco Holdings	0,17	420 000,00	5 825 973,46	5 825 973,46	Yhdysvallat
Pepsi	0,01	137 000,00	6 966 767,48	8 239 271,99	Yhdysvallat
Reed Elsevier NV	0,09	640 000,00	5 262 937,97	9 856 000,00	Alankomaat

SAP	0,01	127 000,00	5 472 823,75	7 913 370,00	Saksa
SES	0,11	370 000,00	7 321 671,66	8 706 100,00	Luxemburg
SKF	0,07	290 000,00	5 333 733,17	5 522 344,26	Ruotsi
Sanofi	0,01	98 500,00	6 452 483,61	7 596 320,00	Ranska
Stada Arzneimittel	0,40	244 000,00	5 619 824,36	8 765 700,00	Saksa
Syngenta	0,02	20 000,00	5 458 313,28	5 786 901,27	Sveitsi
Technip	0,09	103 000,00	6 602 342,79	7 195 580,00	Ranska
Telenor	0,02	310 000,00	3 643 311,41	5 360 038,26	Norja
TeliaSonera	0,03	1 090 000,00	5 327 195,50	6 556 350,00	Ruotsi
Teva Pharmaceutical Industries	0,03	250 000,00	7 265 608,01	7 265 608,01	Yhdysvallat
Thermo Fisher Scientific	0,03	93 000,00	3 162 285,81	7 508 918,86	Yhdysvallat
US Bancorp	0,02	300 000,00	7 500 515,05	8 788 340,22	Yhdysvallat
United Technologies	0,01	112 500,00	5 709 546,62	9 283 228,19	Yhdysvallat
VF	0,05	228 000,00	6 595 212,65	10 306 373,72	Yhdysvallat
Vienna Insurance Group	0,13	170 464,00	6 175 058,40	6 175 058,40	Itävalta
Vinci	0,02	147 000,00	5 379 795,41	7 014 840,00	Ranska
Volkswagen	0,02	41 000,00	5 515 252,34	8 370 150,00	Saksa
WPP	0,05	620 000,00	5 392 384,91	10 262 684,42	Iso-Britannia
Waste Management	0,06	270 000,00	6 114 262,52	8 784 642,16	Yhdysvallat
Zurich Insurance Group	0,02	30 000,00	6 145 737,36	6 317 204,30	Sveitsi
eBay	0,01	180 000,00	3 559 175,54	7 160 974,55	Yhdysvallat
Yhteensä			260 137 350,80	347 287 503,64	

Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat

European Alliance Partners Company	9,52	7 047,00	595 792,99	723 846,80	Sveitsi
MUUT		337,00	486 022,67	1 434 934,67	
Yhteensä			1 081 815,66	2 158 781,47	

Sijoitusrahastot

BNP Paribas Global Senior Corporate Loans			16 500 226,13	16 500 238,08	Suomi
FIM Brazil			2 278 165,38	2 278 165,38	Brasilia
FIM Korko Optimaattori K			7 118 268,76	8 361 251,54	Suomi
FIM RUSSIA			1 455 598,84	3 010 655,92	Suomi
LähiTapiola Aasia-Tyynimeri A			2 798 227,26	2 937 584,06	Suomi
LähiTapiola Eurooppa A			10 465 593,34	12 656 743,69	Suomi
LähiTapiola High Yield A			5 768 055,08	10 211 769,99	Suomi
LähiTapiola Hyvinvointi A			3 001 366,74	4 246 075,36	Suomi
LähiTapiola Infra A			9 187 126,94	9 684 291,54	Suomi
LähiTapiola Itä-Eurooppa A			8 051 860,56	8 051 860,56	Suomi
LähiTapiola Japani A			5 133 313,15	5 133 313,15	Suomi
LähiTapiola Kassakorko A			25 285 087,08	25 301 148,61	Suomi
LähiTapiola Kasvu A			4 991 018,19	6 044 831,33	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A			3 800 000,03	3 951 886,12	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Markkinat A			2 805 683,25	4 899 275,28	Suomi
LähiTapiola Korkomaailma A			20 250 000,00	20 941 176,17	Suomi
LähiTapiola Kuluttaja A			6 281 597,05	10 093 826,99	Suomi
LähiTapiola Lyhytkorko A			12 203 528,58	12 831 676,90	Suomi
LähiTapiola Osinko A			8 558 417,30	10 060 499,64	Suomi
LähiTapiola Pitkäkorko A			68 639 047,90	73 599 331,73	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko A			6 011 160,13	6 047 590,79	Suomi
LähiTapiola Suoja A			4 117 764,14	4 313 030,02	Suomi
LähiTapiola Suomi A			2 766 791,49	3 539 937,90	Suomi
LähiTapiola USA A			5 953 907,94	7 814 981,60	Suomi
LähiTapiola Yrityskorko A			10 466 647,73	12 630 615,83	Suomi
Natixis Loomis Sayles Senior Loan Fund			10 000 000,00	10 181 090,64	Luxemburg
Pimco Socially Responsible EM Bond Fund I-EUR HA			2 499 999,98	2 499 999,98	Irlanti
Robeco Lux-o-rente I EUR			4 105 442,88	5 447 418,69	Luxemburg
MUUT			386 547,12	898 991,11	
Yhteensä			270 880 442,97	304 169 258,60	

Pääomasijoitusrahastot

AXA LBO Fund IV FCPR			3 168 450,00	6 410 492,97	Ranska
AXA LBO Fund IV Supplementary FCPR			1 494 450,00	2 074 880,58	Ranska
AXA LBO Fund V Core			2 852 786,39	2 852 786,39	Ranska
AXA Secondary Fund IV L.P.			2 948 558,95	4 958 513,52	Jersey
AXA Secondary Fund V L.P.			2 350 242,62	3 052 297,15	Jersey
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV			8 590 647,12	8 590 647,12	Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic			6 326 483,96	6 326 483,96	Luxemburg
Altor Fund II (No. 1) Limited Partnership			3 902 690,97	5 354 915,00	Jersey
Altor Fund III			4 910 052,48	6 543 598,37	Jersey
Amanda III Eastern Private Equity L.P.			1 385 801,38	1 552 640,98	Suomi
Amanda V East L.P.			1 523 348,10	1 619 916,37	Suomi
Apax Europe VII - B, L.P.			8 480 651,68	9 509 804,99	Iso-Britannia
Apax VIII - A L.P.			2 426 968,66	2 426 968,66	Guernsey
Beechbrook Mezzanine II L.P.			1 530 429,43	1 530 429,43	Iso-Britannia
BlackRock Europe Property Fund III			10 046 311,16	10 281 954,29	Iso-Britannia
Bowmark Capital Partners IV, L.P.			3 332 431,87	3 453 342,93	Iso-Britannia

Bridgepoint Europe III, L.P.	1 553 193,00	1 553 193,00 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe IV F L.P.	4 873 702,31	5 791 646,22 Iso-Britannia
CBRE European Industrial Fund CV	5 791 194,00	5 791 194,00 Alankomaat
CapMan Equity VII A L.P.	526 165,00	526 165,00 Guernsey
CapMan Hotels RE Ky	4 356 465,94	4 356 465,94 Suomi
CapMan RE II Ky	3 222 159,34	4 102 146,73 Suomi
CapMan Real Estate I Ky	1 272 500,00	1 365 230,35 Suomi
Capvis Equity III L.P.	2 524 818,00	2 524 818,00 Jersey
Charterhouse Capital Partners VIII LP No. 1.2	5 462 677,70	5 462 677,70 Iso-Britannia
Crescent Mezzanine Partners VI, L.P.	4 172 347,71	4 172 347,71 Yhdysvallat
European Added Value Fund, L.P.	3 574 082,08	3 574 082,08 Iso-Britannia
European Fund Investments II Limited Partnership	607 804,67	612 755,22 Iso-Britannia
Gresham 4A	3 462 486,00	3 462 486,00 Iso-Britannia
HealthCap IV Bis L.P.	965 804,12	1 336 441,40 Yhdysvallat
ICECAPITAL Housing Fund II Ky	1 000 000,00	1 438 474,23 Suomi
ICG Europe Fund V	6 316 674,50	6 510 681,74 Jersey
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments III S.á.r.l.	5 518 717,21	5 531 644,37 Luxemburg
Indigo Capital V L.P.	3 048 204,67	3 048 204,67 Iso-Britannia
Industri Kapital 2004 Limited Partnership III	1 574 852,22	1 574 852,22 Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III	5 399 807,25	5 432 722,75 Jersey
Lindsay Goldberg III L.P.	6 614 046,31	6 791 452,40 Yhdysvallat
LähiTapiola APFF Feeder I Ky	855 170,57	855 170,57 Suomi
LähiTapiola Asuntorahasto Prime Ky	6 805 050,00	6 805 050,00 Suomi
LähiTapiola KR PK2 Ky	16 605 000,00	17 545 915,80 Suomi
MB Equity Fund IV Ky	1 295 866,45	1 609 776,49 Suomi
MezzVest III, L.P.	3 952 044,86	3 952 044,86 Jersey
Nexit INFOCOM II L.P.	2 915 730,60	2 915 730,60 Guernsey
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	2 743 194,58	2 743 194,58 Iso-Britannia
PBW II Real Estate Fund S.A.	7 804 138,24	7 804 138,24 Luxemburg
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	2 703 307,43	2 703 307,43 Yhdysvallat
Real Estate Debt & Secondaries Ky	707 928,58	820 808,19 Suomi
Real Estate Fund of Funds II Ky	4 188 659,49	4 388 587,01 Suomi
Rockspring PanEuropean Limited Partnership	4 431 405,00	4 431 405,00 Iso-Britannia
Russian and Baltics Retail Properties Ky	4 000 000,00	4 000 000,00 Suomi
TPG Partners VI, LP	12 635 211,88	13 449 290,84 Yhdysvallat
Tapiola KR I Ky	2 392 322,28	2 392 322,28 Suomi
Tapiola KR III Ky	40 872 521,23	40 872 521,23 Suomi
Tapiola KR IV Ky	851 819,14	1 181 296,41 Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership	7 847 992,64	8 637 247,74 Iso-Britannia
The Triton Fund III L.P.	6 075 745,00	6 075 745,00 Jersey
Top Tier Venture Capital III, L.P.	2 351 979,68	2 351 979,68 Yhdysvallat
Top Tier Venture Capital IV, L.P.	3 091 721,62	3 619 563,23 Yhdysvallat
TuuliTapiola Ky	3 362 500,00	3 362 500,00 Suomi
MUUT	4 966 463,83	5 757 291,91
Yhteensä	280 563 779,90	299 774 241,53
Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä	971 564 883,85	1 151 153 840,90

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013

8. Muut sijoitukset

	2013	2012
8.1. Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:		
Pankkitakaus	61 198,50	42 338,00
Muu vakuus	4 823 323,57	3 325 061,41
Jäljellä oleva hankintameno	4 884 522,07	3 367 399,41
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	84 726 310,10	89 602 618,24
	<u>89 610 832,17</u>	<u>92 970 017,65</u>
8.2. Pääomalainojen yhteismäärä		
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä (Muut)	1 598 000,00	0,00
Muut lainasaamiset	58 110 760,59	57 006 394,39
Jäljellä oleva hankintameno	<u>59 708 760,59</u>	<u>57 006 394,39</u>

LÄHITAPIOLA KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	2013 Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	2013 Kalusto
Hankintameno 1.1.	112 390 954,54	109 348 435,93
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-11 462 237,77	-1 043 208,49
Lisäykset	7 784 691,43	4 495 714,17
Vähennykset	-544 563,52	-3 539 476,52
Vähennykset, liiketoimintasiirrot	-3 106 889,37	-5 765 141,80
Siirrot erien välillä	-279 645,16	394 231,50
Hankintameno 31.12.	104 782 310,15	103 890 554,79
Kertyneet poistot 1.1.	-78 313 783,81	-91 167 255,17
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	11 462 237,77	1 043 208,49
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	1 049 651,59
Vähennykset, liiketoimintasiirrot	1 368 941,30	2 700 269,44
Tilikauden poistot	-11 634 959,81	-6 522 433,24
Kertyneet poistot 31.12.	-77 117 564,55	-92 896 558,89
Kirjanpitoarvo 31.12.	27 664 745,60	10 993 995,90

TASEEN LIITTEET 31.12.2013

10.1. Oman pääoman muutokset	1.1.2013	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2013
Pohjarahasto	8 641 380,34	0,00	0,00	8 641 380,34
Takuupääoma	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	277 670,38	0,00	0,00	277 670,38
Käyvän arvon rahasto	1 117 808,43	0,00	-1 196 102,65	-78 294,22
Varmuusrahasto	757 127 538,92	48 920 381,85	0,00	806 047 920,77
Käyttörahasto	153 200,00	1 862 900,68	-67 720,84	1 948 379,79
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	1 719 739,36	0,00	-201 182,77	1 518 556,59
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio	-39 756 966,76	2 328 660,10	0,00	-37 428 306,67
Konsernin tilikauden voitto/tappio	53 261 753,18	81 979 093,78	-53 261 753,18	81 979 093,78
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta	962 712,26	2 126 607,40	-962 712,26	2 126 607,40
	54 224 465,44	84 105 701,18	-54 224 465,44	84 105 701,18
Oman pääoman muutokset yhteensä	783 504 836,10	137 217 643,81	-55 689 471,70	865 033 008,16

10.2. Arvonkorotusrahaston erittely

Arvonkorotusrahasto 1.1.	277 670,38
Lisäykset	0,00
Arvonkorotusten peruutukset	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	277 670,38
Josta käyttöomaisuuteen liittyvää	277 670,38

LÄHITAPIOLA KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013

11. Tilinpäätössiirtojen kertymä

	2013
Poistoero	
Kertynyt poistoero 1.1.	3 192 776,00
Lisäykset	64 184,39
Vähennykset	<u>-2 777 560,17</u>
Kertynyt poistoero 31.12.	479 400,22
 Asuintalovaraus 1.1.	1 803 316,00
Lisäykset	0,00
Vähennykset	<u>0,00</u>
Asuintalovaraus 31.12.	1 803 316,00
Vapaaehtoiset varaukset yhteensä	<u>1 803 316,00</u>
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	<u>2 282 716,22</u>
 Jaettu	
Omaan pääomaan	-1 801 069,76
Vähemmistöosuuteen	-25 103,22
Laskennalliseen verovelkaan	-456 543,24
	0,00
 Verokanta	20,0 %

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013

12. Korvausvastuu

	2013	2012
Korvausvastuusta vähennetyt riidattomat regressisaamiset		
Lakisääteinen tapaturma	29 061 072,00	29 758 698,00

13. Muut pakolliset varaukset

	2013	2012
Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraus	2 546 404,20	2 192 835,20
Työttömyysturvan omavastuuvaraus	498 428,05	553 760,59
	<u>3 044 832,25</u>	<u>2 746 595,79</u>

14.1. Laskennalliset verosaamiset

	2013	2012
Negatiivisesta poistoerosta johtuva laskennallinen verosaaminen	1 250 961,59	1 663 839,78
Sisäisten järjestelmäkauppojen katteen eliminoinnista johtuva laskennallinen verosaaminen	157 427,00	179 916,57
	<u>1 408 388,59</u>	<u>1 843 756,35</u>

14.2. Laskennalliset verovelat

Poistoeron ja varausten jaosta aiheutunut laskennallinen verovelka	456 543,24	1 224 042,55
Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka	158 229,32	199 674,83
Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.	8 200 000,00	6 125 000,00
	<u>8 814 772,56</u>	<u>7 548 717,38</u>

15. Saamiset ja velat

15.1 Saamisten erittely

	2013	2012
Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä		
Muut saamiset	82 468,50	91 884,00
	<u>82 468,50</u>	<u>91 884,00</u>

15.2. Velkojen erittely

	2013	2012
Velat omistusyhteisyrittäjille		
Muut velat	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

15.3 Siirtovelkojen erittely

	2013	2012
Ennakoon maksetut vakuutusmaksut	0,00	0,00
Velat henkilöstölle	20 728 497,41	22 832 253,27
Johdannaisten arvostustappio	0,00	0,00
Muut siirtovelat	<u>22 622 489,58</u>	<u>22 072 867,74</u>
	43 350 986,99	44 905 121,01
 Sisältää eliminointierän:		
Muut siirtovelat	345 778,00	177 921,24
Taseen erä Siirtovelat	<u>43 696 764,99</u>	<u>45 083 042,25</u>

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2013

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

	2013	2013	2012	2012
	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä
16.1. Vakuudet				
Omien velkojen vakuudeksi				
Kiinteistökiinnitykset	0,00	0,00	145 000 000,00	42 199 846,00
	0,00	0,00	145 000 000,00	42 199 846,00

16.2. Taseeseen sisällyttämättömät vastuusitoumukset ja vastuut

	2013	2012
Johdannaisopimukset		
Korkojohdannaiset		
<i>Optiosopimukset</i>		
Kohde-etuus	0,00	-158 542,23
Käypä arvo	0,00	1 697,81
<i>Koronvaihtosopimukset</i>		
Kohde-etuus	0,00	2 000 000,00
Käypä arvo	0,00	467 347,82
Valuuttajohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	25 419 756,45	19 718 265,34
Käypä arvo	485 086,91	430 759,95
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	498 974,90	1 056 215,28
Seuraavina vuosina maksettava määrä	567 646,22	84 830,19
	<u>1 066 621,12</u>	<u>1 141 045,47</u>
Arvonlisäverovastuut		
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen</i>		
Osakkuusyritykset	-311 372,55	-65 900,89
Yhteistoimintayritykset	541 854,95	2 481 013,11
	<u>230 482,40</u>	<u>2 415 112,22</u>
<i>Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120 §:n mukainen tarkistusvastuu - 10 v. tarkistuskausi</i>		
Konserni	3 779 889,50	2 849 188,32
Muut ryhmän yhtiöt	43 028 985,99	47 940 144,32
	<u>46 808 875,49</u>	<u>50 789 332,64</u>
Muut vastuusitoumukset		
Sijoitusitoumukset	0,00	10 222 693,74
Merkintäsitoumukset	233 990 262,09	136 723 585,74
Myönnetty limiitti	30 000 000,00	30 000 000,00
	<u>263 990 262,09</u>	<u>176 946 279,48</u>

17. Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan osakkuusyrityksille myönnetyt lainat 113 877 962,95 euroa.

Laina-aika on pääsääntöisesti 10 - 40 vuotta ja lainan korko on pääsääntöisesti kiinteä.

17.1 Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

TULOSLASKELMAN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SJOITUSPALVELUTOIMINTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	2013	2012
18. Korkotuottojen ja kulujen erittely tase-erittäin		
Korkotuotot		
Saamiset luottolaitoksilta	198 551,36	500 870,30
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	29 014 033,99	35 457 688,45
Saamistodistukset	2 221 116,35	4 296 913,60
Arvoltaan alentuneista luotoista ja muista saamisista kirjatut	0,00	0,00
Yhteensä	31 433 701,70	40 255 472,35
Korkokulut		
Velat luottolaitoksille	334 381,61	419 398,20
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	10 934 922,19	17 813 427,41
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	831 477,90	1 977 049,73
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	231 477,49	239 793,10
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	526 288,14	796 949,98
Muut korkokulut	13,90	35,03
Yhteensä	12 858 561,23	21 246 653,45
Sisältää eliminointierän:		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	52 801,43	98 414,41
Tuloslaskelman erä Korkokulut	12 911 362,66	21 345 067,86
19. Leasingtoiminnan nettotuotot		
Vuokratuotot	4 423 668,69	8 342 985,60
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 075 530,78	-7 940 095,93
Palkkiotuotot	5 501,30	16 860,32
Nettotuotot	353 639,21	419 749,99
20. Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista		
Osakesijoituksista saadut osinkotuotot		
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä ja omistusyhteisyrityksistä saadut	120 896,24	86 508,30
21. Palkkiotuotot ja -kulut		
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	3 517 161,00	2 302 509,17
Ottolainauksesta	323 354,53	336 409,38
Maksuliikenteestä	1 720 291,55	1 709 353,97
Rahastoista	14 954 063,67	8 200 421,32
OmaisuuDENhoidosta	4 921 844,46	3 702 073,48
Arvopaperivälityksestä	803 019,97	778 571,66
Takausten myöntämisestä	158 570,78	106 642,04
Muusta toiminnasta	977 597,46	950 592,77
Yhteensä	27 375 903,42	18 086 573,79
Sisältää eliminointierät:		
Maksuliikenteestä	599 167,96	475 855,69
OmaisuuDENhoidosta	2 403 249,00	2 288 983,49
Muusta toiminnasta	10 088 627,00	11 564 684,85
Yhteensä	13 091 043,96	14 329 524,03
Tuloslaskelman erä Palkkiotuotot	40 466 947,38	32 416 097,82

TULOSLASKELMAN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SIIJOITUSPALVELUTOIMINTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	2013	2012
Palkkiokulut		
Maksetuista toimitusmaksuista	963 028,93	894 387,88
Muista	737 030,27	2 455 087,50
Yhteensä	1 700 059,20	3 349 475,38
Sisältää eliminointierät:		
Maksetuista toimitusmaksuista	0,00	37 614,96
Muista	2 902 717,06	1 111 753,06
Yhteensä	2 902 717,06	1 149 368,02
Tuloslaskelman erä Palkkiokulut	4 602 776,26	4 498 843,40

22. Arvopaperikaupan nettotuotot

Johdannaispimuksista	663 099,09	-441 478,43
Käypään arvoon arvostamisesta	663 099,09	-441 478,43
Johdannaispimuksista ja muista veloista	-655 892,83	428 707,06
Luovutuksista	0,00	236 072,70
Käypään arvoon arvostamisesta	-655 892,83	192 634,36
Valuuttatoiminnan nettotuotot	141 194,48	69 754,81
Yhteensä	148 400,74	56 983,44

23. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

Myytävissä olevien saamistodistusten nettotuotot		
Luovutuksista (voitot/tappiot)	0,00	184 197,14
Myytävissä olevien osakkeiden ja osuuksien nettotuotot		
Luovutuksista (voitot/tappiot)	1 212 503,86	0,00
Yhteensä	1 212 503,86	184 197,14

24. Liiketoiminnan muut tuotot

Muut tuotot	3 487 478,53	1 793 902,07
Sisältää eliminointierän:		
Muut tuotot	3 524 588,45	3 999 577,21
Tuloslaskelman erä Liiketoiminnan muut tuotot	7 012 066,98	5 793 479,28

25. Liiketoiminnan muut kulut

Vuokrakulut	363 674,06	313 548,47
Vakuusrahastomaksut	1 393 856,00	1 209 274,90
Muut kulut	2 254 505,29	949 363,59
Yhteensä	4 012 035,35	2 472 186,96
Sisältää eliminointierät:		
Vuokrakulut	1 070 238,44	908 626,58
Muut kulut	0,00	332 034,95
Yhteensä	1 070 238,44	1 240 661,53
Tuloslaskelman erä Liiketoiminnan muut kulut	5 082 273,79	3 712 848,49

26. Poistot ja arvonalennukset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

Aineettomat hyödykkeet

Konserniliikearvo		
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet		
Suunnitelman mukaiset poistot	4 173 432,73	2 443 771,19

TULOSLASKELMAN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SIOITUSPALVELUTOIMINTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	2013	2012
Aineelliset hyödykkeet		
Muut aineelliset hyödykkeet		
Suunnitelman mukaiset poistot	96 180,85	153 000,23
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä yhteensä	4 269 613,58	2 596 771,42

27. Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

	Sopimuskohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Arvonalentumistappiot v.2013				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	109 783,32	77 236,00	-275 585,40	-88 566,08
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonalentumistappiot yhteensä	109 783,32	77 236,00	-275 585,40	-88 566,08
Arvonalentumistappiot v.2012				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	235 415,75	78 698,00	-93 657,28	220 456,47
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonalentumistappiot yhteensä	235 415,75	78 698,00	-93 657,28	220 456,47

TASEEN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SJOITUSPALVELUTOIMINTA 31.12.2013

Tase-eriä koskevat liitetiedot

28. Saamiset luottolaitoksilta	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	2013 Yhteensä	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	2012 Yhteensä
Keskuspankilta	0,00	17 918 032,24	17 918 032,24	0,00	16 808 971,79	16 808 971,79
Kotimaisilta luottolaitoksilta	764 953,78	1 895 103,00	2 660 056,78	27 755 636,99	35 299 129,00	63 054 765,99
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	764 953,78	19 813 135,24	20 578 089,02	27 755 636,99	52 108 100,79	79 863 737,78
29. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2013	2012				
Yritykset ja asuntoyhtiöt	91 202 794,79	67 684 774,64				
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	9 177,95	376 354,22				
Kotitaloudet	1 740 478 063,29	1 595 936 717,00				
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	3 390 947,24	2 131 335,29				
Ulkomaat	5 201 231,46	5 142 132,28				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	1 840 282 214,73	1 671 271 313,43				
Arvon alentumistappiot vuoden alussa	-1 925 454,00	-1 818 420,00				
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	-80 000,00	-110 070,00				
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaisten arvonalentumistappioiden peruutukset	154 487,00	81 734,00				
Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	-77 236,00	-78 698,00				
Tase-erään sisältyvät arvonalentumistappiot vuoden lopussa	-1 928 203,00	-1 925 455,00				
30. Saamistodistukset						
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat, keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat						
Eräpäivään asti pidettävät, julkisesti noteeratut, valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	110 140 403,10	50 866 884,21				
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat						
Eräpäivään asti pidettävät, julkisesti noteeratut pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 025 152,44					
Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	13 103 982,50	27 838 493,50				
yritysten liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	2 221 972,40					
Yhteensä	126 491 510,44	78 705 377,71				
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat						
Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, pankkien sijoitustodistukset, joille ei ole kerrytetty korkotuottoa	16 972 172,02	91 565 746,88				
Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	4 990 000,00	0,00				
Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, yritysten liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	0,00	0,00				
Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, yritystodistukset	5 058 440,03	0,00				
Yhteensä	27 020 612,05	91 565 746,88				
31. Rahoitusleasingisopimuksin vuokralle annettu omaisuus						
Koneet ja kalusto	13 935 561,39	9 597 262,24				
32. Osakkeet ja osuudet	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	,joista luotto- laitoksissa		
Osakkeet ja osuudet myytävissä olevat	0,00	492 448,93	492 448,93	0,00		
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	0,00	1 960 920,36	1 960 920,36	0,00		
Yhteensä	0,00	2 453 369,29	2 453 369,29	0,00		
-joista hankintameno	0,00	492 448,93	492 448,93	0,00		
33. Johdannais sopimukset	2013	2012				
Osakejohdannaiset, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät						
Optiosopimukset						
Ostetut	1 248 260,15	564 033,24				
Kohde-etuuden nimellisarvo						
Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset	Jäljellä oleva maturiteetti				Käypä arvo	
	alle 1 v	1 - 5 v	yli 5 v	Yhteensä	positiivinen	negatiivinen
Osakejohdannaiset						
Optiosopimukset						
Ostetut	17 644 887,00	19 010 069,54	0,00	36 654 956,54	1 248 260,15	-
34. Aineettomat hyödykkeet	2013	2012				
IT-kulut	7 892 302,92	11 382 738,20				
Liikearvot	0,00	-0,01				
Muut aineettomat hyödykkeet	0,00	0,00				
Yhteensä	7 892 302,92	11 382 738,19				
Sisältää eliminointierän:						
IT-kulut	642 559,18	734 353,34				
Taseen erä Aineettomat hyödykkeet	8 534 862,10	12 117 091,53				

35. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Aineettomat hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	37 727 036,67
Lisäykset	1 080 783,30
Vähennykset	
Siirrot	
Hankintameno 31.12.	38 807 819,97
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-25 609 945,13
Vähennysten kertyneet poistot	
Tilikauden poisto	-4 663 012,74
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-30 272 957,87

Kirjanpitoarvo 31.12. 8 534 862,10

Aineelliset hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	2 676 625,91
Lisäykset	65 697,35
Vähennykset	-139 974,68
Siirrot	0,00
Hankintameno 31.12.	2 602 348,58
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-2 217 625,19
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00
Tilikauden poisto	-96 180,86
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-2 313 806,05

Kirjanpitoarvo 31.12. 288 542,53

36. Muut varat	2013	2012
Maksujenvälityssaamiset	0,63	172,03
Muut saamiset	4 803 196,56	7 429 160,63
Yhteensä	4 803 197,19	7 429 332,66

Sisältää eliminointierän:		
Muut saamiset	797 466,80	78 873,61

Taseen erä Muut varat 5 600 663,99 7 508 206,27

37. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

Korkosaamiset	4 261 738,42	3 417 922,01
Muut siirtosaamiset	501 062,33	1 153 069,79
Maksetut ennakkomaksut	18 822,56	0,00
Yhteensä	4 781 623,31	4 570 991,80

38. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Laskennalliset verosaamiset		
Vahvistetuista tappioista kirjattu	2 000 000,00	1 372 000,00
Laskennalliset verovelat		
Käyvän arvon rahastosta kirjattu	-19 803,00	-500 036,58
Laskennalliset verot tuloslaskelmassa	2 000 000,00	1 372 000,00
Taseeseen kirjaamaton laskennallinen verovelka käyvän arvon rahastosta	0,00	0,00

39. Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat

Sijoitus- ja yritystodistukset, kirjanpitoarvo	137 441 957,60	129 344 770,40
- nimellisarvo	137 650 000,00	129 700 000,00

40. Johdannaisopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat

Osakejohdannaiset	2013	2012
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen kanssa yhdessä hallinnoitavat rahoitusvelat	1 251 670,13	548 622,61

41. Muut velat

Maksujenvälitysvelat	37 844 185,27	39 453 540,52
Muut	5 567 413,93	4 207 070,93
Yhteensä	43 411 599,20	43 660 611,45

Sisältää eliminointierän:		
Muut	102 740,85	362 283,91

Taseen erä Muut velat 43 514 340,05 44 022 895,36

42. Siirtovelat ja saadut ennakot

Korkovelat	1 750 333,62	2 527 353,92
Muut siirtovelat	8 348 172,07	4 915 953,25
Saadut ennakkomaksut	-69 721,11	1 989,41
Yhteensä	10 028 784,58	7 445 296,58

Sisältää eliminointierän:		
Korkovelat	2 896,79	3 951,29
Muut siirtovelat	0,00	289 129,39

Taseen erä Siirtovelat ja saadut ennakot 10 031 681,37 7 738 377,26

43. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	2013	2012
Tapiola Pankki Oy:n debentuurilaina 1/2006, nimellisarvo 10.000.000 euroa Laina-aika 30.6.2006 - 30.6.2016, ennenaikainen takaisimaksuoikeus 5 vuoden kuluttua, korko 12 kk:n Euribor + 0,25 %-yksikköä 30.6.2011 saakka ja sen jälkeen 12 kk:n Euribor + 1,00 %-yksikköä p.a.	10 000 000,00	10 000 000,00
Tapiola Pankki Oy:n debentuurilaina 1/2007, nimellisarvo 10.000.000 euroa Laina-aika 21.5.2007 - 21.5.2017, ennenaikainen takaisimaksuoikeus 5 vuoden kuluttua, korko 3 kk:n Euribor + 0,45 %-yksikköä 21.5.2012 saakka ja sen jälkeen 3 kk:n Euribor + 1,95 %-yksikköä p.a.	0,00	0,00
Tapiola Pankki Oy:n debentuurilaina 1/2011, nimellisarvo 15.000.000 euroa Laina-aika 30.6.2011 - 30.6.2016, korko 12 kk:n Euribor + 1,35 %-yksikköä 30.6.2016 saakka	15 000 000,00	15 000 000,00

44. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma

	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	4 531 635,00	4 067 560,00	105 956 310,44	11 936 005,00	0,00	126 491 510,44
Saamiset luottolaitoksilta	20 578 089,02	0,00	0,00	0,00	0,00	20 578 089,02
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	29 534 397,93	8 608 332,22	146 777 420,45	251 528 612,41	1 403 833 451,72	1 840 282 214,73
Saamistodistukset	16 988 981,15	3 994 670,90	6 036 960,00	0,00	0,00	27 020 612,05
Velat luottolaitoksille	8 131 992,75	9 500 000,00	30 000 000,00	0,00	0,00	47 631 992,75
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 618 801 320,25	125 963 376,80	22 088 050,99	0,00	0,00	1 766 852 748,04
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	50 784 644,05	86 657 313,55	2 435 360,19	0,00	0,00	139 877 317,79
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	25 000 000,00	0,00	0,00	25 000 000,00
Sisältää eliminointierän: Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 747 236,76					2 747 236,76
Taseen erä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille						1 769 599 984,80

45. Tase-erien erittely koti- ja ulkomaanrahan määräisiin

Tase-erä, Kotimaan rahan määräinen	2013	2012
Saamiset luottolaitoksilta	20 578 089,02	79 863 737,78
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 840 282 214,73	1 671 271 313,43
Saamistodistukset	27 020 612,05	170 271 124,59
Johdannaissopimukset	1 248 260,15	564 033,24
Muu omaisuus ml. Käteiset varat	288 448 943,38	136 513 823,70
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan varat	2 177 578 119,33	2 058 484 032,74
Sisältää eliminointierän: Muu omaisuus ml. Käteiset varat	1 785 803,98	813 226,95
	2013	2012
Velat luottolaitoksille	47 631 992,75	43 277 578,67
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 766 852 748,04	1 650 931 052,96
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	139 877 317,79	131 724 663,44
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	1 251 670,13	548 622,61
Muut velkaerät	271 810,16	76 305 944,61
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan velat	1 955 885 538,87	1 902 787 862,29
Sisältää eliminointierän: Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	77 888 376,63	45 084 538,06
Muut velkaerät	405 637,64	651 413,30
Yhteensä	78 294 014,27	45 735 951,36

46. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot

	2013 Kirjanpitoarvo	2013 Käypä arvo	2012 Kirjanpitoarvo	2012 Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	126 148 614,31	126 148 614,31	91 227 592,96	91 227 592,96
Saamiset luottolaitoksilta	20 578 089,02	20 578 089,02	79 863 737,78	79 863 737,78
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 840 282 214,73	1 840 282 214,73	1 671 271 313,43	1 671 271 313,43
Leasingkohteet	13 935 561,39	13 935 561,39	9 597 262,24	9 597 262,24
Saamistodistukset	27 020 612,05	27 020 612,05	170 271 124,59	170 271 124,59
Osakkeet ja osuudet	492 448,93	492 448,93	8 622 628,28	8 622 628,28
Osakkeet ja osuudet omistusyhteyssyötyksissä	1 960 920,36	1 960 920,36	1 852 276,66	1 852 276,66
Johdannaissopimukset	1 248 260,15	1 248 260,15	564 033,24	564 033,24
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	47 631 992,75	43 277 578,67	43 277 578,67	43 277 578,67
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 688 964 371,41	1 688 964 371,41	1 650 931 052,96	1 650 931 052,96
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	139 877 317,79	139 877 317,79	131 724 663,44	131 724 663,44
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	1 251 670,13	1 251 670,13	548 622,61	548 622,61
Muut velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	25 000 000,00	25 000 000,00	25 000 000,00	25 000 000,00
Sisältää eliminointierän: Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	77 888 376,63	77 888 376,63	45 084 538,06	45 084 538,06
Taseen erä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 766 852 748,04	1 766 852 748,04	1 696 015 591,02	1 696 015 591,02

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

47. Annetut vakuudet	2013	2012
	Muut vakuudet	Muut vakuudet
Omasta velasta annetut		
Velat luottolaitoksille	55 000 000,00	30 000 000,00
Muut velat	1 295 103,00	1 299 129,00
Muusta syystä omasta puolesta annetut	9 600 000,00	23 000 000,00
Muiden puolesta annetut	11 919 629,80	12 265 818,99
joista lähipiiriin kuuluvalla	0,00	0,00

48. Eläkevastuut

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva	järjestetty vakuutuksilla
Henkilökunnan lisäeläketurva	järjestetty vakuutuksilla
Kirjanpitoon sisällyttämättömät eläkevastuut	ei ole kirjanpitoon sisällyttämättömiä eläkevastuita

49. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Erittely pääomasitoutuslajeittain		
Takaukset	11 919 629,80	12 265 818,99
Käyttämättömät luottojärjestelyt	67 169 997,58	68 281 500,15
Yhteensä	79 089 627,38	80 547 319,14

50. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin liittyvä yhteisvastuu (ALV 188 §)	1 651 088,06	2 736 078,45
--	--------------	--------------

Henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot

51. Henkilöstön lukumäärä	2013	2012
Keskimäärin		
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	247	107
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	14	6
Määräaikainen henkilöstö	10	9
Yhteensä	271	122

52. Johdolle maksetut palkat ja palkkiot

Palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtajat ja varatoimitusjohtajat	759 226,00	675 363,99
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	9 800,00	19 800,00
Yhteensä	769 026,00	695 163,99

53. Johdolle myönnettyt luotot ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

Hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen		
Myönnetty luotot	932 969,40	457 474,54
Myönnetty takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset	0,00	0,00

54. Johdon eläkesitoumukset

Johdon lakisääteinen eläketurva ja lisäeläketurva on järjestetty vakuutuksilla.

55. Osakeomistukset	Kotipaikka	Omistusosuus	Oma pääoma 31.12.	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Varainhoito Oy	Espoo	100,0	11 136 579,46	3 663 000,57
Ab Compass Card Oy Ltd	Maarianhamina	34,0	5 761 243,69	313 371,16

56. Tiedot omaisuudenhoitopalveluista	2013	2012
Asiakasvarat	0,00	0,00
Täyden valtakirjan omaisuudenhoidossa olevat varat	0,00	0,00
Sisältää eliminointierän	0,00	0,00

57. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastus	29 810,96	94 783,31
Tilintarkastuslain mukaiset toimeksiannot	4 103,16	1 346,85
Veroneuvonta	138 219,04	0,00
Muut palvelut	12 446,50	13 333,20
Yhteensä	184 579,66	109 463,36

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	TUNNUSLUVUT			M €
	01-12 2013	01-12 2012	01-12 2011	01-12 2010
Vahinkovakuutustoiminnan yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut				
Liikevoitto/-tappio	263,7	142,0	-49,6	8,0
Kokonaistulos	183,4	227,2	-56,4	52,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina (emoyhtiö)	4,0	8,0	3,4	5,4
Kokonaispääoman tuotto prosentteina	5,6	8,8	-1,2	2,4
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut				
Vakuutusmaksutulo	903,6	726,7	712,4	692,0
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	61,3	70,8	93,4	85,7
Vahinkosuhde prosentteina	65,0	73,8	96,2	88,3
Liikekulusuhde prosentteina	26,8	26,0	26,6	26,6
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	88,1	96,8	120,0	112,3
Yhdistetty kulusuhde prosentteina	91,8	99,9	122,8	115,0
Tasoituspäätyä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	483,7	616,0	456,4	532,0
Vähemmistöosuus	46,3	56,7	53,4	45,2

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	TUNNUSLUVUT				M €
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2010	
Saamiset luottolaitoksilta	20,6	79,9	123,0	23,6	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 840,3	1 671,3	1 500,4	1 351,7	
Velat luottolaitoksille	47,6	43,3	19,4	0,0	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 689,0	1 650,9	1 584,5	1 399,7	
Rahastopääomat	2 315,2	2 169,8	1 460,6	1 582,8	
Hallinnoitavat asiakasvarat	6 417,4	5 828,2	4 684,4	4 076,8	
Korkokate	18,9	19,4	18,2	14,3	
Liikevaihto	63,8	60,5	67,6	57,1	
Palkkiotuotot, netto	25,7	14,7	15,3	15,3	
Liikevoitto/-tappio	10,9	6,1	4,8	1,6	
sekä sen osuus prosentteina liikevaihdosta	17,2	10,1	6,8	2,7	
Kulu-tuotto -suhde	0,8	0,8	0,9	0,9	
Konsernin henkilöstömäärät					
Henkilöstömäärä	2 530	2 385	2 609	2 641	
Vakuutustoiminta	2 301	2 222	2 449	2 473	
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	230	163	161	168	
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	2 128	1 914	2 116	2 137	

MUUT LIITETIEDOT		TULOSANALYYSI			1 000 €
Vahinkovakuutustoiminta					
	01-12 2013	01-12 2012	Muutos	Muutos-%	
Vakuutusmaksutuotot	857 569	689 862	167 708		24,3
Korvauskulut	-557 109	-509 360	-47 749		9,4
Liikekulut	-229 748	-179 628	-50 120		27,9
Vakuutustekninen kate ennen tasoitus- määrän muutosta	70 713	873	69 839		7 995,6
Sijoitusvoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	188 503	137 927	50 576		36,7
Muut tuotot ja kulut	3 534	2 569	965		37,6
Osuus osakkuusyritysten voitosta tai tappiosta	905	567	338		59,7
Liikevoitto/-tappio	263 655	141 934	121 721		85,8
Tasotusmäärän muutos	-158 303	-79 493	-78 810		99,1
Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä	105 352	62 441	42 911		68,7
Liikevoitto/-tappio	263 655	141 934	121 721		85,8
Sijoitusten arvostuserojen muutos	-80 300	85 224	-165 524		-194,2
Kokonaistulos	183 355	227 158	-43 803		-19,3
Sisältää eliminointierät:					
Korvauskulut	660	331	329		99,4
Liikekulut	9 004	10 893	-1 890		-17,3
Sijoitusvoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	-1 069	736	-1 804		-245,3
Muut tuotot ja kulut	-4 356	-3 408	-948		27,8
Osuus osakkuusyritysten voitosta tai tappiosta	-29	20	-49		-249,6
Yhteensä	4 211	8 572	-4 362		-50,9

TYTÄRYRITYKSET JA OSAKKUUSYRITYKSET 31.12.2013
TYTÄRYRITYKSET

			Kotipaikka	Omistusosuus
1	Kiinteistö Oy	Adoxa	Espoo	100,0 %
2	Oy	Akapo-Leasing	Espoo	51,11 %
3	Oy	Aura-Karelia	Espoo	100,0 %
4	Kiinteistö Oy	Auralax	Espoo	100,0 %
5	Asunto Oy	Ajurinkuja	Espoo	100,0 %
6	Kiinteistö Oy	Bulevardi 28	Helsinki	83,96 %
7	Asunto Oy	Espoon Anni	Espoo	100,0 %
8	Asunto Oy	Espoon Aura	Espoo	100,0 %
9	Asunto Oy	Espoon Lintuvaarantie 30	Espoo	100,0 %
10	Asunto Oy	Espoon Nöykkis	Espoo	89,54 %
11	Asunto Oy	Espoon Piispankivi	Espoo	100,0 %
12	Asunto Oy	Espoon Valkeakuulas	Espoo	100,0 %
13	Asunto Oy	Espoon Zanseninkuja 2	Espoo	100,0 %
14	Asunto Oy	Helsingin Ajomies	Helsinki	100,0 %
15	Asunto Oy	Helsingin Kaunotar	Helsinki	100,0 %
16	Asunto Oy	Helsingin Sauvontie 7	Helsinki	100,0 %
17	Oy	Kaisaniemenkatu 1	Helsinki	78,2 %
18	Limited partnership	Kestap	Espoo	100,0 %
19	Asunto Oy	Kivelänkatu 3	Helsinki	100,0 %
20	Ki Oy	Lintutörmä	Espoo	100,0 %
21	TavarataloKiinteistö Oy	L.Kela	Espoo	100,0 %
22	Kiinteistö Oy	Lahden Vapaudenkatu 13	Lahti	100,0 %
23	Kiinteistö Oy	Lappeenrannan Myllymäki 2	Espoo	100,0 %
24	Asunto Oy	Mannerheimintie 61	Helsinki	100,0 %
25	Oy	Omre	Espoo	100,0 %
26	Asunto Oy	Tampereen Atalan Linnapiha	Tampere	100,0 %
27	Oyj	LähiTapiola Pankki, konserni	Espoo	78,04 %
28	Oy	Tapiolan Revontuli	Espoo	100,0 %
29	Oy	Tapiola-Safety	Espoo	100,0 %
30	Oy	Tieto-Tapiola, konserni	Espoo	51,11 %
31	Oy	Tietotyö	Espoo	100,0 %
32	Oy	Tukholmakatu 2	Helsinki	100,0 %
33	Kiinteistö Oy	Vaasan Lemmenpolku 1	Espoo	100,0 %
34	Asunto Oy	Vantaan Kiulukuja	Vantaa	100,0 %
35	Kiinteistö Oy	Vantaan Kärkikuja	Vantaa	100,0 %
36	Kiinteistö Oy	Vantaan Tuupakantie 32	Espoo	100,0 %

OSAKKUUSYRITYKSET

			Kotipaikka	Omistusosuus
1	Oy	Glasnost	Espoo	33,3 %
2	Oy	Kampintorni	Espoo	50,0 %
3	Oy	LähiTapiola Kiinteistövarainhoito, konserni	Espoo	50,0 %
4	Oy	Oirabi	Espoo	50,0 %
5	Oy	Pohja-yhtymä	Espoo	28,8 %
6	Oy	Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,3 %
7	Oy	Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,3 %

EHDOTUS VOITON KÄYTTÄMISESTÄ

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto 54 127 347,49 euroa käytetään seuraavasti:

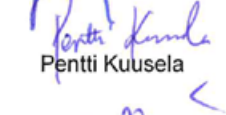
Varmuusrahastoon siirretään	54 000 000,00
Käyttörahastoon siirretään	127 347,49

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Pohjarahasto	8 641 380,35
Takuupääoma	0,00
Arvonkorotusrahasto	218 348,97
Varmuusrahasto	860 047 920,77
Käyttörahasto	1 262 826,65
	<u>870 170 476,74</u>

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2013 ALLEKIRJOITUKSET

Espoossa 20. päivänä maaliskuuta 2014

 Erkki Moisander	 Jari Sundström	 Jari Eklund
 Pentti Kuusela	 Harri Lauslahti	 Marjatta Leiviskä
 Jukka Kinnunen toimitusjohtaja		

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Espoossa 1. päivänä huhtikuuta 2014

KPMG Oy AB
KHT-yhteisö

Mikko Haavisto
KHT

Tilintarkastuskertomus

LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2013. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet vakuutusyhtiölakia, osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestyä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

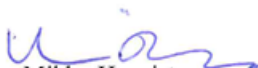
Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Espoo 1. huhtikuuta 2014

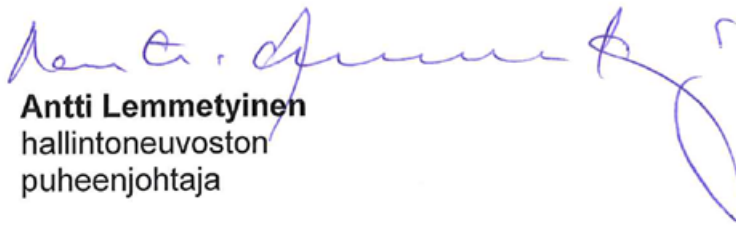
KPMG OY AB

Mikko Haavisto
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Perehdyttyään tilinpäätökseen, konsernitilinpäätökseen ja tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2013 hallintoneuvosto ehdottaa, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja hallituksen ehdotus tilikauden voiton käyttämisestä hyväksytään.

Espoossa 3.4.2014

Antti Lemmetyinen
hallintoneuvoston
puheenjohtaja

LähiTapiola on lähellä läpi elämän

LähiTapiola on lähellä Sinua kaikkialla Suomessa. Alueyhtiömme tarjoavat Sinulle kokonaispalvelut vakuutuksissa sekä säästämisessä ja sijoittamisessa. Kauttamme saat myös pankkipalvelut. Olemme paikallinen kumppanisi turvallisuuden, hyvinvoinnin ja talouden asioissa.

Tervetuloa tutustumaan LähiTapiolaan!

LähiTapiola-ryhmä
Käyntiosoite: Revontulenkkuja 1
02100 Espoo
Postiosoite: 02010 LÄHITAPIOLA
Puh: (09) 4531
Faksi: 02060 51084
www.lahitapiola.fi